

UNGE, FORENINGER OG DEMOKRATI

Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen

2016:3

MOVEMENTS

Unge, foreninger og demokrati

Bjarne Ibsen

Klaus Levinsen

Unge, foreninger og demokrati

Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund,
Institut for Idræt og Biomekank, Syddansk Universitet

Undersøgelsen er finansieret af Dank Ungdoms Fællesråd

Udgivet 2016
ISBN 978-87-93496-12-5

Serie: Movements, 2016:3
Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Corbis
Opsætning: Lone Bolwig

Tryk: Print & Sign, Odense

Indhold

Forord.....	5
1. Indledning.....	7
2. Metode.....	12
3. Unges engagement i forskellige foreningstyper	16
3.1. Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund, FDF	16
3.2. Håndboldforeninger	23
3.3. Fitnessforeninger.....	30
3.4. Rollespilforeninger	34
3.5. eSportforeninger	41
3.6. Socialistisk Folkepartis Ungdom (SFU)	46
3.7. Dansk Flygtningehjælp Ungdom.....	50
3.8. Danmarks Unge Katolikker (DUK)	53
3.9. Skating i kommunal ungdomsskole	56
3.10. Syddjurs Kommune: Ungdomsskole og Demoråd	62
4. Unges deltagelse i 'det lille demokrati' i forskellige forenings- og aktivitetsområder	67
5. Unge foreningsmedlemmers deltagelse i 'det store demokrati'	88
6. Sammenfatning og tværgående analyse	97
Litteratur	105
Bilag.....	107

Forord

Danmark er et foreningsland. Det siges, at danskerne stifter en forening, hver gang tre mennesker mødes om et fælles mål. Det har givet os en foreningskultur og en unik foreningsmodel, som vi er stolte af, men som i 2016 suppleres af mange typer fællesskaber, som unge såvel som ældre borgere involverer sig i.

Vi ved, at danske unge er aktive i deres fritid, og de er det alle vegne. De går til fodbold, er spejdere, spiller teater og musik og engagerer sig i politik. De udfører frivilligt arbejde som lektiehjælpere og mentorer, og de arrangerer selv aktiviteter på den lokale basketbane eller skaterampe.

I DUF er vi især optagede af unges deltagelse i samfundet og foreningslivet, men vi har manglet ny forskning om de fællesskaber, som de unge søger og bruger store dele af deres fritid på: Hvad betyder det for den enkelte unge og fællesskabet, at en aktivitet eller interesse dyrkes i en demokratisk forening? Hvordan udvikles rammerne for unges fritidsliv? Hvordan opfatter de unge selv deres rolle i et fællesskab, hvor de er medlemmer, deltagere, aktive, brugere...? Har aktivitetstypen og fællesskabet en betydning for unges motivation, deltagelse og engagement i demokratiet?

For at få svar på vigtige spørgsmål som disse, har DUF i 2016 indgået samarbejde med en række forskere under overskriften ”Fremtid i Forening”? Denne rapport er et vigtigt resultat af et af disse samarbejder. I rapporten fremlægges unik viden og en grundig gennemgang af undersøgelsens metode og resultater. Der er meget ny viden og nye perspektiver at hente i undersøgelsen. Jeg hæfter mig særligt ved, at rapporten understreger, at den danske foreningsmodel er med til at styrke til den demokratiske deltagelse i samfundet. Jeg og andre har i mangel en skåltale fremført denne sidegevinst ved foreningslivet – og med dette forskningsprojekt har vi også nu også bevist det.

Som opfølgning på forskernes resultater udgiver DUF formidlingsmaterialer målrettet foreningsledere, som skal give inspiration til at rekruttere og lede (med) unge i foreningslivet.

Jeg vil gerne takke foreninger, ledere og unge fra de ti organisationer, der har deltaget i Syddansk Universitets undersøgelse. Tak for jeres indsats, der har gjort undersøgelsen mulig.

I DUF glæder vi os til at bruge den indsigt, rapporten giver os, til at diskutere og udvikle fællesskaber som nu og i fremtiden kan engagere unge.

Kasper Sand, formand for Dansk Ungdoms Fællesråd

1. Indledning

Foreningerne er tæt forbundet med det moderne demokrati. Foreningen som organisationsform opstod på samme tidspunkt, som demokratiet blev indført som styreform i Danmark, og dannelsen af en forening blev en realisering af de demokratiske idealer og principper. Det er da også en udbredt opfattelse, at foreningerne er et vigtigt fundament – ja måske ligefrem en forudsætning – for demokratiet.

For det første har foreningerne historisk set været vigtige aktører i kampen for politisk repræsentation og indflydelse – ikke mindst for udbredelsen af de folkelige bevægelser i slutningen af 1800-tallet og starten af 1900-tallet – og generelt tilskrives foreningerne en vigtig rolle for varetagelsen af borgernes forskellige interesser (Klausen & Selle, 1996; Torpe 2000, 2001). For det andet antages det, at medlemmer af foreninger skoles til de demokratiske principper (Gundelach & Torpe, 1999; Torpe, 2013; Warren, 2001). Denne forestilling kan spores tilbage til Alexis Tocquevilles studier af det amerikanske samfund i 1800-tallet, hvor han bemærkede, at borgere, som engagerer sig i lokale foreningsaktiviteter, også er tilbøjelige til at være mere engagerede i samfundet som helhed (Tocqueville, 1835/1951). For det tredje kan foreningerne ses som et af de stærkeste udtryk for en demokratisering af opgaver og interesser, vi arbejder sammen med andre om.

Dette ideal for foreningslivet er stadig en næsten uanfægtet diskurs blandt såvel politikere som repræsentanter for foreningslivet, og det er det formelle mål for den offentlige støtte til idræts-, fritids- og kulturaktiviteter for børn og unge i foreninger (Folkeoplysningsloven). Forestillingen om foreningernes betydning for demokratiet bygger på den antagelse, at 'det lille demokrati' i en forening på mange måder fungerer på samme måde som 'det store demokrati' (samfundet). Fælles for foreninger i Danmark er, at de formelt set skal efterleve en bestemt formaldemokratisk struktur, som bl.a. betyder, at der skal være et sæt vedtægter, at der skal vælges en bestyrelse på en generalforsamling, og at medlemmerne (de voksne) både har stemmeret og kan vælges til bestyrelsen. Men herudover er det især de sociale sider af foreningskulturen, som forventes at bidrage til, at medlemmerne får erfaringer med demokratisk deltagelse. Det var også sådanne forventninger, der oprindeligt lå til grund for etableringen af Dansk Ungdoms Samvirke i 1940 (fra 1945: Dansk Ungdoms Fællesråd), hvor det i en del af organisationens formål netop fremhæves, at *'DUF skal arbejde for at øge unges forståelse for og deltagelse i de demokratiske beslutningsprocesser, stimulere til samfundsenngagement samt bidrage til ligestilling mellem individer og grupper i samfundet'* (DUF's formålsparagraf).

Det antages altså, at aktive foreningsdeltagere tilegner sig nogle demokratiske færdigheder og normer gennem foreningsarbejdet, som de tager med sig i andre sammenhænge, fx at man lærer at lytte til andre samt få interesse og forståelse for andre holdninger og interesser (Dekker, 2014). Dertil kommer at man i foreningsarbejdet lærer og bliver mere fortrolig med organisationsarbejde såsom mødedeltagelse, planlægning og kommunikation (Brady, Verba, & Schlozman, 1995). Endelig antages det, at foreninger kan mobilisere medlemmerne til politisk handling (Dekker, 2014). Disse færdigheder kan gøre det lettere at tage aktiv del i samfundet og give sin stemme til kende. Hvis samfundet består af aktive medborgere, der engagerer sig i kollektive opgaver og beslutninger, og som har tilstrækkeligt gode civile færdigheder til at lade deres stemme blive hørt, kan det medvirke til at skabe og vedligeholde et

velfungerende demokrati. Foreningerne er dermed på mange måder blevet set som redskaber til at vække og styrke især de unges interesse for samfundet og det politiske liv, men herudover kan man også fremhæve en række andre positive konsekvenser af foreningsdeltagelsen, så som social integration, lokal tilknytning og identitet samt fysisk aktivitet (Wollebæk & Selle, 2002; Sivesind & Ødegård, 2003).

Foreningslivets demokratiske værdi og betydning skal imidlertid ikke kun anskues ud fra den betydning, foreningslivet har for det 'store demokrati', dvs. borgernes engagement i samfundsspørgsmål, deres deltagelse i valg samt foreningernes evne til at repræsentere medlemmernes interesser, men også ud fra hvor demokratisk foreningerne fungerer, dvs. hvor meget medlemmerne engagerer sig i foreningens fælles anliggender, påtager sig frivilligt arbejde i foreningen og stiller op til bestyrelse og udvalg. Graden og karakteren af medlemmernes deltagelse i foreningsdemokratiet må samtidig antages at være afgørende for, hvilken betydning foreningsdeltagelsen har for deltagelsen i 'det store demokrati'.

Foreningernes demokratiske betydning er undersøgt i en række internationale studier, hvoraf mange har påvist et forholdsvist stærkt sammenfald mellem foreningsdeltagelse og politisk interesse, politisk selvtillid samt viden om samfundet (se fx Verba, Schlozman, & Brady, 1995; Warren, 2001; Putnam, 1993, 2000). Disse sammenhænge kan skyldes foreningsdeltagelsens forventede socialiserende effekter, men de kan også skyldes, at folk, som i forvejen er politisk engagerede, i højere grad melder sig ind i foreninger, end de mindre politisk interesserede gør. Andre studier har da også sat spørgsmålstegn ved denne påståede sammenhæng – eller har nuanceret den betydeligt (Freise og Hallmann, 2014). Et belgisk studie af unge viser imidlertid, at begge processer er på spil, men at et længerevarende engagement i flere foreninger har en politisk engagerende effekt (Quintelier, 2013).

Nærværende undersøgelse giver ikke mulighed for at belyse foreningsdeltagelses eventuelle effekt på den politiske deltagelse og interesse over tid, fordi undersøgelsen kun giver et øjebliksbillede af unges deltagelse i foreninger og deres politiske interesse og deltagelse. Vi kan imidlertid belyse, om der er forskelle på unge medlemmers foreningsengagement på tværs af forskellige foreningstyper, og om dette skyldes de forskellige foreningstypers varierende evne til at engagere de unge i foreningslivet og socialisere dem til et samfundsmæssigt engagement, eller om dette skyldes, at der er forskel på hvem de forskellige foreningstyper rekrutterer. På grundlag af en række interviews med unge i de foreninger, som undersøges, kan vi imidlertid belyse de unges selvoplevede demokratiske erfaringer, og ikke mindst den betydning de selv tillægger deres engagement i foreningen.

Det er således usikkert, hvilken betydning foreningslivet har for det politiske engagement og hvor demokratisk engagerende foreningerne er. Samtidig er det tænkeligt, at foreningslivet har ændret karakter på en sådan måde, at det har svækket foreningernes demokratiske rolle, og måske gælder dette især for unges forhold til foreningsliv.

For det første hører man ofte, at medlemmerne af foreninger har et andet forhold til den forening, de deltager i, end man tidligere havde. En ph.d. afhandling om idrætsforeninger viser, at de fleste af medlemmerne ikke engagerer sig i foreningens interne forhold, ikke involverer sig i frivilligt arbejde, ikke deltager i den årlige generalforsamling og i det hele taget ikke interesserer sig ret meget for forhold, der ikke vedrører den aktivitet, de kommer i foreningen for (Østerlund 2013). Samme undersøgelse viste dog også, at der er væsentlige forskelle mellem forskellige idrætsforeningstyper på medlemmernes engagement i forenin-

gens sociale og demokratiske aktiviteter. Internationale studier peger også på, at der er særlige forhold som er fremmede for den demokratiske deltagelse. Den amerikanske politolog Robert Putnam (1993, 2000) understreger således, at oparbejdelsen af social kapital og styrkelsen af demokratisk deltagelse befordres af det nære fysiske samvær mellem mennesker samt af organisatoriske rammer, hvor folk har mulighed for at deltage på lige fod. En norsk undersøgelse viser, at organisationer, som er snævert orienteret mod interessevaretagelse for medlemmerne, samt organisationer, der arbejder for religiøse mål, ikke er særligt fremmede for det politiske og samfundsmæssige engagement (Sivesind og Ødegård 2003). Andre studier – med nogle år på bagen - viser, at antallet af organisationer, man deltager i, er vigtigere for samfundsengagementet, end hvilken type organisation man deltager i (se fx Almond & Verba, 1965). *I denne undersøgelse skal det derfor belyses, hvor meget unge - i forskellige typer af foreninger, som mange unge er aktive i – engagerer sig i foreningsdemokratiet og frivilligt arbejde.*

For det andet er det tænkeligt, at den sociale differentiering i foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde er blevet større. Det er således især den mest privilegerede del af befolkningen med et højt uddannelsesniveau, god position på arbejdsmarkedet og et stort socialt netværk, som deltager i frivilligt arbejde og engagerer sig i foreninger, mens mindre privilegerede grupper i mindre grad engagerer sig deri (Fridberg, 2014a; Frederiksen, Henriksen, & Qvist, 2014). *I denne undersøgelse skal det belyses, hvilken betydning de unges uddannelse har for, hvor meget og hvordan de engagerer sig i foreningsdemokratiet.*

For det tredje er der flere tegn på, at den traditionelle medlemsmodel er under pres. Den seneste større danske undersøgelse af frivilligt arbejde viser, at andelen, der er medlem af den forening, de arbejder frivilligt for, er faldet fra 79 pct. i 2004 til 70 pct. i 2012 (Henriksen, 2014). Medlemsmodellen har traditionelt været det, som knytter det frivillige arbejde til de demokratiske processer i foreningen. Derfor kan man være bekymret for, at en mere løs tilknytning til foreningen uden medlemskab kan have en negativ betydning for de demokratiske effekter, som kan opnås gennem foreningsarbejdet. *I denne undersøgelse skal det således også undersøges, hvilken betydning andre deltagelsesformer end den traditionelle medlems-model har for unges interesse for og engagement i det 'lille demokrati'.*

For det fjerde tyder undersøgelser på, at foreningsliv og frivilligt arbejde er blevet mere tidsintensivt, periodisk og fleksibelt. Nyere dansk forskning har vist, at de frivilliges tidsforbrug på frivilligt arbejde er faldet med én time i gennemsnit pr. måned i perioden fra 2004 til 2012 (Fridberg, 2014b). Dette er naturligvis et meget lille fald, men hvis tendensen holder, og de frivillige bruger færre timer på den frivillige indsats, kan man frygte, at det vil gå ud over de demokratiske effekter, fordi man engagerer sig mere kortvarigt og overfladisk (Qvist, 2014). *Denne undersøgelse skal derfor også belyse, hvilken betydning de mere kortvarige – og mindre tidskrævende - engagementer i foreninger og andre organiseringsstyper har for unges interesse for og engagement i det 'lille demokrati'.*

For det femte synes foreningslivet at have ændret karakter gennem flere årtier, idet en voksende del af foreningerne – og medlemmerne deri – orienterer sig mod relativt snævre interesser uden et bredere samfundsmæssigt engagement (Ibsen, Thøgersen, & Levinsen, 2013). Mens man (meget naturligt) har fundet en stærk sammenhæng mellem deltagelse i politisk orienterede foreninger og generel politisk deltagelse og aktivisme, har man betvivlet, at deltagelse i ikke-politisk orienterede frivillige foreninger har samme betydning. *Derfor*

skal undersøgelsen også belyse, hvilken betydning det har for unges deltagelse i det 'lille demokrati', om foreningen (aktiviteten) har et samfundsorienteret sigte eller et mere afgrænset medlemsorienteret sigte.

Afledt af ovenstående er det formålet med denne undersøgelse

- a) at tilvejebringe en mere nuanceret viden om unges interesse for, deltagelse i og holdning til 'det lille demokrati' i forskellige typer af foreninger og andre organiseringsformer med sigte på
- b) at identificere muligheder og barrierer for at engagere unge i 'det lille demokrati'.

Diskussionerne af foreningslivets demokratiske rolle og betydning har ofte en forholdsvis snæver tilgang til, hvad demokrati er og hvilke sider af foreningslivet, der kan tænkes at have en demokratisk betydning. Fx ved alene at se på, om medlemskab af en forening fører til større deltagelse i valg og større engagement i politiske spørgsmål. Denne undersøgelse har først og fremmest fokus på deltagelse i 'det lille demokrati', men undersøgelsen skal også belyse de unges engagement i 'det store demokrati', og om dette hænger sammen med karakteren af deres engagement i en forening eller anden organiseringsform. Undersøgelsen skal derfor belyse følgende dimensioner af demokratisk deltagelse:

1. Deltagelse og engagement i 'det lille demokrati' i foreninger og andre organiseringsformer, som omfatter fem dimensioner deraf:
 - Deltagelse i *formelle demokratiske fora* (bestyrelse, udvalg, ad hoc grupper mv.).
 - Deltagelse i møder af mere *uformel karakter*, hvor anliggender for hele eller dele af foreningen diskuteres.
 - Deltagelse i *frivilligt arbejde* i den konkrete foreningssammenhæng.
 - Deltagelse i *diskussioner* og kommunikation om fælles anliggender for foreningen.
 - *Interesse for og holdninger* til at engagere sig i de fælles anliggender i foreningen.
2. Deltagelse i og interesse for 'det store demokrati', dvs. deltagelse i valg samt interesse for politik.

Læsevejledning

Undersøgelsen omfatter ti meget forskellige forenings- og institutionsområder, som mange unge deltager i: SF Ungdom, FDF, Dansk Flygtningehjælp Ungdom, Danmarks Unge Katolikker, foreninger for rollespil, foreninger for eSport, håndboldklubber, fitnessforeninger, en kommunal skaterhal samt den kommunale ungdomsskole og ungdomsrådet i Syddjurs kommune. De unges engagement i 'det lille demokrati' er både undersøgt ved en spørgeskemaundersøgelse af unge, der er aktive i de udvalgte forenings- og institutionsområder, og ved interviews med ledere og unge fra én forening eller institution fra hvert af ti nævnte områder. I kapitel 2 uddybes det, hvem der har deltaget i undersøgelsen, og hvordan den er gennemført.

Kapitel 3 består af en beskrivelse af unges deltagelse i 'det lille demokrati' i de 10 foreninger og institutioner, hvor ledere og unge er blevet interviewet. Hvert case består af a) en kort beskrivelse af den organisation, som den pågældende forening tilhører, b) en beskrivelse af hvordan foreningen eller institutionen fungerer, c) en beskrivelse af hvordan unge har

mulighed for at engagere sig og få indflydelse på foreningen og til sidst d) en beskrivelse af de unges oplevelse af 'det lille demokrati' samt deres vurdering af, hvad deres engagement i foreningen har betydet for dem.

Kapitel 4 indeholder resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen, hvor de unges svar på en række spørgsmål om deres deltagelse i foreningernes formelle og uformelle demokratiske fora og deres holdning til at engagere sig i foreningen sammenlignes på tværs af de forenings- og organisationsområder, som undersøgelsen omfatter. Her kan man altså se, om de forskelle, som beskrivelserne i kapitel 3 viser, også gælder, når mange unge fra mange forskellige foreninger er blevet spurgt.

Kapitel 5 belyser, hvor meget de unge, som har besvaret spørgeskemaet, deltager og engagerer sig i 'det store demokrati', dvs. deltager i diverse valg, interesserer sig for politik mv. Endvidere analyseres det, om deltagelse i 'det lille demokrati' også fører til større deltagelse i 'det store demokrati'.

I det sidste kapitel 6 sammenfattes undersøgelsens resultater og det analyseres, hvad der kan forklare de store forskelle mellem forskellige foreningsområder på, hvor meget unge engagerer sig i forenings- og institutionsdemokratiet. Dvs. der gives et bud på, hvad der er fremmende for unges deltagelse i foreningsdemokratiet.

2. Metode

Undersøgelsen omfatter både kvalitative casestudier af otte foreninger og to kommunale institutioner, som unge er engageret i, og en elektronisk survey af unges deltagelse i 'det lille demokrati' i de samme forenings- og organisationstyper, som casestudierne omfatter.

Undersøgelsen er afgrænset til unge mellem 16 og 30 år i foreninger og organisationer, som primært har børn og unge. Til undersøgelsen blev følgende organisationer og foreninger udvalgt på baggrund af en dialog med Dansk Ungdoms Fællesråd.

1. Partipolitisk ungdomsorganisation: Foreninger under SFU Ungdom.
2. Humanitær ungdomsorganisation: Foreninger under Dansk Flygtningehjælp Ungdom.
3. Kirkelig, religiøs ungdomsorganisation: Foreninger under Danmarks Unge Katolikker.
4. Børne- og ungdomskorps: Foreninger under FDF.
5. Idrætsorganisation, holdboldspil: Foreninger under Dansk Håndbold Forbund.
6. Idrætsorganisation, motions- og fitness: Foreninger med foreningsfitness.
7. Fritidsorganisation: Foreninger for rollespil under Bifrost.
8. Fritidsorganisation: Foreninger for eSport under eSport Danmark.
9. Kommunalt organiseret fritidsaktivitet: Næstved Skaterpark
10. Kommunalt ungdomsråd: Syddjurs Kommune.

Udvælgelsen af foreninger og institutioner til undersøgelsen skete - i dialog med Dansk Ungdoms Fællesråd – ud fra følgende kriterier. For det første et ønske om at foreningerne repræsenterer de forskellige typer af foreninger, som er medlem af DUF. Derfor både en politisk ungdomsorganisation, en humanitær ungdomsorganisation, en religiøs ungdomsorganisation, et børne- og ungdomskorps og en fritidsaktivitetsorganisation. For det andet et ønske om at undersøgelsen også omfatter foreninger, som ikke er medlem af DUF, men som mange unge er aktive i. Derfor omfatter undersøgelsen også to idrætsforeningstyper, hvoraf den ene beskæftiger sig med et holdboldspil (håndbold), mens den anden beskæftiger sig med en aktivitet, som unge primært dyrker i kommercielt regi, og som kan dyrkes individuelt (fitness). For det tredje var det et ønske, at undersøgelsen omfatter aktiviteter, som foregår i kommunalt regi. Samlet er det altså tilstræbt at opnå en stor variation blandt de udvalgte forenings- og institutionstyper.

Undersøgelsen omfatter som nævnt både interviews med ledere og unge fra hver af de otte foreninger og to kommunale institutioner, som blev udvalgt til undersøgelsen, og en spørgeskemaundersøgelse af et udvalg af unge fra de samme foreninger og institutioner. Foreningerne til interviewene blev udvalgt i dialog med de pågældende organisationer. Vi fik således fra de fleste organisationer flere forslag til foreninger, som kunne indgå i undersøgelsen, hvorefter vi stod for den endelige udvælgelse. Det blev bl.a. tilstræbt en spredning af foreningerne på landsdelene. Når interviewene kun omfatter én forening / ét aktivitetssted for hver organisation, kan man ikke regne med, at den pågældende forening er repræsentativ for organisationsområdet. Det er dog tilstræbt at finde ganske almindelige 'gennemsnitlige' foreninger på hvert foreningsområde, men de unge, som har deltaget i interviewet, er givetvis ikke repræsentative for de unge i den pågældende forening, fordi det i højere grad er de engagerede unge end mere passive unge, som har villet deltage. Det samlede billede af inter-

viewene med ledere og unge giver derfor sandsynligvis et mere positivt billede af de unges engagement i foreningslivet, end det typisk og gennemsnitligt er. Vi skønner imidlertid, at den måde foreningerne fungerer på, og den måde de unge engagerer sig deri, er relativt typisk for den pågældende organisation, og at lighederne og forskellene mellem foreningerne, som analyserne afdækker, således også er dækkende og pålidelige.

Interviewene blev gennemført ved besøg hos de pågældende foreninger og institutioner, der var udvalgt til interviewene, hvor interviewerne samtidig kunne observere aktiviteterne og det sted, hvor aktiviteterne i foreningen typisk foregik. Interviewene med lederen og interviewene med en gruppe af unge foregik hver for sig. Interviewene blev gennemført i april og maj måned 2016. To studentermedhjælpere, Danielle Louise Nørager Johansen og Marlene Rosager Lund Pedersen, stod for alle interviewene ud fra en interviewguide, der var udarbejdet af denne rapport forfatter.

Spørgeskemaet blev sendt til udvalgte unge medlemmer fra foreninger under de pågældende organisationer (undtaget Syddjurs Kommune hvor der kun er gennemført interviews med lederen af ungdomsskolen og en gruppe af unge fra kommunens ungdomsråd). Det var ønskeligt, at spørgeskemaet var blevet udsendt til alle eller et tilfældigt udsnit af unge mellem 16 og 30 år tilknyttet hver af de udvalgte organisationer. Det var imidlertid ikke – af forskellige grunde – muligt. For det første var det kun to organisationer, som var i besiddelse af navne og mailadresser på alle medlemmer, og det skønnedes, at det i de øvrige organisationer ville være vanskeligt og meget tidskrævende at indhente de ønskede oplysninger fra alle lokale foreninger. Derfor blev et mindre antal foreninger fra hver af organisationerne udvalgt til undersøgelsen, som organisationen derpå kontaktede for at få navne og mailadresser på, såfremt foreningen gav sin tilslutning til at deltage i undersøgelsen. Det blev tilstræbt, at de udvalgte foreninger kom fra forskellige landsdele og var af varierende størrelse. For det andet varierer det mellem organisationerne, hvor mange foreninger organisationerne formåede at få med i undersøgelsen og indhente navne og mailadresser fra. For det tredje var der to organisationer, som ikke ønskede at udlevere navne og mailadresser på deres medlemmer, og af den grund selv stod for udsendelsen af spørgeskemaet. Derfor er det for disse organisationer ikke muligt at opgøre en svarprocent, fordi det ikke vides, hvor mange der fik spørgeskemaet tilsendt. Af disse grunde varierer det meget fra organisation til organisation, hvor mange medlemmer der blev udvalgt til undersøgelsen, og da svarprocenten i nogle af organisationerne er meget lav, er der meget få svar fra flere organisationsområder. Bilagstabel 1 indeholder en mere præcis beskrivelse af, hvilke organisationer og lokale foreninger eller afdelinger, der har deltaget i undersøgelsen, og hvilke unge der fra hver organisation blev udvalgt til spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaet omfattede spørgsmål om a) den unges køn, alder, uddannelse mv, b) hvilke aktiviteter i foreningen, den unge deltager i, b) hvor ofte og hvor meget den unge deltager i foreningens formelle demokratiske fora samt frivilligt arbejde, c) den unges engagement i foreningens fælles anliggender, d) den unges interesse for og holdninger til deltagelse i 'det lille demokrati' samt e) den unges interesse for politik og deltagelse i valg.

Spørgsmålene i spørgeskemaet blev besvaret – helt eller delvist – af 2.076 unge. Som det fremgår af tabel 1 er der store forskelle mellem organisationstyperne på, hvor mange der har besvaret spørgeskemaet. Der er således forholdsvis få respondenter fra Dansk Flygtningehjælp Ungdom, eSport Danmark og Næstved Skaterhal, og især resultaterne fra disse organisa-

tioner skal tages med store forbehold, fordi det lille antal respondenter kombineret med en forholdsvis lav besvarelsesprocent giver en stor statistisk usikkerhed. Andelen, der har besvaret spørgeskemaet, varierer også betydeligt mellem organisationsområderne. Den højeste besvarelsesprocent blev opnået blandt de unge medlemmer af FDF og håndboldklubber under Dansk Håndbold Forbund. Den laveste besvarelsesprocent opnåedes blandt unge i Næstved Skatehal og unge, der dyrker fitness i en forening. Besvarelsesprocenten kan ikke opgøres for SF Ungdom og Danmark Unge Katolikker, fordi disse to organisationer selv stod for udsendelsen af spørgeskemaet¹.

Tabel 1. Andel af unge som besvarede spørgeskemaet, opdelt på forenings- og organisationstyper (pct.)

	Unge der besvarede spørgeskemaet - helt eller delvist		Unge der ikke besvarede spørgeskemaet		Unge der modtog spørgeskemaet
	Pct.	N	Pct.	N	
Rollespilforening	22	240	78	848	1088
Danmarks Unge Katolikker	Ubekendt	78	Ubekendt	Ubekendt	Ubekendt
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	39	28	61	43	71
Esport foreninger	21	19	79	70	89
FDF	45	1289	55	1555	2844
Fitnessforeninger	17	127	83	606	733
Håndboldklubber	44	132	56	165	297
Næstved Skatehal	16	17	84	89	106
SF Ungdom	Ubekendt	146	Ubekendt	Ubekendt	Ubekendt
Alle		2076			

Analysen i de efterfølgende kapitler har fokus på at belyse forskelle og ligheder mellem de forskellige forenings- og organisationsformer på de forskellige mål for deltagelse og engagement i den organisation, de unge er aktive i. De forskelle, vi finder, behøver imidlertid ikke at skyldes den måde, foreningen fungerer på, og de aktiviteter, medlemmerne deltager i. Det kan også skyldes, at medlemmernes fordeling på køn, alder, uddannelse mv. varierer fra foreningstype til foreningstype, og at fx alderen og uddannelsesniveaue har betydning for, hvor meget de unge engagerer sig i deres forening. Derfor gives her en kort beskrivelse medlems-sammensætningen i de undersøgte foreninger.

Hvad angår køn er der en stor majoritet af drenge og mænd i rollespilforeninger (77 pct.), eSport-foreninger (71 pct.) og Næstved Skatehal (100 pct.), mens det store flertal af medlemmerne i Dansk Flygtningehjælp Ungdom er kvinder (74 pct.). I de øvrige organisationer er der en lille majoritet af piger og kvinder: 61 pct. i håndboldklubberne, 57 pct. i foreningsfitness, 56 pct. i Danmarks Unge Katolikker og 53 pct. i både SF Ungdom og FDF.

Der er også væsentlige forskelle på aldersfordelingen. Andelen af unge mellem 16 og 18 år er større i Næstved Skatehal (82 pct.) og eSport foreningerne (43 pct.) end i de øvrige foreninger. I Dansk Flygtningehjælp Ungdom er der ingen unge mellem 16 og 18 år, som har besvaret

¹ Hverken Danmarks Unge Katolikker eller SFU udsendte en rykker. SF Ungdom har oplyst, at skemaet blev sendt til 1572 fungerende mailadresser. I så fald er skemaet besvaret af 9 pct.

spørgeskemaet. De ældste unge (26 til 30 år) udgør mellem 24 og 32 pct. i foreningerne under Bifrost (landsorganisation for rollespilforeninger), Danmarks Unge Katolikker, Dansk Flygtningehjælp Ungdom, foreninger for fitness samt håndboldklubberne, mens andelen er næsten halvt så stor i eSport-foreningerne, FDF, Næstved Skatehal og SF Ungdom.

De unge respondenters uddannelsesniveau hænger selvfølgelig sammen med, hvor gamle de er, og derfor finder vi også forholdsvis mange unge, som er i gang med eller har afsluttet en mellemlang eller en videregående uddannelse i de organisationer, hvor der er forholdsvis mange unge mellem 20 og 30 år. Det er især i Dansk Flygtningehjælp Ungdom (37 pct.), Danmarks Unge Katolikker (27 pct.) og SF Ungdom (31 Pct.), at der er forholdsvis mange unge, som er i gang med en videregående uddannelse, mens ingen af de unge fra eSportforeninger og Næstved Skatehal er i gang med eller har gennemført en videregående uddannelse. Rollespilklubberne, eSportforeningerne og Næstved Skatehal har forholdsvis flest unge, der er i gang med grundskolen.

3. Unge engagement i forskellige foreningstyper

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af, hvordan unge i 10 forskellige typer af foreninger og kommunale institutioner involverer sig i det, som ovenfor er benævnt som 'det lille demokrati', og hvad den pågældende forening eller institution gør for at engagere de unge.

Beskrivelserne bygger primært på de interviews, der er gennemført med en central leder af foreningen og med en mindre gruppe af unge fra samme forening. De unge, som blev interviewet, var typisk en blanding af meget engagerede unge, som fx var ledere eller trænere for børn og unge i foreningen, og mere almindelige unge medlemmer. Interviewene er suppleret med informationer fra foreningens hjemmeside og foreliggende litteratur om det pågældende organisations- og aktivitetsområde.

Formålet med disse beskrivelser er at give en helhedsbeskrivelse af, hvordan den enkelte forening eller institution fungerer, og hvordan og hvor meget de unge engagerer sig deri. Sidst i rapporten analyseres disse beskrivelser sammen med resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen. Den enkelte forening eller institution er unik og derfor kan man ikke automatisk gå ud fra, at det billede af foreningerne, som disse beskrivelser giver, gælder for alle foreninger eller institutioner inden for det pågældende organisations- og aktivitetsområde. Men vi antager, at hovedtrækkene i beskrivelsen af hver enkelt forening eller institution kan findes i de fleste foreninger eller institutioner på det pågældende område.

De fleste af forenings- og institutionsbeskrivelser følger denne disposition. Først gives en kort beskrivelse af det organisations- og aktivitetsområde, som foreningen hører til (FDF, håndbold, rollespil osv.). Dernæst beskrives den pågældende forenings eller institutions struktur, størrelse, aktiviteter og formål. Derpå beskrives det, hvordan foreningen søger at involvere og engagere de unge. Dette følges op af de interviewede unges beskrivelse af, hvordan de er engageret i foreningen samt deres holdning dertil. Til sidst fremstilles de unges vurdering af, hvad de har lært af at være aktiv i den pågældende forening eller institution, samt deres vurderinger af, om det har betydning for deres samfundsmæssige og politiske engagement.

3.1. Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund, FDF

Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund, FDF, er en folkekirkelig børne- og ungdomsorganisation, som blev stiftet i 1902. I begyndelsen var FDF kun for drenge over 11 år, men i 1952 stiftedes Frivilligt Pige Forbund, FPF. I 1974 blev de to forbund slået sammen til FDF/FPF, som fra 1994 blev forkortet til det nuværende navn.

Formålet med FDF har siden 1902 været at møde børn og unge med evangeliet om Jesus Kristus. Sigtet med FDF var at engagere børn og unge i en anderledes form for søndagsskole, hvor der ikke blot blev fortalt bibelhistorier, men også var fysiske aktiviteter i form af marchøvelser til musik, lege i det fri og idræt. Få år efter organisationens dannelse kom sommerlejren til, som FDF var den første organisation i Danmark, der afholdt.

På FDFs hjemmeside skriver organisationen, at *'Kernen i FDF er fællesskabet, både for børn og voksne. Det at lege, hygge, grine og tale sammen, og at blive mødt med respekt uanset baggrund, alder eller evner. Vi tror på potentialet i hvert enkelt menneske, og det præger den måde, vi er sammen på (...). Derudover kan de konkrete aktiviteter variere fra*

kreds til kreds, men musik, leg og friluftsliv udgør ofte den røde tråd (...). FDF bygger på et kristent livssyn, og vi forsøger at formidle de kristne fortællinger og værdier på en måde, der er relevant for moderne børn, unge og voksne. Det er værdier som for eksempel tolerance, tilgivelse og næstekærlighed. Det er dog ikke et krav, at man tror på Gud, for at gå til FDF. Det er vigtigt for os, at der både er plads til tro og tvivl'.

FDF har i de seneste år haft knap 22.000 medlemmer fordelt på ca. 380 lokale, selvstændige afdelinger (kaldet kredse). Antallet af medlemmer i den enkelte kreds svinger fra ganske få medlemmer til omkring 250 medlemmer, men langt de fleste kredse har færre end 100 medlemmer. To tredjedele af medlemmerne er under 18 år. Kredsens daglige ledelse varetages af en kredsleder eller en kredsledelse på op til tre medlemmer, der vælges for to år ad gangen. I kredsen er det *'en bestyrelse, der er ansvarlig for, at kredsens arbejde drives i overensstemmelse med grundlov og forbundsvedtægter og på økonomisk forsvarlig vis'* (www.fdf.dk).

En af de lokale kredse er FDF Beder-Malling, hvor kredslederen og fire unge blev interviewet.

FDF Beder-Malling

FDF Beder-Malling holder til i Beder syd for Aarhus. Kredsen har de seneste år haft omkring 50 medlemmer. De fleste er under 18 år, men ca. 15 af dem er mellem 18 og 30 år. Kredsens aktiviteter foregår hver tirsdag. Som det fremgår ovenfor, skelner man i FDF mellem 'bestyrelsen' og 'kredsledelsen'. Bestyrelsens rolle er primært at sætte retningen for kredsen, sikre dens økonomi, støtte de unge ledere og afholde generalforsamling. Kredsledelsen står for kredsens aktiviteter, som en række unge ledere står i spidsen for - i Beder-Malling er de ældste ledere omkring 30 år².

Kerneaktiviteterne i kredsen er forskellige former for friluftsliv og socialt samvær omkring forskellige aktiviteter. Det fremgår af interviewene, at aktiviteterne i høj grad er bestemt af, hvad der opleves som fornøjeligt, og hvad der fremmer det gode samvær i gruppen.

'Vi arbejder i udgangspunktet kun med ting, som vi synes er sjovt, vi arbejder ikke med trælse opgaver (...) der er så forskellige folk, som heldigvis synes noget forskelligt er sjovt, nogen der synes, at en kasserer opgave er sjov, men det er jo fedt, at de gider det, og så kan vi andre få lov til at lave noget andet imens (...). I virkeligheden er aktiviteten jo bare midlet til at nå frem til målet, at vi skal kunne lave aktiviteter sammen, vi skal kunne samarbejde, vi skal kunne hjælpe hinanden, vi skal have det sjovt, og vi skal behandle hinanden ordentligt'.

Kredslederen fortæller, at friluftslivet spiller en central rolle, bl.a. fordi det kan rykke børnene lidt ud af deres 'komfortzone' og give dem nye typer af erfaringer sammen med legen. Han synes, at det centrale ved FDF er, *'at give børnene et sted at møde verden fra, (...) at give de her børn en platform, (...) alt er bygget op om aktiviteter, lege og sådan nogle ting, men det handler om, hvordan man kan være med til at skabe nogle gode mennesker'.*

² Beskrivelsen af FDF Beder-Malling og det efterfølgende afsnit om de unges involvering i kredsen er baseret på et interview med kredslederen, der på interviewtidspunktet var 30 år. Han har været med i FDF siden han var 7 år og har stor erfaring med foreningens organisatoriske aktiviteter. Han har blandt andet deltaget i i landsforbundsarrangementer, været kursusinstruktør mv. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra interviewet med kredslederen.

'Vi kan se, hvor meget det betyder for nogen, og det kan vi også, når vi snakker med deres forældre (...) bare den indflydelse vi kan høre, det har givet dem Folk, der har været fuldstændig generte, som i dag er et helt andet sted, end de var dengang. (...) Det handler meget om, hvad de kan som personer og den måde, som de går til tingene på. Der er bare et eller andet, som de lærer, og det tror jeg ikke er specifikt for vores kreds, men det tror jeg generelt med foreningsliv, hvor man har haft mulighed for at få indflydelse.'

De unges involvering i kredsen

På spørgsmålet, om det er vigtigst, at de unge har indflydelse og deltager aktivt i kredsen, eller om det er vigtigst, at kredsen ledes effektivt, svarer kredslederen entydigt.

'Der er jo ingen tvivl om, at jeg altid vil vælge aktiv deltagelse, at folk har lyst til at være her og at være med i de ting, i stedet for at være sindssygt effektive, for det tror jeg ikke, vi er. Man kan helt sikkert finde rigtig mange kredse, hvor de styrer det meget mere, end vi gør (...). Så må vi leve med engang imellem, at vi ikke lige har styr på den her del eller sådan noget, men det klarer vi os igennem. Det vigtige er, at vi har nogle gode aktiviteter.'

Det er typisk efter, at de unge er fyldt 18 år, at nogle af dem får ledelsesopgaver, selvom enkelte starter tidligere. Det er dog tydeligt i interviewene, at der er en klar ansvarsdeling mellem de voksne ledere og de unge medlemmer i foreningen.

'FDF er jo baseret på det princip, at det er voksne, der leder børn – så der vil altid være voksne i grupperne, der er leder for børnene. Men tidligt får man lov til, eller man bliver spurgt, om man har lyst til at være med til at lave kredsweekender, at planlægge arrangementer og sådan nogle ting, og det gør man allerede fra man er 14 til 15 år – (...) der er rigtig mange herude fra, der har fået lov til enormt tidligt at være med til at lave nogle ting og dermed også er kommet ud i resten af landsforbundet og lave noget, så jeg tror virkelig, at det betyder et eller andet at få lov til det.'

Kredsen holder ledermøder engang om måneden, og så holder den 'lederrigsweekender', som er FDFs (gamle) ord for planlægningsweekend, som holdes to gange om året, hvor rammerne for næste år aftales.

'Og der er altså ikke nogen, som bestemmer mere end andre, sådan har vi det lidt. Vi snakker meget om, hvad vi har lyst til at deltage i, hvad vi har lyst til selv at lave, kan vi overskue tingene, det er meget sådan, at vi arbejder med det. Hvis der er nogen, der siger, at det har jeg lyst til at lave, jamen så fint, sådan kører det, og det har givet rigtig god pote, synes jeg (...). Vi vil altid sørge for, at der er nogle til at hjælpe, hvis det fx kun er de unge, der har lyst til at lave det her, så sender vi en leder med (...). Da det er aktiviteter, som de selv har lyst til, så får man også lyst og noget medejerskab af aktiviteterne.'

Kredslederen fortæller, at de unge – mellem 15 og 18 år – ofte kommer på kurser, og det giver dem et 'enormt boost'. *'Det er fuldstændig sindssygt, hvad de får af gejst, (...) for de har jo prøvet noget fedt, og det skal vi også prøve, de har også oplevet nogle voksne, der virkelig*

har givet den gas på alt, hvad man kan forestille sig af lejr fantasier, det helt store set up, (...) og det trækker de jo så med herud, (...) de bidrager med meget mere gejst, hvor vi andre nok kører mere på rutinen'. Kredsen tillægger 'lederne', som de frivillige, der står for aktiviteterne, benævnes i FDF, stor betydning. På FDF Beder-Mallings hjemmeside kan man således læse følgende:

'Lederne i FDF er de vigtigste personer for børnene og er afgørende for, at børnene får en god oplevelse i FDF. Men det er ikke kun børnene, der får noget ud af, at du er frivillig leder. Som leder får du selv mange gode oplevelser, et tæt fællesskab, praktiske ledelseserfaringer og mulighed for en bred lederuddannelse'.

Den klare ansvarsfordeling mellem de unge medlemmer og de voksne ledere afspejles også i det formelle organisatoriske arbejde. De unge har med andre ord ikke nogen synderlig fremtrædende plads, når det gælder deltagelsen i organisatoriske aktiviteter, som for eksempel generalforsamlingen.

'Vores generalforsamling holder vi primært med kredslederen, og dem der er i bestyrelsen samt forældrene. På generalforsamlingen besluttet der ikke noget, der er skælsættende. Det er lederflokket, der beslutter noget, eller lederflokket der i hvert fald som minimum orienterer sig med bestyrelsen, om de ikke synes, at det er fint (...). Selvfølgelig når det er store penge, vi snakker om, så er det bestyrelsen, der beslutter det, men ellers har bestyrelsen fuld tillid til lederne (...). Jeg tror ikke, at vi går så voldsomt op i formalia, (...) men vi gør det, vi skal i forhold til at sikre, at vi er en forening'.

De unge mellem 15 og 18 år har en ret til at have en repræsentant i bestyrelsen, men tit har de ikke haft lyst til at være med til generalforsamlingen, eller også har deres forældre måske været der (...) *'men igen, det er ikke sådan formaliseret på den måde – generalforsamlingen for os er ikke vigtig – det er noget, der bare er der (...). Hvorimod ledermøderne ser vi som noget enormt vigtigt, og der har de en kæmpestor medbestemmelse'.*

Hvordan oplever de unge deres involvering i og indflydelse på kredsen?

De unge, som blev interviewet, har forskellige begrundelser for deres engagement i kredsen. Den først nævnte begrundelse er det gode fællesskab.³

'Det gode ved FDF er, at vi har et ekstremt godt sammenhold os ledere sammen. Så man tager ikke kun herud for at være sammen med børnene. Man tager her ud for at have det sjovt sammen med sine ledervenner og hygge sig til diverse arrangementer, som kun er for os (...). I FDF har vi det her kristne værdigrundlag. Det er ikke noget, vi dyrker så meget her i kredsen andet end at bede fadervor efter møderne. (...). Det giver et ekstremt stort fællesskab, selvom man måske ikke er så kristen, så giver det bare noget at sidde sammen og lytte til en gudstjeneste eller bede en bøn, også selvom man ikke tror på det. Man føler sig som en del af en stor enhed' (Ung 2).

³ Holdninger, oplevelser og erfaringer hos unge i FDF Beder-Malling bygger på interview med fire 'unge ledere' på henholdsvis 19 år (ung 1), 19 år (ung 2), 22 år (ung 3) og 24 år (ung 4). To af dem har været medlem af FDF i mange år, mens de to andre kun har været det i et par år. En af dem er også engageret i en sportsklub, hvor han er instruktør.

Især en af lederne gør meget ud af, at hendes engagement hænger sammen med den betydning, hun kan se, at aktiviteterne i kredsen har for børnene.

'Og så er det også for mit vedkommende vigtigt, at jeg kan se den her gejst i børnenes øjne – at det er godt, det jeg gør for børnene. Det er enormt tilfredsstillende at se, og jeg får meget ud af at være her (...). Jeg synes, det er fedt at se, når de udvikler sig' (Ung 2).

De unge ledere er enige om, at det er sjovt og udfordrende at være leder i FDF.

'Og så laver man også nogle sjove aktiviteter en gang imellem. Vi er jo stadig lidt deltagere, så vi får jo også leget lidt en gang imellem. Det er meget sjovt (...). Det er jo udfordringen, at børnene skal have en god oplevelse, og man skal forberede sig og lægge tid og kræfter i det for børnene (...). 'Det kan være ret sjovt på lejr at skulle sætte sig ind i temaer og finde på ting. Det er mega hyggeligt at sidde og planlægge og gennemtænke sådan noget. Det får man ikke rigtig lov til ellers' (Ung 3).

Endelig er de unge FDF-ledere meget bevidste om, hvilke kompetencer de tror, at deres lederaktiviteter i kredsen giver dem.

'Man opnår selv mange kompetencer igennem FDF. Bare det at opnå pædagogiske kompetencer giver jo meget på CV'et. Men også bare i sin hverdag, når man skal omgås mennesker' (Ung 2).

To andre unge fortsætter i samme spor.

'Der er jo mange forskellige børn, der kommer med forskellige diagnoser. Så man lærer at acceptere alle og håndtere alle (...). Jeg tror også, at FDF giver mulighed for, at alle kan komme, uanset hvem og hvordan man er. Der er plads til alle' (Ung 3). 'Det er lidt sjovt at skulle håndtere at kunne være sammen med så specielle mennesker, når de er på ens egen alder. Det synes jeg i hvert fald. Det er de særeste mennesker, jeg nogen sinde har mødt, det har været gennem FDF – helt sikkert' (Ung 2).

På spørgsmålet, om det er frivilligt arbejde at være leder i kredsen, giver de unge udtryk for, at det er helt naturligt for dem at påtage sig frivillige opgaver i foreningen. En af de unge udtaler sig om forskellen på frivilligt og betalt arbejde og lader forstå, at det frivillige arbejde er kendetegnet ved, at det er noget man virkelig gerne vil, og ikke blot gør for penge.

'Ja, vi betaler for det (...). Jeg synes, det er fedt nok, der er kontingent på for os også, for så er man sikker på, at alle dem, der er her, de virkelig vil det. Det synes jeg er alt værd. Det er for træls at komme og nogen så ikke har lyst til at være her. Hvis ikke man vil, så bliv hjemme' (Ung 2).

Under interviewet blev de unge spurgt, hvad de ville gøre, hvis der var noget, de var utilfredse med i foreningen. Ville de melde sig ud og overveje et andet sted (A), ville de forsøge

at ændre på det, de var utilfredse med (B), eller ville de blot acceptere forholdene (C). De unge i interviewet var meget enige om alternativ B.

'Jeg ville sige B mest pga., at det er meget åbent. Og så fordi vi også har ledermøder en gang imellem på månedlig basis, hvor sådan noget kommer op og bliver diskuteret. Der kan man sige ret meget' (Ung 1).

'Jeg er også enig og er slet ikke i tvivl. Det er så nemt at kommunikere med folk her ude, så jeg er ikke bange for at sige noget. Folk er villige til at snakke og diskutere' (Ung 2).

Selvom de unge ledere er meget engagerende i deres forening, så deltager ikke i kredsens generalforsamling. De fortæller, at generalforsamlingerne primært bliver afholdt for forældrene. *'Og så er der to ledere, der plejer at deltage – kasserer og kredsleder og imens leger vi andre med børnene' (Ung 2).* *'Men hvis vi havde noget at sige, så kommer det op på ledermøderne' (Ung 3).* *'Man kan jo også bare komme hen og snakke med de andre, fordi det er så åbent' (Ung 1).* *'Vi føler heller ikke, der er noget hierarki herude. Vi er alle meget ligeværdige' (Ung 2).*

De unge betegner imidlertid muligheden for indflydelse i kredsen som et 'bonus', selvom det bestemt ikke er afgørende for medlemskabet. *'Det er ikke derfor, jeg er medlem. Det er en meget fin bonus, men det er ikke det, der driver mig til at komme' (leder 3).* Dette udsagn tilslutter de andre interviewede sig, men en af de unge ledere tilføjer dog. *'Men jeg elsker at beslutte, så jeg tager gerne teten der' (Ung 2).*

På spørgsmålet, om de synes, at de har mere eller mindre indflydelse i FDF Beder-Malling end andre steder, hvor de er aktive, svarer en af de unge.

'Jo. Jeg har gået forskellige steder, og jeg synes da, jeg har mere indflydelse. Måske det er fordi, vi er en mindre kreds, så når jeg siger, jeg er utilfreds med noget, så bliver jeg hørt, fordi vi er få. Så det er nemmere at få indflydelse her' (Ung 1).

En af de unge sammenligner FDF med en fodboldklub. *'Der er noget med FDF, åbenhed og fællesskab, der gør, at man nemmere kan sige sin mening' (leder 4).* En af de andre supplerer. *'Jeg tror også bare, at det, at vi har ledermøder, gør meget. Jeg går ikke ud fra, man har trænermøde en gang om måneden. Det fremmer i hvert fald, at vi bliver hørt' (Ung 2).*

Er de unge blevet mere samfundsendagerede af at være aktiv i FDF?

De unge blev også spurgt, hvad de har lært af at være aktiv i FDF. De fremhæver især de sociale færdigheder i at omgås mennesker, og det som én kalder 'det personlige niveau'.

'Jeg ved ikke, om jeg har lært mere om samfundsmæssige debatter. Men jeg synes, jeg har lært igennem FDF at omgås mennesker (...). Jeg kan helt sikkert mærke på mig selv og børnene, at man lærer at omgås mennesker, som er forskellige fra en selv. Og måske også have en tilgang til livet, der handler om, at det hele ikke er så alvorligt' (Ung 2). *'Jeg tror mest, det er på det personlige niveau' (Ung 4).* *'Hvis man fx snakker til en debat i skolen, så kan man acceptere andre folk og deres holdninger' (Ung 3).*

Men det er ikke færdigheder, de opnår ved at snakke, som en af de unge udtrykker det.

'Men altså, det er ikke en snakkeklub det her, det er mere en handleklub. Det er ikke, fordi de snakker om ting i samfundet og sådan. Det er ikke det, vi går op i. Vi kan godt lide at lege, og børnene skal have det sjovt, vi skal være ude og nyde naturen. Vi snakker ikke om samfundet altså' (Ung 2).

Endelig nævner de en række konkrete færdigheder, de har tilegnet sig.

'Måske lærer man at være bedre til at håndtere penge. Fx til de store sommerlejre der skal planlægges' (Ung 1). *'Man bliver bedre til planlægning og arbejdsfordeling'* (Ung 3). *'Og uddelegere opgaver. Planlægning og det med at være leder også. Hvis man skulle påtage sig en superviserende rolle i samfundet, tror jeg også, det hjælper at have været FDF'er'* (Ung 4). *'Man bliver nok også bedre i en krisesituation'* (Ung 3).

De unge svarer, at de følger med i samfundsforhold og politik, men de er ikke specielt engagerede deri.

'Jeg forsøger at holde mig opdateret især op til valg og kan også drøfte det med venner' (Ung 1). *'Jeg prøver at følge med i nyheder, men jeg nærstuderer det ikke. Jeg har en grov ide om, hvad der foregår'* (Ung 3). *'Jeg har samfundsfaglig linje på gymnasiet, så det fylder lidt meget. Jeg er ikke selv aktiv i et ungdomsparti, men jeg interessere mig da. Men ikke til det ekstreme'* (Ung 4). *'På en måde gad jeg godt interessere mig for det, men så siger det mig heller ikke mere. Jeg sætter mig ind i det op til valg, og så falder interessen igen'* (Ung 2).

Sammenfatning

Interviewene vidner om, at der både blandt de voksne og de unge ledere i FDF Beder-Malling findes et stort engagement i foreningens 'lille demokrati'. Dette engagement har sit omdrejningspunkt i det stærke fællesskab og de mange forskellige aktiviteter i foreningen. Det kommer også til udtryk i opfattelserne af, at alle kan komme til orde og få indflydelse 'hvis man vil'. Det er især den uformelle indflydelse, der fremhæves af de interviewede, mens den formelle indflydelse (fx ved deltagelse i kredsens generalforsamlinger) tillægges mindre betydning, og mestendels ses som noget, de voksne ledere og forældrene deltager i.

Fællesskabet dannes omkring konkrete fysiske og sociale aktiviteter, hvor der er vægt på samarbejde og leg. Det er ofte åbent, hvilke aktiviteter der finder sted, og børnenes lyst og motivation spiller en rolle for, hvad man vælger at foretage sig på møderne. Fællesskabet er præget af et kristent værdigrundlag, og selv om det religiøse element ifølge interviewede ikke fylder så meget, så kommer det alligevel klart til udtryk i foreningens traditioner og ritualer, fx gennem deltagelsen i gudstjenester og bønner.

De unge ledere ser sig selv som medlemmer og betragter den frivillige indsats som noget, der er naturligt knyttet til medlemskabet af foreningen. De involverer sig ikke blot i lederaktiviteterne på grund af samværet med og ansvaret for børnene, men også fordi de bliver en del et fællesskab af unge ledere. I den forstand findes der ikke en skarp sondring mellem medlemskab og frivillighed.

3.2. Håndboldforeninger

Håndbold er en af de mest udbredte foreningsorganiserede idrætsgrene i Danmark med godt 100.000 medlemmer fordelt på mere end 800 klubber (som foreninger normalt betegnes i håndbold) organiseret under Dansk Håndbold Forbund, der er medlem af Danmarks Idræts Forbund (DIF). En stor del af klubberne er også organiseret under DGI, der er den anden af de tre paraplyorganisationer for idræt i Danmark. Fire ud af fem af medlemmerne er under 25 år, og hver tredje er mellem 13 og 24 år (www.dif.dk). Tidligere blev håndbold både spillet uden-dørs (markhåndbold) og indendørs, men i dag spilles det næsten kun indendørs i de mange idrætshaller, hvoraf langt de fleste har håndboldbanestørrelse. De seneste årtier er antallet af håndboldspillere, organiseret i en håndboldklub, gået betydeligt tilbage – især blandt unge og voksne. Ved indgangen til år 2000 omfattede Dansk Håndbold Forbund 1.035 foreninger med godt 133.000 aktive medlemmer.

DHG Håndbold

DHG Håndbold, der holder til i Odense, tilbyder håndbold fra fire år og opefter. Det er Fyns største børne- og ungdomsklub inden for håndbold med ca. 350 ungdomsmedlemmer fra 4 til 19 år. Klubben har også en forholdsvis stor voksenafdeling, fordi den har gjort meget for at modvirke det frafald, man generelt ser i håndbold, når børnene bliver unge og senere voksne. Hvad angår eliten har klubben været primus motor i etableringen af et samarbejde med andre klubber om HC Odense, hvorunder eliteholdene hører.⁴

'Håndbold er en meget traditionel sport, hvor man typisk træner to gange om ugen i halvanden til to timer, alt efter hvor dygtige de er, og hvor meget de har lyst. Og så spiller man kamp om søndagen. Vi har prøvet at snakke med de unge om, hvad er det for et produkt, de efterspørger for at have lyst til at være her, hvor fleksibelt skal det være ift. at kunne nå skole, fester og alt muligt ved siden af. Så vi har i de senere år kørt en model, hvor der har været fast holdtræning en gang om ugen og så tilbud om anden gang til dem, der havde lyst, de uger hvor de kan nå det, og så kamp om søndagen selvfølgelig. Det har givet et enormt boost til fastholdelsen (...). Og så har vi arbejdet meget med samtræning mellem ældre og yngre grupper og også på tværs af køn, så der ligesom er nogle sociale relationer, som er bærende. Det har faktisk gjort, at vi har fordoblet vores træner og dommer stab (...), fordi vi også har kunnet tilbyde nogle andre roller og muligheder for at tage et andet ansvar, end hvad man ellers får lov til, når man er 15, 16 og 17 år. Så får de lov til at prøve kræfter med nogle mere ansvarsfulde opgaver hernede. Og det har der været rigtig stor succes i.'

De unges involvering i foreningen

Lige som i flere andre sportsforeninger består bestyrelsen af ældre medlemmer med lang tids erfaring. Alle, der er fyldt 18 år, har stemmeret på generalforsamlingen, men det er langt fra

⁴ Beskrivelsen bygger på oplysninger fra hjemmesiden samt et interview med et medlem af bestyrelsen, som er kvinde, 26 år og studerende. Hun varetager en række opgaver i klubben, er træner for ungdomshold og selv aktiv håndboldspiller. I de senere år har hun særligt arbejdet med fastholdelse af de unge medlemmer og med rekruttering af trænere og dommere, og har, som hun selv udtrykker det, 'fingrene med i stort set alt, hvad der foregår i klubben'. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra interviewet med dette bestyrelsesmedlem.

alle som deltager eller er interesserede i at deltage i det organisationsarbejdet på bestyrelsesniveau.

Foreningen var lukningstruet for ca. 15 år siden, men gennem et ihærdigt bestyrelsesarbejde lykkedes det at få gang i foreningen igen. Mange af bestyrelsesmedlemmerne fra dengang sidder stadig i bestyrelsen. Trods de engagerede bestyrelsesmedlemmer er man bevidst om, at det kan være svært at engagere de øvrige medlemmer i denne form for arbejde eller blot få dem til at komme til generalforsamlingen. Den seneste generalforsamling placerede man helt bevidst den samme dag, som der var træning for seniorerne og inviterede til fællesspisning. Dette initiativ viste sig at have en positiv effekt på fremmødet.

'Det gjorde faktisk, at der var en 25-30 stykker i den aldersgruppe, som ellers ikke ville dukke op. Det var også ligesom for at tænke i lidt andre baner, vi snakkede om, at det var en super succes og også for de unge (...). Der er jo også noget demokratisk opdragelse i det for dem, hvordan virker det (...), hvordan er det at stemme, og hvor gammel skal jeg være for at stemme og de her ting ikke. Og det var helt sikkert en øget opmærksomhed og også bare synligheden, hvem er bestyrelsen og hvad laver de egentlig?'

Med støtte fra Odense Kommunes udviklingspulje (under Folkeoplysningsloven) har klubben i foråret 2016 gennemført et lederakademi med sigte på at rekruttere unge til forskellige opgaver i foreningen.

'Vi har jo også den udfordring, at gennemsnitsalderen er på den anden side af 50 år i de fleste udvalg. Seniorudvalget har faktisk en enorm positiv historie, fordi der sad tidligere vores seniorudvalgsformand og så en mere, og nu er de syv med de unge (...). Så jeg synes, vi er blevet mere opmærksomme på det, og jeg synes muligheden er der, men jeg tror også, det er rigtigt vigtigt, at man er opsøgende, at man får fortalt historien, også til forældrene til forældremøderne i løbet af sæsonen, hvad er det egentlig for at apparat, vi er en del af, hvad er det for en organisation?'

Den interviewede foreningsleder mener også, at der er gode muligheder for at engagere sig på det enkelte hold, de spiller på. Det er først og fremmest her, at oplevelsen af sociale tilknytning er størst.

'Det synes jeg, at de gør af sig selv. Det er jo typisk i holdsport (...), jo ældre de bliver, jo mere bliver det naturligt, at jeg lige tager et medansvar i, så er det mig, der står for bødekasen, hvis vi skal holde en god fest (...). De der små ting, der gør, at de er en del af helheden og ligesom alle sammen bidrager i stedet for bare at komme og forvente, at nu kører det hele bare?'

Hun mener også, at der i klubben er gode muligheder for at komme til orde og give udtryk for holdninger og ønsker.

'Jeg tror, at det er vigtigt, at der er nogle personer op igennem rækkerne i klubben, som de føler, de har tillid til, som de kan kontakte og bruge, hvis der opstår konflikter, fx mellem

forældre og en træner, her spiller ungdomsudvalgsformanden en stor rolle (...). Så hvis der er nogle ting, som ikke fungerer, kan de gribe knoglen og ringe til ham (...). Jeg har indtryk af, at de fleste af dem har en oplevelse af, at de ved, hvem de kan ringe til’.

Klubben opererer også med mentorer for de yngste trænere og dommere og unge ledere i udvalg. Foreningslederen synes, at det er muligt at få de unge i klubben til at engagere sig, hvis man husker at spørge dem, og hun synes, at det smitter.

’Det gør mig enormt stolt, når nogen af dem jeg trænede, da de var u14 og u16, nu træner u14 og u16 – og at de spørger nogle af spillerne - helt intuitivt – om ikke de har lyst til at træne u6. På den måde synes jeg, at mange af tingene går meget af sig selv’.

Klubben har også gjort meget ud af at beskrive opgaverne, som de gerne vil have de unge til at engagere sig i, konkret.

’Når vi husker at spørge konkret – så er det sjældent vi får nej. Vi har haft nogle kæmpe succeser med bl.a. vores håndboldskoler hver sommer i sommerferien og vores camp for de ældste årgange, som overnatter en uge i august, hvor vi har prøvet at åbne op for at se, om der flere der var interesserede. Og der var faktisk 17, som sagde, at vi vil helt vildt gerne være med til at planlægge det her, som var alle aldersgrupper og nogen, der havde erfaring fra andre klubber (...).’

Hun synes også, at de unge er gode til at deltage og engagere sig i de møder, som afholdes.

’Men jeg tror også, at mødeledelsen har et ansvar for at få lagt op til en diskussion med måske et oplæg først, så er der ligesom plads til deres input, det tror jeg er rigtig vigtigt for, at de holder interessen (...), så synes jeg, der er rigtig god opbakning og fantastisk gode og konstruktive input, og også gode diskussioner på tværs, og hvis nogle er kommet med en ide, som andre ikke helt har forstået eller været enige i, har der været en enormt konstruktiv dialog (...).’

De unges oplevelse af deres involvering i og indflydelse på foreningen?

Begrundelser for at være med i foreningen

På spørgsmålet om hvorfor de spiller håndbold i DHG, fremhæver de unge især det sociale og sammenholdet i klubben. Generelt gør klubben meget for at udvikle sammenholdet og det sociale ved at afholde ture også på tværs af forskellige hold.⁵

’Nu har vi fx også lige været i Prag med u14 gruppen af piger og drenge, som er sådan en tur, som kører hvert andet år for at prøve og opleve lidt andet end bare at være her-

⁵ De unge fra klubben, som deltog i interviewet, var to kvinder på 16 år og 18 år og to mænd på 21 år og 27 år. En af dem er spiller i klubben, mens de tre andre både er spillere og trænere, og en af dem er medlem af ungdomsudvalget. De er alle kommet til klubben fra andre mindre klubber – andre steder i landet. Ingen af dem er aktive i andre klubber.

hjemme, sådan lidt større ting måske (...). Vi tager derned både som turister, men også for at spille håndbold, så det er både sådan for det sociale, men ligeså meget for håndboldens skyld (...). Hvis man skal kikke sådan seniormæssigt, så er julefrokosten også super hyggelig, og fælles træning damerne og herrerne indimellem, det er også super hyggeligt (...). Nogle gange er der også fælles spisninger' (Ung 1 og Ung 2).

To af de unge fortæller, at det i højere grad er unge fra studiet, de mødes med, men det sker også, at de er sammen med andre fra klubben uden for håndboldssammenhænge. Det er især det sociale, som de unge synes, at foreningen (som organisationsform) adskiller sig fra fx ungdomsskolen eller et kommercielt fitness center. Men de synes også, at de har 'lidt mere indflydelse'. *'Jeg synes, det er ret vigtigt, at det er en forening, fordi det gør lige præcis, at man får lidt mere af det sociale med ind i det, og at man har det der, at man kender folk på kryds og tværs (...). Man har måske også lidt mere indflydelse på andre måder, end hvis det ikke var i en forening (...)' (Ung 1).*

En af de andre unge fortæller uddybende om det sociale aspekt af foreningsmedlemskabet.

'Det der med, at man kommer i en forening, er jo ligeså meget for sammenholdet, og den her forening er jo et eller andet sted med til at danne de personer, der er der. Altså man får nogle værdier, og man får nogle påvirkninger fra andre personer. I en ungdomsskole er der selvfølgelig også værdier, men (...) når undervisningen er færdig, tager man hjem. Når jeg kommer ned i hallen, kan jeg jo godt finde på at være der to timer før, jeg selv skal lave noget, bare for at se de andre træne og for at snakke med andre mennesker' (Ung 2).
De andre tilslutter sig dette.

Selvom de unge kun nævner muligheden for at få indflydelse i en sidebemærkning, når de skal begrunde, hvorfor de er medlem af klubben, og når de sammenligner foreningen med andre organiseringsformer, så er de enige om, at hvis de blev utilfredse med klubben, så ville de ikke bare forlade den og finde en ny klub. De ville i første omgang forsøge at ændre forholdene, snakke med andre om det og tage det op med fx bestyrelsen.

Muligheden for og ønsket om indflydelse

Flere af de interviewede unge fortæller, at de plejer at være med til generalforsamlingen – dog mest for at holde sig orienteret om hvad der foregår og få informationer om bestyrelsens planer.

'Jeg plejer at deltage i generalforsamlingerne, mest af alt for at finde ud af, hvad der foregår i klubben, hvad har bestyrelsen egentlig tænkt hen under året og alle de her ting' (Ung 2).

På det mere uformelle plan benytter de unge sig især af nøglepersoner i klubben, som de kan snakke med, hvis der er noget, som de ønsker at diskutere. Facebook og hjemmesider benyttes ikke, da Facebook primært er oprettet for det enkelte hold, og der ikke findes et forum, hvor man kan diskutere foreningsforhold for hele foreningen. Men det handler mest om det 'håndboldmæssige', om udveksling af trænererfaringer og lignende.

'Jeg har snakket med andre om både det håndboldmæssige, men også diskuteret, hvordan vi egentlig udvikler os klubmæssigt med nogle af de andre trænere. Hvad kan vi egentlig gøre, for at det bliver mere spændende at være træner (...)? Jeg har snakket med andre om at for at få den her dialog i gang, hvordan kan vi udvikle os, uden at vi skal sidde på et trænerkursus i tre timer, men bare igennem den her dialog få ideer, for man kan jo lære af hinanden' (Ung 2).

Frivilligt arbejde

Flere af de unge interviewede udfører frivilligt arbejde i klubben, primært som trænere men også – en enkelt – i et udvalg. Herudover deltager de også i afholdelsen af den årlige 'håndboldcamp' samt i aktiviteter, der skal skaffe indtægter til klubben. Nogle af dem udfører mange forskellige frivillige opgaver i klubben.

'Jeg synes, det er en del af, at man er i en klub, at man også deltager i noget af det frivillige, ikke at jeg synes, at alle skal, for der er jo ikke plads til, at alle kan gøre det, men det er i hvert fald noget, jeg selv har lyst til' (Ung 1).

'Altså udover, at jeg sidder i udvalget og er træner, så hvis der er et eller andet job, der skal laves, for at klubben kan tjene nogle ekstra penge, så siger jeg ikke nej (...). Og så hjælper jeg til omkring vores 1. divisionsdamer, hvor jeg sidder ved dommerbord til deres kampe, og så er jeg computernørd i forhold til at indtaste forskellige ting' (Ung 2).

'Jeg føler ikke, at det er en pligt, men jeg føler faktisk, at det er noget, jeg gør, fordi jeg gerne vil. Jeg vil gerne støtte noget mere, det er ikke alle, der har den holdning, og det er fair nok, men jeg vil altid gerne hjælpe, og jeg synes, at det er en stor del af foreningen, at man støtter op om hinanden og hjælper med de ting, som man ikke får noget for' (Ung 3).

Hvor meget indflydelse på foreningen har og ønsker de unge?

De unge skelner mellem den indflydelse de har – og måtte ønske – i foreningen som helhed og på det hold, de spiller. Hvad angår holdene, så synes de, at trænerne er gode til at inddrage spillerne.

'Ja altså på foreningens vegne ved jeg ikke, hvor meget indflydelse vi har, men i hvert fald på holdet synes jeg, at man har meget indflydelse (...)' (Ung 4).

'Generelt på holdene der synes jeg, at trænerne, i hvert fald min træner som senior spiller, er gode til at inddrage os, hvis der skal tages beslutninger, og som træner selv synes jeg også, at jeg er god til at lytte til mine spillere, hvis der er nogle beslutninger, selvom de er forholdsvis unge, så lytter jeg stadig til dem' (Ung 3).

I forhold til foreningen som helhed giver de unge udtryk for tillid til bestyrelsen, og at de har mulighed for at kontakte bestyrelsen eller nøglepersoner, hvis der er noget, de er utilfredse med. Men de synes heller ikke, at spillerne bliver opsøgt og kontaktet fra den side, hvilket de også synes ville være for omfattende. De synes ligeledes, at det er op til den enkelte selv at

engagere sig og at gå ind i de udvalg og grupper, som findes, '*... hvis man føler, at man har brug for indflydelse, så er det man gør jo, så må man tage den vej rundt*'.

'... hvis man bare synes, at det hele er noget møg, er man selv er nødt til at træde ind i bestyrelsen og sige, at det er den her vej man skal, og ellers er det jo vigtigt, at man stoler på dem, der træffer beslutningerne (...). Selv på holdplan der er jeg da ikke altid enig med træneren, men så kommer jeg med mine observationer og min mening i forhold til, hvad skal der ske både til træning og når vi spiller kamp' (Ung 2).

De unge tillægger det betydning, at de kan få indflydelse på holdet og foreningen, men det er ikke, som en udtrykker det, '*(...) noget, at jeg er gået efter som sådan (...), indtil videre har jeg ikke haft behov for at have indflydelse, for jeg har været tilfreds med det, jeg har fået langt hen af vejen (...), det ville da være rart at slippe*' (Ung 3).

Men samtidig giver flere af de unge udtryk for, at interessen for foreningen og at få indflydelse på den og udviklingen kommer med alderen.

'Da jeg yngre, var jeg ikke en, der opsøgte det, der ville jeg bare gerne spille håndbold. Nu kan jeg godt lide at sidde i de her udvalg, og jeg har noget indflydelse, og jeg vil jo godt være med til at præge både kulturen og håndboldklubben i den vej, jeg synes, den skal gå i (...). Fx hvad kan man tillade sig, når man er på ture, kan man tillade sig, at når børnene og de unge er lagt i seng kan man så tillade sig, at trænerne sidder og drikker to eller tre glas rødvin' (Ung 2).

De unge synes da også, at de har mere indflydelse – og mulighed derfor – i håndboldklubben end fx på den uddannelse, hvor de går. Men det afhænger også af, hvor man søger indflydelse, som en af de unge udtrykker det.

'Det har også været nemmere at få indflydelse her end på min uddannelse. Så det er jo igen, jeg prioriterer måske at have lidt mere indflydelse her end på min uddannelse, der er nogle ting på min uddannelse, som jeg ikke er særlig tilfreds med, men dem kan jeg acceptere, fordi jeg synes stadig, at uddannelsen er helt fantastisk, men håndboldmæssigt der kan jeg bare godt lide igen at have fingeren på pulsen og være med til at skabe retningen og sørge for, at det stadig bliver ved med at være en fantastisk klub og være en del af' (Ung 2).

Det er især den uformelle adgang til forskellige personer, som står for tingene, som de unge fremhæver som betydningsfuldt for deres indflydelse på foreningen og det hold, de spiller på.

'Det fremmer muligheden for indflydelse, at man har nemt ved at få fat i de forskellige personer, som står for tingene, og hvis du ikke ved, hvem der står for det, er der altid en person, du kan spørge om, hvem der står for det (...)' (Ung 3).

Hvad har de lært af at være foreningsaktiv?

En af de unge, ham som både er træner og medlem af et udvalg og også hjælper til med både det ene og andet i klubben, reflekterer over, hvad en forening er, og hvad han lærer af at være aktiv i foreningen.

'En forening er jo lidt det her mini-samfund, hvor man har indflydelse (...), og henover alle de år, jeg har været medlem af foreningerne, har det givet mig et blik for, at det fungerer jo egentlig som et mini samfund, (...) og det har måske også været med til at præge, at jeg har det som undervisningsfag, så jeg kan undervise i det, når jeg bliver færdiguddannet lærer, altså det her med jeg ved nogenlunde, hvordan det fungerer, ud fra det man har lært i foreningen' (Ung 2).

En anden af de unge synes i højere grad, at det er på det personlige plan, at han har lært noget.

'Som mindre var jeg et kæmpe brok hoved, nu er jeg måske ikke helt så stort et brok hoved længere, jeg er nok ikke helt færdig med det endnu, men det har hjulpet på det' (Ung 3).

To af de unge, som deltog i interviewet, er forholdsvis meget engageret i politik og samfundsmæssige problemstillinger, men det hænger også sammen med deres uddannelse og de problemstillinger, som er knyttet til deres kommende job (en af dem læser til lærer og er optaget af de politiske diskussioner om Folkeskolereformen).

Sammenfatning

Medlemmer af idrætsforeninger er først og fremmest engagerede i deres forening på grund af den sportslige aktivitet. Holdtræneren spiller en væsentlig rolle som organisator og iværksætter af aktiviteter, som kan forbedre de holdmæssige sportslige præstationer. Den primære aktivitetsform er træning og kampe, men der er også andre aktiviteter, som skaber nye rammer omkring samværet, eksempelvis ture og fælles træning på tværs af køn og alder. Mange af klubbens aktiviteter for trænere fungerer i praksis som en 'professionel' og målrettet uddannelse og undervisning af trænere. Samtidig gives der udtryk for, at der skal skabes mere plads til dialog og diskussioner i foreningsaktiviteterne.

De interviewede giver udtryk for, at netop foreningsorganiseringen spiller en rolle for deres engagement, blandt andet fordi det skaber en god ramme omkring fællesskabet på holdet og i klubben. Lederen i DHG håndbold fremhæver selv betydningen af en velfungerende ledelse, der kan træffe strategiske beslutninger på både holdets og klubbens vegne. De unge aktive medlemmer fremhæver imidlertid også vigtigheden af, at de 'menige' bidrage til aktiviteter (fx i udvalg), som rækker ud over holdets træning og kampe, men engagementet i de frivillige aktiviteter er typisk noget som kommer med alderen, og når man har været i foreningen gennem længere tid.

3.3. Fitnessforeninger

Foreningsfitness er et koncept, som de to store idrætsorganisationer DGI og DIF står bag udviklingen af eller snarere støtten til.

Den seneste undersøgelse af danskernes idræts- og motionsvaner, gennemført i foråret 2016, viser, at styrketræning og spinning, som er to af de store såkaldte fitness aktiviteter, dyrkes af henholdsvis 30 pct. og 11 pct. af de voksne i 2016, mens 12 pct. af børnene bl.a. dyrker styrketræning (www.idan.dk). Disse aktiviteter dyrkes fortrins i kommercielle fitnesscentre. 25 pct. af de voksne danskere og 22 pct. af børn og unge mellem 7 og 15 år dyrker (bl.a.) idræt og motion i kommercielle institutter og organisationer, hvilket fortrinsvis er fitnesscentre.

Mange foreninger har imidlertid også etableret fitnessafdelinger, eller der er oprettet særlige fitnessforeninger. Under 'Foreningsfitness' er der i 2016 registreret 142 foreninger med tilsammen ca. 35.000 medlemmer, men der findes mange flere idrætsforeninger, som i varierende omfang og karakter har taget fitness på foreningsprogrammet. I 2015 havde DGI registreret godt 112.000 aktive i kategorien 'Træning i motionscenter', hvilket var en fremgang på 6 pct. (www.dgi.dk).

På www.foreningsfitness.dk beskrives målet med konceptet: *'Foreningsfitness tilbyder at hjælpe idrætsforeninger eller andre initiativtagere med at etablere fitnessforeninger, der på én gang opfylder danskernes ønsker om fleksibilitet og uafhængighed og samtidig giver dem mulighed for at få en god oplevelse med motion og bevægelse i et godt socialt fællesskab (...). Foreningsfitness er nutidens fitnessstilbud i foreningsregi'*.

BTI Fitness

BTI Fitness er en ny afdeling i Bindslev-Tværsted Idrætsforening i Nordjylland, oprettet den 1. februar 2016, der har en separat økonomi og ledelse bestående af en bestyrelse med fire medlemmer. Et medlemskab af BTI Fitness koster 150 kr. om måneden eller 1800 kr. om året. Bindslev-Tværsted Idrætsforening er en flerstrengt idrætsforening med tennis, håndbold, badminton, fodbold, gymnastik og havkajak.⁶

I løbet af få måneder har foreningen fået 247 medlemmer (april 2016), hvoraf det skønnes, at ca. 50 er unge. Man skal være 15 år eller ældre for at blive medlem. For at benytte fitnesslokalet skal man være medlem af foreningen og have fulgt en instruktion i, hvordan man benytter faciliteterne og redskaberne. Medlemmer kan få en nøglebrik til træningsrummet, så de kan benytte stedet, når det passer dem.

BTI Fitness har 21 instruktører, som på frivillig basis har ugentlige vagter eller holdtræninger (på mindst to timer om ugen), der bl.a. omfatter 'indoor cycling', 'puls og styrke', 'hit-fit dance', zumba og 'power fitness', og senere på året tilbydes også udendørs løb og styrketræning. Formanden lægger vægt på, at det er en forening, der er baseret på frivillighed. De frivillige instruktører får en tøjpakke for at synliggøre, at de er instruktører, og så kan de selv træne gratis i centeret.

Alle instruktørerne har gennemført et 2x20 timers instruktør kursus igennem 'Foreningsfitness', som foreningen i det hele taget synes, at de har fået stor hjælp fra. Instruktørerne har

⁶ Beskrivelsen af BTI Fitness bygger på et interview med formanden for afdelingen, som har været leder i foreningen i omkring 20 år, bl.a. tidligere været formand for badmintonafdelingen og også været formand for hele foreningen. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra interviewet med foreningslederen.

imidlertid forskellig baggrund.

'Vi har nogle, som kører 'indoor cycling', der har taget en uddannelse i det. Så har vi en fysioterapeut til at undervise i 'Puls og styrke'. Så har vi en instruktør, som er ansat i militæret, som har lært noget crossfit, og endelig har vi også en, der kommer lidt udefra, som har gennemført en uddannelse i dans i Århus. Vi har allerede nu nogle, som er interesseret i at komme på kurser i indoor-cycling og andre på pilates, og så kigger vi på nogle kurser, de kan komme på (...). Jeg ved, at hvis vi skal bevare fitnesscenteret, så skal det hele tiden udvikles'.

Formanden fortæller om baggrunden for og formålet med BTI Fitness:

Vi har haft et lille motionsrum førhen, som måske nærmere skulle have tilnavnet motionskammer – det var ikke større end 40 m², hvor der var nogle maskiner uden uddannede instruktører. Men vi har længe haft et ønske om at komme med på bølgen. Vi kunne se, at de unge gik til fitness alle mulige andre steder, men hvorfor kunne vi ikke holde dem i vores egen by og område og skabe noget til dem (...). Og det gamle lille motionsrum levede ikke op til de behov, der er (...). Der har været arbejdet på det i flere år, men strandede hver gang på, at vi ikke kunne låne penge til at etablere et lokale dertil ved idrætshallen. Men pludselig var der den her gamle bankbygning på 641 m², som vi så gik i forhandlinger om at kunne overtage. Nu er der så en venlig erhvervsmand, der har købt den og lejet den ud til os med forkøbsret på meget gunstige vilkår'.

De unges involvering i fitnessafdelingen

En af de unge fortæller, at en stor del af byen har været involveret i ombygningen af de gamle banklokaler til fitnessfaciliteter – både tømrere, elektrikere og generelt alle de hænder, man kunne samle. Folk ville gerne hjælpe. En gruppe af unge midt i 20-erne har hjulpet med at vælge, hvilke maskiner, fitnessafdelingen skulle købe. Den ene er fysioterapeut, og den anden er uddannet personlig træner. De har også udarbejdet beskrivelser af øvelserne og instruktioner til brug af maskinerne på dansk, så de ældre også kan læse, hvordan maskinerne skal bruges. Herudover er der en gruppe unge, som frivilligt tilbyder træning for 12 til 14 årige, som gerne må bruge centeret under kontrollerede forhold, når der er en voksen instruktør tilstede.

Medlemmernes og de frivilliges engagement har således været stort under opstarten af BTI-Fitness, og relativt mange bidrager til, at faciliteterne og aktiviteterne fungerer. Det var imidlertid ikke mange unge, som deltog i den formelle etablering af foreningen – den stiftende generalforsamling. Formanden tror dog, at det vil ændre sig i fremtiden.

'Når det får sin daglige gang, så tror jeg mere, de får øjnene op for den demokratiske mulighed (...). Men jeg tænker som fitness center, at man kunne kombinere det med noget spændende. Et foredrag eller sådan, der også kunne få de unge med. Og så være med til generalforsamlingen for om ikke andet at høre, hvad der foregår'.

Formanden synes dog, at de unge engagerer sig i foreningen. *'Det ungdomshold, vi starter op, der er det nogle af de unge instruktører, der har budt sig til. Vi har forsøgt at lave sådan*

nogle underudvalg – nogle der arbejder med holdtræning og udvikling af det herunder også ungdomstræning. Så har vi nogle, der har med cafemiljøer at gøre og sådan (...). Det er hele grundlaget for, at det eksisterer, især når vi er foreningsbaseret. Det er engagementet, der skal bære det, og nytænkningen og udviklingen skal komme fra medlemmerne. Det danner grundlaget for eksistensen af fitnesscenteret. Selvfølgelig skal det også være effektivt, fordi vi har en økonomisk forpligtigelse.'

De unges involvering i og indflydelse på foreningen

De unge har forskellige begrundelser for at træne i BTI Fitness.⁷ Flere af dem synes, at man får god hjælp og instruktion, når man begynder på stedet, og at holdtræningen adskiller foreningen fra almindelige fitnesscentre (Ung 3). En af dem fremhæver også, at det er lokalt og derfor let at bruge i weekenden, selvom hun lige så godt kunne træne i Hjørring, hvor hun går i skole. Og så synes hun, at *'det er fedt, at vi som en forholdsvis lille by kan lave noget som det her'* (Ung 2). Endelig nævner en af de unge også, at hun føler, det *'...er mere vedkommende at træne i BTI Fitness end i fx Fitnessworld, fordi folk bedre kender hinanden hernede, hvor det er i en forening, og man er bedre til lige at snakke sammen og støtte hinanden, hvis man skal lave et tungt løft eller sådan. Jeg føler, man har et bedre sammenhold sådan et sted her, end man måske ville have et andet sted. Det betyder meget synes jeg'* (Ung 1).

Foreningen er som nævnt oprettet i begyndelsen af 2016, og derfor har der ikke været sociale arrangementer for medlemmerne. De interviewede unge ved ikke, om de vil deltage i sociale arrangementer. De har ikke umiddelbart noget til fælles med andre unge, der træner i foreningen, ud over søskende og venner, de kender i forvejen. *'Jeg vil sige, at når jeg træner, så er de kammerater, jeg har der hjemme ikke de samme som dem, jeg har i fitness centeret'* (Ung 1).

De unge mener ikke, at foreningen gør nogen forskel hvad angår det sociale, hvis de sammenligner med fx ungdomsskolen eller skolen. De er også lidt usikre på, hvad de vil gøre, hvis foreningen ikke fungerer som forventet. Ville de melde sig ud og finde et bedre sted? Ville de forsøge at ændre på forholdene? Eller ville de bare lade stå til og affinde sig med forholdene?

De unge hælder dog til det sidste og det første alternativ, men mener alligevel, at de i højere grad ville forsøge at ændre på forholdene og give udtryk for deres utilfreds, når det er en forening, end hvis det var et kommercielt center. *'Jeg tror nok ikke rigtig, jeg ville sige noget, og ellers ville jeg nok også skifte center, hvis der var noget galt.'* (Ung 3).

To af de unge tror dog, at det gør en forskel, at det er en forening.

'I Fitness World ville jeg nok ikke gå over og sige et eller andet, jeg var utilfreds over. Der vil jeg bare melde mig ud. Jeg tror ikke, det er det samme i sådan en forening som her. Der står man lidt mere sammen' (Ung 2).

'I en forening tror jeg også, man går mere op i at favne alle sammenlignet med i det private, hvor det mere handler om kroner og ører. I en forening handler det om, at alle skal kunne være her. Så i forvejen prøver man at gøre plads, så der ikke er nogen, som

⁷ Fem unge – tre mænd og to kvinder mellem 16 og 27 år - fra BIT Fitness blev interviewet. De har alle en lokal tilknytning. Tre af dem har tidligere dyrket andre idrætsgrene i foreningen, og de har også trænet i det motionsrum, som tidligere fandtes i idrætshallen. To af dem har også erfaring fra kommercielle fitnesscentre.

føler sig udstødt (...). Som det er nu, kan man jo i tilfældet af, at man virkelig synes, det er nogle dårlige beslutninger, så kan man jo vælge en anden bestyrelse med et andet syn på det. Jeg synes, det er meget rart at have den mulighed, at man kan få nogle andre øjne på tingene.' (Ung 1).

En af de unge (Ung 1) er frivillig instruktør i foreningen, tre til fire gange om ugen, og han var også med til at etablere foreningen. De andre har ingen frivillige opgaver i foreningen. En af dem svarer dog, at hun godt kunne finde på at hjælpe, hvis hun blev spurgt. En anden tvivler på, at han har tid til det.

På spørgsmålet om de føler, at de bliver inddraget eller hørt vedrørende væsentlige beslutninger i foreningen svarer de unge. *'Det er ikke noget jeg har tænkt over'* (Ung 3), *'Nej, heller ikke mig'* (Ung 4), *'Hvis jeg siger noget, ville jeg nok blive inddraget i det, men jeg siger bare ikke rigtig noget'* (Ung 5).

De tillægger det heller ikke større betydning at have indflydelse i foreningen. *'Det har ikke så stor betydning for mig. For mig er det mere bare, at jeg har et lokalt træningscenter, jeg kan bruge som kunde, mere end jeg skal sidde og tage beslutninger'* (Ung 3). *'Sådan har jeg det også lidt. Jeg er bare den, der træner hernede'* (Ung 4). De andre tilslutter sig denne holdning. Ingen af dem synes, at de har et behov for eller en interesse i større indflydelse. *'Jeg synes bare, at der ikke har været noget, fordi det var godt opbygget'* (Ung 5).

En af de unge synes dog, at han har haft større indflydelse i denne forening, end da han gik til håndbold og fodbold, men det hænger sammen med, at han var med til at etablere afdelingen. *'Jeg har været opsøgende og været interesseret, da det skulle starte op, og tilbød min hjælp'* (Ung 1). Han synes også, at foreningen har givet mulighed for indflydelse. *'Der har været god mulighed for at kunne hjælpe og få sine meninger igennem'* (Ung 1).

Ingen af de andre fire unge, som blev interviewet, er involveret i nogle af udvalgene i foreningen, og flere af dem vidste ikke, at disse udvalg eksisterede. *'De udvalg har været lagt ud til de 21 instruktører, som vi er. Så det har ikke været for alle. Men man kan nok godt komme ind i dem, men det er vi ikke lige kommet til endnu. Der er ikke lige lagt ud til medlemmerne'* (Ung 1).

Hvad har de unge lært af at være aktiv i foreningen?

De unge, som blev interviewet, mener ikke, at de har fået større indsigt i samfundsforhold af at være aktiv i foreningen. En af de unge synes dog, at han har lært noget af, at der er flere om at bestemme ting. *'Jeg synes, det med at man er flere om at bestemme ting. Give plads til alle. Det er nok den vinkel, hvor jeg er blevet bedre til at give folk lov. Så uddelegerer vi og behøver ikke kigge hinanden over nakken. Så kan man give lidt ansvar fra sig måske'* (Ung 1).

De unge er heller ikke særligt engagerede i samfundsforhold og politik. En af de unge svarer dog. *'Jeg synes, det er meget interessant. Jeg snakker tit med venner om det. Hvad man synes og sådan. Jeg tror alle har en eller anden interesse inden for politik'* (Ung 2).

En anden af de unge svarer: *'Jeg har aldrig rigtig snakket om sådan noget i min vennekreds. Jeg er uddannet tømrer, og jeg tror, man er mere inde over politik, når man er på gymnasiet eller handelsskolen eller sådan (...). Mange af mine venner er tømrere, og de få, der interesserer sig for det, dem diskuterer man ikke med, for jeg kan ikke argumentere for den ene eller anden side. Det er ikke noget, jeg rigtig har sat mig ind i'* (Ung 1).

Sammenfatning

De mange fitnesscentre, som de seneste årtier er etableret i store dele af landet, fungerer som primært som kommercielle virksomheder, men der er også oprettet mange foreningsbaserede fitnesscentre. De har fået succes, fordi de tilbyder fleksible og individualiserede træningsmuligheder og -faciliteter. Foreningsorganiseringen på dette område er interessant, dels fordi der ikke er et kommercielt sigte, dels fordi det typisk er baseret på frivillig arbejdskraft. Baggrunden for BTI-fitness' oprettelse var et oplevet behov for at skabe muligheder for at dyrke fitness i et lokalsamfund, hvor der tidligere var lang vej til nærmeste fitnesscenter. Oprettelsen af BTI-Fitness har været båret af lokale ildsjæle, som i samarbejde med flere lokale aktører har etableret foreningen som en del af en eksisterende idrætsforening. Denne udviklingsfase har båret præg af et stort praktisk og socialt engagement. Det er bemærkelsesværdigt, at foreningen på ganske kort tid har fået relativt mange medlemmer og frivillige trænere.

De unge medlemmer oplever, at der er forskel på de kommercielle tilbud og foreningsformen og nævner, at de føler sig mere knyttet til BTI, fordi det er et lokalt tilbud. Samtidig gives der udtryk for, at man ikke går til fitness af hensyn til det sociale. Man kommer der primært for at træne sin krop. Eftersom BTI-fitness er stiftet fornylig, er det for tidligt at vurdere medlemmernes demokratiske engagement i foreningen. Formanden er her optimistisk, hvis der gøres noget ekstra for at vække medlemmernes interesse, mens de unge medlemmer ikke udviser den store interesse for denne side af foreningens virke.

3.4. Rollespilforeninger

Rollespil går ud på, at man spiller 'roller', dvs. forestiller sig at være en anden person i en eller anden historie, der kan foregå i fantasien. Fx ved at påtage sig en historisk persons egenskaber eller karaktertræk eller selv udvikle disse for en fiktiv person. Et rollespil adskiller sig fra et skuespil ved, at der per definition ingen tilskuere er, men kun medvirkende, der har en rolle, samt at rollespillet ofte har et meget stort element af improvisation over sig (www.wikipedia.org).

Rollespil er blevet en meget populær aktivitet i SFO og ungdoms- og fritidsklubber, og de seneste tyve år er der også dannet mange foreninger for rollespil. En særskilt analyse af data fra undersøgelser af skoleelevers idrætsdeltagelse i syv kommuner, hvor der også blev spurgt om børnene og de unges deltagelse i rollespil, viser, at 2 pct. af skoleeleverne går til rollespil (fast eller dyrker meget det seneste år). Lidt færre i alderen 15 til 16 år. Samme analyse viser, at halvdelen af de børn og unge, der har svaret, at de dyrker rollespil, gør det i en forening, og hver tredje i en kommunal institution (SFO eller fritidsklub).⁸

I midten af 2016 havde landsforeningen Bifrost, som er en paraplyorganisation for alle, '*der beskæftiger sig med bordrollespil, brætspil, liverollespil, hardball, fandom, cosplay og reenactment*', 44 rollespilforeninger tilknyttet og fordelt over hele landet (www.rollespil.dk).

⁸ Undersøgelsen er gennemført i følgende kommuner: Greve, Ballerup, Halsnæs, Gladsaxe, Varde, Lejre og Hvidovre. Undersøgelserne blev gennemført af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund i samarbejde med Idrættens Analyseinstitut som en del af undersøgelser af de kommunale idrætsfaciliteter. Samlet blev spørgsmålene om idrætsdeltagelse besvaret af mere end 16.000 børn og unge i de syv kommuner.

Rollespilforeningen Dragonfactory

Dragonfactory er en rollespilforening, som hører til i Ballerup.⁹ Foreningen blev stiftet i 1998 og har siden haft skiftende aktivitetsniveau og medlemstal. De fleste medlemmer er i starten af tyverne, og man kan normalt blive medlem af foreningen fra 15 år, men foreningen har også specielle juniormedlemskaber for børn mellem 8 og 14 år. Ikke yngre, da de skal kunne 'gennemskue, at når der kommer det der frådende monster løbende om hjørnet med store sværd og sådan noget, at man dør ikke af det, men det kan godt være, man skal flytte sig lidt'.

Der er også nogle institutioner, der har meldt sig ind, så børnene derfra kan deltage, enten på et hold eller hvis de selv har dannet et hold. Foreningens formål, er at 'at samle interesserede i rollespil og liverollespil og afholde arrangementer henvendt til denne gruppe' (www.dragonfactory.dk). Formanden sætter egne ord på det:

'Vi ønsker at udvikle fantasien og være sammen med de her børn og være fælles om noget, det der med at spille, at lege rigtigt mange sammen (...). Mange af de børn, som kommer her, de er ikke så gode til sport, men når vi går i skoven, så har alle sammen vundet, når vi går hjem. Det er jo fantastisk, altså jo, der er måske nogle hold, der har fået flere tænder end nogle andre den dag, men stort set har vi vundet alle sammen, fordi vi har haft en pragtfuld dag sammen (...).'

Foreningen holder til i et stort hus, der også benyttes af et politisk parti, som kun bruger huset til at opbevare udstyr og rekvisitter, der bruges, når der er valg (fx skilte). Så foreningen har stort set hele huset for sig selv og har rigtig god plads i sammenligning med andre foreninger. I underetagen opbevarer de alle foreningens rekvisitter, udstyr mv. I den midterste etage bliver der syet dragter til nye rollespil, og det er dér, medlemmerne typisk samles. På den øverste etage afholdes spil og turneringer i form af mini-udgaver af de rollespil, der gennemføres udendørs.

Foreningen har faste, månedlige, rollespil for børn, og i sommerferien afholdes en firedags rollespilevent, hvor alle børn i Ballerup Kommune og andre kommuner kan deltage. Når den månedlige aktivitet foregår, opdeles deltagerne i fem hold efter interesse, '... og så skal hver deltager vælge, hvilken rolle de vil have. Jeg har fx en rolle som 'kromutter'. Jeg har en kro midt i det hele, det er neutral grund, alle kan komme i kroen og købe sig noget suppe og få noget at drikke og lige tage et hvil et øjeblik, for nu er der altså for mange efter mig, ik'.

Aktiviteterne foregår på arealer ved en skole, som foreningen har fået lov til at benytte. Derudover kan medlemmerne mødes hver mandag, hvor de fx kan 'spille magic kort, snakke eller lave noget udstyr, eller hvad det nu kan være, og når vi har været ude at spille om lørdagen, så er der lørdagscafe. Det er jo sådan noget med, at man har været ude og tæve hinanden, og så er der nogen, der lige skal hjem og i bad og sådan noget, og så mødes man her og spiser sammen.'

Foreningen har omkring 100 medlemmer, men det svinger meget. Den har tidligere haft omkring 200 medlemmer. Et medlemskab koster 300 kr. om året. Ledelsen af foreningen

⁹ Afsnittet bygger på informationer fra foreningens hjemmeside samt et interview med formanden. Hun blev engageret i foreningen på grund af hendes arbejde som pædagog i en fritidsklub for børn mellem 10 og 14 år, hvorved hun lærte foreningen at kende og kom til at sætte pris på det, som foregår i foreningen. Da foreningen for to år siden manglede en formand, sagde hun ja til hvervet. Hun har erfaring med foreningsarbejde fra skytteforeninger, hvor hun også var i bestyrelsen. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra interviewet med formanden.

består af en bestyrelse på seks medlemmer og to suppleanter. Undertiden opretter foreningen også udvalg til særlige opgaver. Eksempelvis et udvalg, der står for månedlige rollespil, og et udvalg for foreningens sommerrollespil. Formanden forklarer strukturen i rollespillene således.

'Du skal se det som en pyramide, hvor jeg står der i midten og er kromutter. Så er der fem forskellige hold, der render rundt med børn, og på hvert af disse hold er der en holdleder og tre til fire voksne frivillige, mest nogen oppe i tyveårsalderen, men også enkelte yngre, der ligesom siger, det er os, der kører det her hold, og så er der måske et par 12+'ere, som bliver lige sat til lidt mere, og får lov at vokse med opgaven.'

De unges involvering i foreningen

På det formelle plan har medlemmerne mulighed for indflydelse ved at møde op på generalforsamlingen. Det kan alle ordinære medlemmer, der er fyldt 15 år. *'Generalforsamlinger er jo ikke det mest sexede i hele verden, men vi var da 25 til sidste generalforsamling.'*

Derudover afholdes forskellige møder, som medlemmerne kan deltage i. Men det er meget forskelligt, hvor meget de unge engagerer sig i disse møder.

'Vi har unge frivillige, der er nået op på at sige en hel sætning efter et års tid, og hun er så genert altså. Og så er der nogen, de plaprer bare løs med det samme (...), det gør vi også på sommerrollespillet hver dag. Så evaluerer vi, hvordan dagener gået; er der noget, vi skal rette på? Hvor skal vi hen? Så det er sådan en hel kultur (...). Jeg bliver altså ved med at holde fast i, at hvis vi kan blive ved med at spørge hver enkelt ung, hvordan deres dag er gået, så er vi nået langt, det er en måde at inddrage på, og det er vigtigt, at vi hører alles mening.'

Formanden beskriver, hvordan deltagelse i rollespillene og børnene og de unges involvering i udviklingen deraf er en integreret proces, hvor børnene, i takt med at de bliver ældre, får nye opgaver i foreningen og udviklingen og afviklingen af rollespillene.

'Børn der er 12+ er med til at bestemme, hvad der skal foregå på holdene, og når de så bliver 14 år, så kan man blive frivillig, og så får børnene en anden status og en anden rolle, for så skal de være med til at lave rollespil for de små (...), og så er der de der 'gamlinge', der bliver hængende, men det er sådan lidt noget med, at de store laver historien og styrer holdene sammen med de små (...). Så der er en masse frivillige, der styrer de der hold, hvor børnene er på, og det gør, at det er sjovt for dem, og for at lære de unge mennesker noget om det der med at være frivillig så har vi lavet nogle 12+ arrangementer, mandag aften en gang om måneden, hvor de så kommer, og så er der nogle af de unge mennesker, der laver et eller andet sjovt med dem (...).'

'Sidste år var vi 42 frivillige, der var sammen om at lave sommerferieaktiviteterne, hvor man er sammen i en hel uge mere eller mindre i døgn drift, det giver jo et eller andet (...). Så får de et lidt andet forhold til tingene (...).'

Når medlemmerne når en vis alder, 'så er der en, der kommer hen og klapper dem på skulderen og siger, hej, nu er du blevet så gammel, så er du frivillig, nu skal du høre, så gør vi sådan og sådan og sådan, og du kan være med til de og de ting, og du kan komme i foreningen på den og den måde, og sådan nogle ting (...). Der er jo nogen, der synes, det er fantastisk, og så er der nogen, der sådan lidt, der godt bare vil blive ved med at spille, så gør de måske det et års tid eller noget mere end de andre, og så bliver de så trukket ind efterhånden (...). Men man kan sige, det der med at tage ansvar for hinanden, det er jo lidt noget, de får ind med modermælken, når de starter med at spille, det er noget, vi lægger vægt på rigtigt meget'.

Mange af medlemmerne har fået en nøgle til huset, hvor foreningen samles, fordi de vil stå for et eller andet. Fx fordi nogle vil spille *Game of Thrones* om torsdagen i en periode, så får de en nøgle udleveret,

'... og så skriver de på Facebook, at nu gør vi det, og nogen gange er der bare nogle, der skriver, vi tager hen i foreningen på lørdag, vi skal lige det og det, og så kommer der en hel masse (...). Når der kommer nogle unger og siger, ej vi kunne godt tænke os, og vi vil gerne, så lukker vi jo bare op til, at det kan de selvfølgelig (...), altså der kom en og sagde det der *Game of Thrones*-spil, det er et nyt kortspil, der er kommet, at det synes han da, vi skulle prøve, nå ja tænkte vi så, hvis det er det, der er fedt lige nu, så gør vi da det, så investerede vi i det. (...). Men du har en forening af meget unge mennesker, så går det meget op og ned, fordi så skal de pludselig uddannes og alt sådan noget, og snakker de pludselig om eksamen, og hvad ved jeg (...)'.

Generelt er formanden optaget af, at børnene og de unge engageres i foreningen. På spørgsmålet om det vigtigste er, at foreningen ledes på en effektiv måde, som medlemmerne er tilfredse med, eller om foreningen engagerer medlemmerne mest muligt i ledelsen af foreningen og gennemførelsen af dens aktiviteter, svarer hun entydigt ja til sidstnævnte alternativ.

'Når man har en forening med meget unge mennesker, det er jo også deres drive, der skal køre det her videre, så er vi nogen ældre, der træder til, fordi vi har noget erfaring, og det giver noget stabilitet på nogen ting, men i virkeligheden handler det jo om at se de der børn og unge vokse og have det fantastisk'.

'Man kan jo sige, de unge mennesker, som melder sig til rollespil, de tror jo et eller andet sted, at det her er en butik, hvor man køber en ydelse ligesom nede i fitnesscentret. Det er jo så først senere, de finder ud af, at det faktisk er frivillige, og ikke nogen der er på arbejde, som står for aktiviteterne'.

De unges oplevelse af deres involvering i og indflydelse på foreningen

De unge fremhæver det sociale som en central årsag til, at de er medlem af foreningen¹⁰.

'Det var egentlig ikke så meget spillet, som tiltrak mig, men jeg kunne godt lide menneskene, folkene der var herude, det sociale, så jeg har valgt at tage en anden rolle, som var mere mig, at tage billeder. Så det er ligesom den indgangsvinkel' (Ung 1).

To af de unge siger, at det for dem også var en mulighed for at dyrke nogle af de aktiviteter, man kan dyrke i ungdoms- og fritidsklubber, når man er for gammel til at gå der. *'Når man kommer op i en vis alder, og man ikke selv kunne gå i klub, så var det et meget godt alternativ til det' (Ung 2).*

En af de unge nævner, at foreningen samler unge med denne interesse, hvor aktiviteter i ungdomsklubben i højere grad er bestemt af den gruppe af unge, der går der, og de andre har ofte ikke interesse for de mere nørdede aktiviteter.

'For mig vil det gøre meget forskel i og med at der var det tabu (...), i min omgangskreds havde jeg ikke nogen, der spillede rollespil (...), det er jo ligesom de mennesker, jeg kunne finde herude, så jeg tror helt klart, de har en forskel i forhold til skole- og ungdomstilbud (...). Ude i den her forening, der er det altså folk, der synes, det er helt normalt, og det er et sted, hvor andre, man kender, ikke kommer, og det er ligesom det, man har sammen, (...) der er ikke nogen, der ser dårligt på det (...). Jeg tror også, det er rummeligheden herude, jeg tror ungdomsskoler har lidt svært ved at rumme nogle af de personligheder, de, der spiller rollespil, normalt er. Vi rollespillere er kendt for at have mange med diagnoser og sådan nogle ting, fordi vi har pladsen og overskuddet til at have dem' (Ung 2).

De unge er af den opfattelse, at rollespil tiltrækker unge, som adskiller sig fra unge i typiske foreningsaktiviteter. *'Vi kommer tit fra samme kår og har været meget alene som ung eller har været lidt nørdet (...). I rollespillet kan man få lov til at vise lidt en anden del af sig selv(...), hvor man lidt kan lave sin egen rolle' (Ung 2).*

Selvom det sociale omkring aktiviteterne og foreningen tillægges stor betydning, så mødes de interviewede unge ikke med andre unge fra foreningen udover de sammenhænge, hvor de mødes i foreningen.

Engagement i foreningen

På spørgsmålet om, hvordan de unge ville reagere, hvis der var noget i foreningen, som de var meget utilfreds med, svarer to af de unge, at de ville forsøge at gøre noget ved det, tage det op overfor lederne i stedet for blot at finde et andet sted at dyrke rollespil, mens den tredje er 'lige glad'.

¹⁰ Dette afsnit bygger på et gruppeinterview med tre unge fra foreningen. To mænd og en kvinde, der er mellem 16 og 25 år og studerende. En af dem er involveret i diverse udvalg og har været medlem af bestyrelsen. En af dem går også til skydning, men ellers går de ikke til andre fritidsaktiviteter. De har alle være aktive i foreningen i adskillige år. De er alle 'frivillige', fordi alle i foreningen, som er ældre end 15 år, betegnes som frivillig og medvirker til at udvikle og afholde rollespil.

'Jeg ville gøre noget ved det, fordi det er en del af det at være frivillig, og det er en del af ligesom at løfte foreningen og skabe de aktiviteter, man synes er interessante, og hvis man selv er klar til at løfte opgaven, jamen så kan man gøre det, samle nogle folk til det, så jeg vil helt klart gå til bestyrelsen og sige, jeg har denne her ide, og hvis de så vil sige nej til det, jamen så må man bare argumentere for sin sag' (Ung 1).

Det er lidt forskelligt, hvor meget de interviewede unge benytter de uformelle indflydelseskana-
ler, og en af dem har kritiske bemærkninger dertil.

'Jeg har bare sådan fulgt med, kan man sige, jeg synes ikke, jeg har haft noget innovativt at komme med, men jeg og xx sidder i SFA-udvalget, og vi har haft nogle krav til de frivillige for at kunne deltage i sommerferierollespil, om det var rimeligt at stille krav for at kunne komme med til vores sommerferierollespil (...). Og dér oplevede jeg, hvad det kræver, at man står ved sine meninger og reelt faktisk deltager i noget foreningsarbejde, sådan uformelt, kan man sige' (Ung 1).

Den tredje af de unge er, som han selv udtrykker det, *'sådan neutral på en måde, det er ikke så tit, jeg diskuterer om tingene' (Ung 3).*

Alle unge på 15 + betragtes som frivillige, dvs. de deltager i forberedelsen og afviklingen af rollespilaktiviteterne.

'Jeg tror alle vores arbejdsopgaver går ud på at hjælpe med forskellige arrangementer. Det er alt fra både vores sædvanlige rollespilkampagne eller sommerferierollespil eller andre ting, vi skal være med til, men også at påtage sig andre opgaver som at tage billeder eller at gøre rent ude i lokalerne, eller hvad man egentlig har lyst til at tage af opgaver. Der bliver en gang i mellem lagt noget op, og så kan man selv byde ind med, hvad man har evner til' (Ung 2).

Men som en af de unge udtrykker det, så *'må folk selv om, om de vil komme og gå (...), men jeg tror, det har noget at gøre med min interesse, og jeg synes, det er fedt at komme den ene gang om ugen eller måneden, og de andre gange også' (Ung 1).* *'Selvom man er frivillig, så betaler man jo sit medlemskab, og så tror jeg gerne, man vil være med til det (...), det er som at gå til fodboldtræning, tror jeg, så går vi bare til rollespil' (Ung 2).* *'Jeg laver frivilligt arbejde, når nogen spørger, om der er noget, jeg kan lave eller hjælpe med, så siger jeg ja eller nej, og så kan jeg gøre det bedste jeg kan' (Ung 3).*

De to af de unge, som er medlem af udvalg, tidligere har været medlem af bestyrelsen og været medlem i mange år, synes, at de har indflydelse og bliver inddraget, men de tvivler på, at det i samme grad gælder de medlemmer, der ikke kender bestyrelsen så godt.

'Jeg og xx, vi mænges meget med dem, der sidder i bestyrelsen, så vi kommer jo selvfølgelig med vores meninger (Ung 1). *'Men jeg tror, hvis du ikke kendte bestyrelsesmedlemmerne, (...) så vil man ikke blive inddraget i nogle store beslutninger' (Ung 2).* *'Jeg tror, man selv skal komme til bestyrelsen, jeg tror ikke man skal vente på, at de render ud efter en' (Ung 1).*

De samme to unge synes også, at det er vigtigt, at de unge deltager i generalforsamlingen.

'Jeg synes, at generalforsamlingen er virkelig vigtig. Jeg har fx siddet i bestyrelsen i en idrætsforening, hvor det overraskede mig, at der slet ikke kom så mange til deres generalforsamlinger som her i Dragon Factory, hvor man gør virkelig meget ud af, at der kommer et pænt flot fremmøde, også fra medlemmer man bare ikke har set i rigtig lang tid' (Ung 1).

Begge synes, at foreningsdemokratiet er vigtigt, men som en af dem udtrykker det, er det ikke derfor, hun er aktiv i foreningen. *'Jeg vil ikke sige, det er grunden til, at jeg er her, men man kan mærke essensen af demokratiet i foreningen på generalforsamlingerne, at det er meget formelt, den måde vi gør det på, og jeg synes, det er vigtigt, og jeg synes, det er rart at vide, at man har sin stemme, jeg synes, det er rigtigt fint' (Ung 1).*

Den yngste af de unge, som er 16 år, *'kommer der for at spille rollespil (...), men nu er jeg også sådan lige begyndt at være frivillig også samtidig' (Ung 3).*

På spørgsmålet om de synes, at de har mere indflydelse – og mulighed for indflydelse – i foreningen end fx i ungdomsskolen og ungdoms- og fritidsklubben, svarer en af de unge, at det mener han bestemt, at han har.

'Markant mere i en forening. Man møder ikke den samme bureaukratiske mur, som man gør på uddannelsessteder og sådan nogle steder. Hvis der er noget, man godt kunne tænke sig på et uddannelsessted, så skal man meget langt til forskel fra en forening, hvor man hurtigt kan tage kontakt til bestyrelsen (...). De sidder ikke oppe på et eller andet kontor, hvor man skal igennem et elevråd og alt andet for at gå videre.' (Ung 2).

De unge synes dog, at der er forhold ved foreningen, som har hæmmet de unges mulighed for indflydelse. *'Så vidt jeg ved, så har bestyrelsen haft store problemer med at informere til os almindelige medlemmer, det har der været rigtigt meget kritik af, selvom mange af salgstallerne gik på, at det ville de personligt sørge for' (Ung 1).*

Hvad har de unge lært af at være aktiv i foreningen?

Hvor samfundsmæssigt engagerede er de unge, og har deres deltagelse i Dragonfactory bidraget til deres politiske og samfundsmæssige interesse?

En af de unge, som læser samfundsvidenskab, mener, at hendes samfundsmæssige interesse kom før hendes engagement i foreninger. *'Jeg tror, at min interesse for politik, den sparkede ind, før jeg begyndte at interessere mig for bestyrelsesmøder og generalforsamlingen her' (Ung 1).*

Den anden af de erfarne unge svarer noget tøvende, at det har lært ham noget om at kunne diskutere med folk, uden at være uvenner. *'Jeg tror, det har udviklet mig, så jeg kan have en diskussion med folk, uden at man skal være uvenner, jeg tror, man lærer at snakke på en lidt anden måde' (Ung 2).*

Den ældste af de interviewede unge tror, at rollespilsgenren lærer de unge, at *'(...) skulle spille noget teater og skulle snakke med folk om noget lidt andet noget, jeg tror, det gør, at det hjælper lidt med at bryde den mur ned, som man måske har med at snakke med fremmede*

mennesker, fordi det gør man normalt i rollespil, så jeg tror, du får nemmere ved at snakke med folk, man møder på gaden' (Ung 1).

Den yngste af de interviewede svarer ærligt: *'Jeg hører bare efter og holder så min mund'*. Men han fortæller, at rollespil har lært ham at komme ud, og *'det er min mor rigtig glad for, for i mange år opholdt jeg mig det meste af tiden inde'* (Ung 3).

Sammenfatning

De unges involvering i foreningen Dragonfactory ses som en integreret proces, hvor børnene, i takt med at de bliver ældre, får nye opgaver i foreningen og gradvist mere ansvar for udviklingen og afviklingen af rollespillene. Der eksisterer således ikke noget skarpt skel mellem at være 'menigt medlem' og 'frivillig leder' idet det nærmest tages for givet, at man overdrages mere og mere ansvar, efterhånden som man bliver ældre og mere erfaren.

De unge fortæller, at de 'kan mærke' den demokratiske kultur i foreningen. Ikke blot ved at der bliver lyttet til dem, men også ved at de faktisk får ansvar for at udvikle aktiviteter sammen. Selvom der i høj grad er tale om fysiske udendørsaktiviteter, så spiller det sociale samvær og samtalerne om spillene en væsentlig rolle i foreningen. Det er især de uformelle former for indflydelse, der fremhæves af interview-personerne, herunder muligheden for at præge foreningsarbejdet i forskellige aktivitetsudvalg samt muligheden for at tage kontakt til bestyrelsesmedlemmerne. Der gives imidlertid også udtryk for, at man har mulighed for at få indflydelse på generalforsamlingerne, og at nogle af de unge medlemmer faktisk deltager i foreningens formelle demokrati.

3.5. eSportforeninger

Elektroniske spil er meget populære blandt børn og unge. Den seneste undersøgelse af skolebørns sundhed fra 2014 viser, at knap hver fjerde dreng og hver tiende pige i alderen 11 til 15 år spiller et elektronisk spil mindst fire timer om dagen, og andelen er endnu højere i weekenden (Rasmussen, Pedersen og Due 2015). Langt de fleste spiller alene, men de seneste år er aktiviteten også blevet etableret som en sportsgren, der organiseres i foreninger under eSport Danmark.

E-sport er ikke anerkendt som sportsgren af Danmarks Idrætsforbund, hvilket ifølge eSport Danmark, betyder, at man ikke er ligestillet med andre sportsgrene, når det eksempelvis handler om tilskud til elitespillere. Ifølge Thomas Kofoed, der er formand for landsforbundet, er eSporten inde i en rivende udvikling og vokser 30 procent årligt. Spillerne – eller 'gamerne' som det kaldes – findes i alle aldre, selvom det er teenagere og unge mellem 20 og 30 år, der udgør den største gruppe af medlemmerne. Der spilles mange forskellige computerspil, men det er især Counter Strike (CS) og League of Legends (LoL), som er de dominerede discipliner. Foreningerne er både åben for konkurrenceorienterede spillere og for 'causal gamers', der beskrives som hyggespillere.

Fra at være et løst organiseret netværk af spillere er der med eSport Danmark blevet etableret en mere klassisk forenings- organisationsstruktur, hvilket også fremgår af foreningens vedtægter (vedtaget på repræsentantskabsmødet 23. Marts 2016). Både klubber, lokalforeninger og enkeltpersoner kan være medlem af eSport Danmark.

Forbundet har som formål, at 'at udvikle dansk eSport på en social og samfundsmæssig forsvarlig måde. Forbundet skal, i samarbejde med relevante samarbejdspartnere, iværksætte, koordinere og effektivisere fælles foranstaltninger i Danmark.' (jf. vedtægterne). eSport Danmark organiserer gaming-events, konferencer og konkurrencer rundt omkring i landet og bidrager til at koordinere aktiviteter i forbindelse med internationale e-sports konkurrencer.

Ikast-Brande eSport

Ikast-Brande eSport er organiseret under forbundet eSport Danmark¹¹. Foreningen blev stiftet i 2012 af foreningens nuværende formand (34 år). Foreningen har ifølge formanden været præget af en del ustabilitet gennem årene og har desuden lige været igennem en omstrukturering, som har betydet, at han er den eneste tilbageværende person fra den tidligere bestyrelse. Bestyrelsen for Ikast-Brande eSport består af en formand, næstformand, kasserer, sekretær og bestyrelsesmedlem - 5 mennesker i alt. Herudover er der en ansvarlig marketingskoordinator og et marketingsteam, der også står for arbejdet med at informere om foreningens aktiviteter på de sociale medier.

Formålet med foreningen er ifølge formanden, at 'udbrede kendskabet til eSport' og bidrage til at etablere events og konkurrencer mellem eSport-spillere. I øjeblikket har Ikast-Brande eSport 108 medlemmer, men det er langt fra alle, som er aktive. Foreningen har for tiden ikke et fysisk samlingssted, og de fleste aktiviteter foregår derfor online. Aktiviteterne består overvejende af events og konkurrencer i udvalgte spil typer på forskellige niveauer. Foreningen er derfor også i gang med at danne hold inden for disse spil typer. Holddannelse udgør dog en særlig udfordring for eSports-foreningen, fordi de fleste medlemmer primært spiller som enkeltspillere.

'Der spiller man også på hold (...) man kan godt queue op i (...) med enkeltmand, så finder du nogen andre medspillere til dig, og så møder man nogle andre altså tilfældigt, ik. Men vi laver det her ligesom for at stabilisere dansk e-sport, det er det, der mangler for ligesom også komme videre, at vi får nogle stabile spillere, nogle stabile hold (...) der skal en masse hjælp fra en masse frivillige, som har lyst til at lægge deres tid i det, fordi som det ser ud nu, så er der ikke rigtigt nogen økonomiske midler til det, men det er det, vi arbejder på, at der kan komme'.

En af de store udfordringer for eSporten handler således om at etablere sociale relationer mellem spillerne samt danne et grundlag for holddannelse. Netop fordi mange eSports-aktiviteter foregår online, er der også en vis flygtighed i spillernes tilknytning til hinanden, til holdene og til foreningen.

'... ikke fordi vi skal holde på vores medlemmer, men fordi vi gerne vil skabe stabilitet i dansk e-sport, fordi folk de flyver bare rundt, og så ligeså snart de tror, at det er bedre at spille på et andet hold, jamen så hopper de rundt ik (...). Vi havde på et tidspunkt 12 hold, tror jeg, i Counter Strike, nogle foreningshold, men kunne ikke lave andet end at finde spillere

¹¹ Beskrivelsen af Ikast-Brande eSport bygger på et interview med formanden og kassereren. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra dette interview.

til dem hele tiden. Og så var der nogen, der ikke kunne sammen, og så var der nogen, der er det ene og det andet (...). Og det gider jeg ikke mere. Vi skal have noget stabilitet (...).

Formanden giver således udtryk for, at der er brug for nogle faste rammer omkring foreningens arbejde, og at der bør være mere stabilitet i medlemsskaren, end der har været hidtil. I øjeblikket handler meget af foreningsarbejdet derfor om at få etableret rammerne og strukturen omkring foreningens fremtidige aktiviteter.

Involvering børn og unge i foreningens aktiviteter

De frivillige aktiviteter varetages hovedsagelig af de lokale bestyrelsesmedlemmer og udvalgte arbejdsteam. Ifølge formanden og næstformanden er det ikke let at få inddraget de unge, som primært er med i foreningen for at spille:

'Det kan de, altså de kan jo melde sig til alt det, de har lyst til jo, kan man sige (...) de kan få al den indflydelse, de gerne vil have, men der er bare ikke nogen, der gør det altså (...). De vi bare gerne spille. Det er ikke, som det var for 10 år siden. Altså i dag er det lidt som om, at de forventer alting, det bare kommer til dem (...). Altså de kunne jo også sagtens have søgt mange af de her nye poster vi har slået op.'

Formanden og kassereren er enige om, at der er særlige udfordringer med hensyn til at samle de unge spillere og involvere dem i foreningens organisatoriske aktiviteter. Disse udfordringer handler imidlertid ikke blot om spillernes alder, men også om kulturen blandt e-spillere, og at mange af dem aldrig har mødt hinanden 'offline'.

I Ikast-Brande eSport har man dog forsøgt at gennemføre fysiske fællesarrangementer, og formanden ser frem til, at de får et klubhus, men *'der har bare ikke været så stor opbakning til det (...). Det er jo noget andet, når det bare kører online, så har man ikke de samme relationer, altså forhold til hinanden'*.

De løse relationer og netværk blandt medlemmerne gør det vanskeligt at involvere dem i frivillige foreningsaktiviteter. Selvom de frivillige opgaver og poster slås op på Facebook, så er der desværre ikke den store interesse, og det er vanskeligt at få de unge medlemmer til at forpligte sig til denne type aktivitet.

'Altså vi vil helt vildt gerne inddrage dem i det, men der er bare ikke så stor en interesse for det, altså, og det er det samme, når vi laver nogle hold og sådan noget ik. Jeg har prøvet at lave nogle hold for nogen, og lige pludselig så ser man dem ikke mere. Så er de bare væk fra den ene dag til den anden, og så tænker man, hvor fan' bliver de af, og nu står der tre andre holdkammerater og venter på dem, og så har de bare fundet noget andet uden at sige noget. Så det er sgu ikke nemt.'

Selvom eSport pr. definition foregår online, og selvom mange af spillerne fysisk sidder derhjemme, så mener begge ledere, at fælles fysiske rammer spiller en rolle for det sociale engagement og fællesskab. Det viser erfaringerne også fra andre eSports-foreninger.

'Ja, lave nogle åbningstider, lave nogle arrangementer og nogle daglige arrangementer,

et eller andet for dem (...), det giver da en eller anden relation til hinanden. Og jeg ved fra Roskilde E-sport, at der er ligeså mange, der kommer ned i deres lokaler, bare for det sociale og ikke nødvendigvis altid for at spille og sådan noget’.

’Så det håber vi også, at vi ligesom kan få i vores klublokale, når det kommer i gang, ligesom give dem et sted, hvor de rent faktisk kan komme ud fra skærmen og møde andre’.

De unge medlemmer om eSport og deres engagement i foreningen

De tre interviewede unge er relativt nye medlemmer af foreningen, og selvom de interesserer sig for computerspil, så fremhæver de hver især nogle andre årsager til deres engagement. Den ene mand, der er pædagogstuderende, nævner eksempelvis, at han er drevet af at hjælpe andre mennesker, og han synes, at det er spændende at coache andre. Den anden mand er servicetekniker og har tidligere været engageret i kulturelle aktiviteter omkring japansk kultur. Da disse aktiviteter stoppede, havde han lyst og overskud til at gå ind i foreningsarbejdet i eSport. Kvinden, der definerer sig selv som en aktiv ’gamer’, har ligeledes været involveret i japanske kulturaktiviteter, og hun synes, at noget af denne interesse falder fint i tråd med eSports-foreningens aktiviteter¹².

Fælles for de tre medlemmer, som medvirker i interviewet, er dermed, at det i højere grad er de sociale og kulturelle aktiviteter, der er drivkraften, end selve spilaktiviteterne i eSport. De nævner også, at de føler sig motiverede af den store entusiasme, der præger foreningsarbejdet i eSports-miljøet. De er således ikke typiske medlemmer, og de adskiller sig på mange måder fra de beskrivelser, som formanden og næstformanden gav af foreningens unge medlemmer.

De interviewede unge betoner også indirekte værdier som socialt engagement og fællesskab. Når de uddybende fortæller om aktiviteterne i foreningen, fremgår det imidlertid også, at de sociale relationer etableres og vedligeholdes på en anden måde end i klassiske værdiorienterede foreninger eller idrætsforeninger.

Mange af møderne i foreningen og den indbyrdes kommunikation mellem medlemmerne foregår nemlig hovedsagelig online ved hjælp af et kommunikationssoftware kaldet Teamspeak:

’Jeg sidder i hvert fald nogen gange om aftenen, når jeg kommer hjem, og så har vi sådan en teamspeak-server (...), og så sidder man nogen gange og snakker med nogle fra foreningen der, og spiller sammen med dem der igennem. Så der er da sådan nogen gange, altså jeg vil ikke sige det er dagligt, men et par gange om ugen sidder man og snakker med dem og spiller med dem’ (Ung 1).

Adspurgt om der også holdes fysiske møder i foreningen, fortæller kvinden, at der har været et bestyrelsesmøde med efterfølgende fællesspisning, men at kommunikationen hovedsagelig foregår online. Det nævnes dog, at de sociale relationer også etableres og udvikles gennem online-aktiviteterne.

¹² Dette afsnit er primært baseret på interviewet med tre unge medlemmer fra foreningen: En kvinde (26) samt to mænd på henholdsvis 30 og 23 år. De er alle aktive i foreningen, men hvad deres engagement angår, så er de ikke repræsentative for foreningens medlemmer som helhed.

'Men jeg vil nu også argumentere for, at det er ret socialt, det der sker på Teamspeak (...), når vi oplever hinanden inde på teamspeak, så oplever vi nærmest også hinanden (som), når man er tilstede' (Ung 2).

'Altså nogen gange så kan der da godt samle sig en 30 til 40 mennesker i sådan en kanal i Teamspeak, ingen problemer' (Ung 1).

'Ja, altså det kan være lige fra at sidde og spille og så også at sidde og diskutere om en eller anden ting' (Ung 1).

'Altså vi bruger det også til onlinemøder, hvis vi skal udveksle ideer eller give feedback eller sådan noget' (Ung 2).

De tre interviewede giver alle udtryk for, at de har indflydelse på foreningsarbejdet. De har hver især påtaget sig nogle vigtige opgaver, og har – måske netop fordi foreningen er inde i en genetablerings- og opbygningsfase – gode muligheder for at præge foreningen. De har hver især valgt at påtage sig opgaver, som de har lyst til at arbejde med, og som de finder vigtige for deres egen såvel som for foreningens udvikling. Da de bliver spurgt, om foreningsformen spiller en rolle for deres engagement, giver de også udtryk for deres tilslutning til denne organiseringsform.

'Det føles måske lidt mere som et fællesskab, synes jeg, fordi det er officielt (...), der forventes lidt mere af én, så man ligesom bliver måske tvunget lidt til at komme ind i det og være social og sådan. Nu må jeg sige for mig selv, jeg er også gamer og spiller rigtigt meget spil, så jeg er ikke den sociale type, så det er rart nok, at der forventes et eller andet af en. For at man ligesom siger, at nu skal man noget, og nu skal man gøre de her ting, så jeg synes, det hjælper, (at) det er en forening, og ikke bare en klub eller noget, hvor man kan komme, hvis man har lyst' (Ung 1).

Foreningsorganiseringen, og den åbenhed der er i foreningen, præger også medlemmernes følelse af at kunne få indflydelse. Indflydelsen sker dog hovedsagelig gennem det frivillige arbejde og ikke så meget gennem de formelle demokratiske indflydelseskanaler. De beskriver på hver deres måde oplevelsen af at være forpligtigede til at yde en indsats i forhold til foreningen.

'Pt. for mig, så accepterer jeg forholdene, hvad det er, der sker med foreningen lige nu (...). Jeg føler i hvert fald, at jeg er klar på, at hvis der er et eller andet, jeg synes, der måske lige tager et ekstra skridt for meget' (Ung 3).

'Ja, men jeg er den type, der siger, hvad jeg mener, så jeg prædiker op og siger, hvad det er, og så prøver jeg at få så meget indflydelse på den givne situation, som jeg kan' (Ung 1).

'(...) det er ikke sådan et sted (...) jeg vil skride fra, for jeg synes(...), jeg vil gerne have det bliver til noget godt, derfor vil jeg også gerne udtrykke min mening om, hvad der er godt' (Ung 2).

Sammenfatning

E-sport er en relativ ny type foreningsaktivitet. Området er præget af stor udvikling, som især drives frem af entusiaster i tæt samarbejde med sponsorer i computer- og spilindustrien. Ikast-Brande eSport er forening, som befinder sig i en genetableringsfase. Den er drevet af ildsjæle, der er meget bevidste om de udfordringer, som er forbundet med at skabe et foreningsfællesskab blandt medlemmerne. Sammenlignet med andre typer af foreninger, er medlemmerne af eSport-foreninger mere flygtige – i mere end en forstand. De er typisk mindre trofaste, fordi det er let at springe over til lignende tilbud andre steder, og fordi selve aktiviteten foregår online, er der ikke samme behov for at samles fysisk. Medlemskulturen er derfor mere individualiseret, selvom spillene forudsætter, at flere deltager. Som nogle af de aktive medlemmer gør opmærksom på, er det imidlertid nødvendigt også at have blik for de sociale aspekter af online-kulturen, når man fx mødes i sociale online-fora som Teamspeak.

Formanden giver udtryk for at der er nogle udfordringer både med hensyn til det sociale og medlemsdemokratiet. Nogle af disse udfordringer kan løses ved, at man får bedre fysiske rammer, men det handler ifølge interviewpersonerne også om at engagere medlemmerne noget mere. Det sidste er vanskeligt, fordi de fleste medlemmer kun går op i at spille.

3.6. Socialistisk Folkepartis Ungdom (SFU)

Socialistisk Folkepartis Ungdom (SFU) er en selvstændig politisk ungdomsorganisation, som har tilknytning til partiet Socialistisk Folkeparti. Foreningen har rødder tilbage til starten af 1960'erne hvor ungdomsorganisationen dog hed Socialistisk Ungdoms Forum (SUF), indtil de interne splittelser i partiet førte til dannelsen af Venstresocialisterne i 1968. Herefter blev SFU stiftet, først som udvalg under SF og senere som selvstændig ungdomsorganisation i 1969.

SFU's formål er *'at virke i ungdommen, på parlamentariske såvel som udenomsparlamentariske måder, for et socialistisk samfund med demokrati, solidaritet og bæredygtighed som bærende værdier. SFU arbejder på et marxistisk idégrundlag, der er inspireret af feminismen. SFU arbejder på både lokalt, nationalt, europæisk og internationalt plan'* (SFU's formålsparagraf).

I dag har SFU 107 lokalafdelinger fordelt på 16 distrikter, og hvert distrikt har én til tre repræsentanter i landsledelsen. Tilbage i 2007 var SFU den største partipolitiske ungdomsorganisation med 1955 medlemmer under 30 år, og i årene herefter havde organisationen stor fremgang og nåede op på 3143 medlemmer. Siden da er antallet af medlemmer dog faldet støt formentlig på grund af de interne politiske uoverensstemmelser i moderpartiet SF i forbindelse med regeringsdeltagelsen samt på grund af konkurrencen på den politiske venstrefløj med Enhedslisten og ungdomsorganisationen Socialistisk Ungdomsfront (SUF).

SFU Silkeborg

SFU-Silkeborg er en af de godt 100 lokale afdelinger eller foreninger i SFU¹³. Foreningens aktiviteter består derfor dels af traditionelle ugentlige mødeaktiviteter med de lokale medlemmer og af kampagnearbejde og aktioner som fx underskriftsindsamlinger, demonstrationer, uddeling af flyers, skolebesøg mv. Der er omkring 60 registrerede medlemmer i foreningen.

Involvering unge i foreningens aktiviteter

Ifølge lederen er der ca. 20 til 25 unge, som jævnligt deltager i møder og andre aktiviteter, og heraf er der en rimelig fast kerne på 12 til 15 personer, som stort set altid deltager. I SFU-Silkeborgs bestyrelse har man uddelegeret forskellige ansvarsposter (Facebook, fotos, information om arrangementer osv.), *'så der ligesom er styr på, hvem der gør hvad, og hvad der sådan skal gøres - og ellers holder vi jo hinanden op på det, og selvfølgelig kan man også gå ind over hinandens områder, hvis man sådan lige synes, at det passer.'*

Trods den faste organisering af møderne, hvor der er en dagsorden, så er der også en vis grad af åbenhed med hensyn til, hvordan opgaverne varetages og af hvem. Medlemmerne har således ifølge bestyrelsesmedlemmet gode muligheder for at gøre deres indflydelse gældende.

'(...) altså alting bliver jo planlagt på vores mandags møder, det er meget sjældent, at vi holder bestyrelsesmøder, men vi har holdt et, hvor vi så uddeler de der poster, men der bliver ikke planlagt noget i bestyrelsen som sådan - så det er bare at komme til et møde og sige, "hej jeg synes, at vi skal gøre det her", og så har man jo sådan set en direkte indflydelse på, hvilke arrangementer vi skal holde, og hvad vi skal lave'.

Når der træffes beslutninger i foreningen, sker det som regel på grundlag af fælles diskussioner, hvor alle har mulighed for at komme til orde. Hvis det fx bliver foreslået at gennemføre en underskriftindsamling, diskuteres det først i fællesskab på det ugentlige møde.

'Det er noget, vi diskuterer fælles, men det er også klart, at der bliver lagt op til det, at vi synes, at vi skal tage på en masse skolebesøg eller et eller andet, men vi diskuterer sammen, hvad vi synes vi skal gøre - og det gør vi også i starten af en kampagne, hvordan vil vi gøre det, og hvad skal målet være'.

'Bestyrelsen beslutter ikke noget, den er bare til for det formelle, så man sørger for, at der er en eller anden struktur, der sørger for, at der blevet holdt en aktivitet (...). Nu er vi jo også kun mellem 12 og 20, og det kan man sagtens administrere der'.

Sammenlignet med andre ungdomspartier – særligt de borgerlige ungdomspartier – mener lederen, at SFU'ere føler sig tiltrukket af den aktivistiske foreningskultur, hvor der ikke er langt fra diskussioner til beslutninger og handlinger. *'Jeg synes måske noget, som der er særligt kendetegnet ved SFU kontra andre ungdomspartier i hvert fald i Silkeborg, er, at folk er*

13 Dette afsnit bygger primært på et interview med et 18-årigt medlem af bestyrelsen i SFU-Silkeborg, hvor han er kasserer. Derudover er han også distriktssekretær og dermed medlem af SFU's landsledelse. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra dette interview.

her meget for det aktivistiske, synes jeg, jeg kan mærke, at folk er her meget, fordi vi går på gaden, fordi vi prøver at gøre ting'.

Foreningskulturen karakteriseres som ret åben og bærer i øvrigt præg af, at flere af medlemmerne også er aktive i andre foreninger, herunder særligt i sociale foreninger som Ungdommens Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp Ungdom (DFUNK). Flere af medlemmerne i SFU-Silkeborg har også erfaring med frivilligt arbejde i andre sammenhænge.

De unges engagement i foreningen

Adspurgte om anledningen til deres medlemskab og deltagelse i ungdomsorganisationen fortæller alle de tre interviewede¹⁴, at SFU's værdier passer godt sammen med deres egne, og at det derfor var oplagt at melde sig ind. Den ene af de unge blev opfordret til at deltage af den anden, mens den tredje oprindeligt blev opmærksom på en SFU-begivenhed, der var postet på Facebook. De plejer alle tre at deltage i mandagsmøderne og må derfor karakteriseres som en slags kernemedlemmer af foreningen.

En vigtig grund til, at de er medlemmer af SFU-Silkeborg, er det sociale fællesskab med politisk ligesindede, og at de har lyst til at "gøre noget ved det".

'Jeg synes generelt, som også var det første som gik op for mig, da jeg begyndte at blive aktiv, det var, at man havde et fællesskab, der automatisk er der, når man har de samme holdninger og samme værdier i livet, som gør, at man er en flok mennesker, som gerne vil gøre noget ved det, i stedet for bare at se passivt til, og det er i hvert fald noget, at jeg synes, der er fedt ved at være med, også at man rent faktisk prøver, det lykkes ikke altid, men vi prøver i hvert fald' (Ung 1).

De interviewede unge beskriver også venskaberne i foreningen som en vigtig del af deres motivation for at deltage. Udover møderne og de politiske aktiviteter, er der også festerne, hvor det handler om at have det sjovt sammen.

'Altså det er meget forskelligt, men jeg tror også ligeså meget, når man kommer på de her mandagsmøder, så er det ligesom at mødes med en veninde eller en vennegruppe' (Ung 1). 'Ja det er lidt en stor vennegruppe, det bliver det i hvert fald lige så stille, jo mere og mere du kommer til at være med. Men jeg synes også, at vi favner bredt, du er altid velkommen' (Ung 3).

'Når vi holder fester og sådan noget i SFU, så er det jo også bare ligesom at mødes med sine venner' (Ung 2).

'Ja så er det ikke altid politisk' (Ung 3).

'Nej når vi fester er det jo ikke politisk!' (Ung 2).

¹⁴ Dette afsnit bygger på et interview med tre unge medlemmer af SFU Silkeborg. Tre kvinder på 18, 20 og 20 år. To af kvinderne går i gymnasiet og den sidste på HF. En af kvinderne har tidligere været medlem af bestyrelsen og også været distriktssekretær og som sådan tidligere været medlem af landsledelsen (Ung 1). De to andre (Ung 2 og Ung 3) er begge medlem af bestyrelsen af SFU-Silkeborg.

Sammenfattende så fortæller de interviewede unge således, at baggrunden for deres engagement har været et værdimæssigt sammenfald af sociale og politiske holdninger. I forlængelse heraf har der været en anledning i form af konkrete begivenheder, som eksempelvis har vakt deres indignation og lyst til ”at gøre noget”, eller i form af venner eller bekendte, som har spurgt dem, om de havde lyst til at deltage. De social bånd og værdifællesskabet er herefter blevet yderligere styrket i foreningen.

De interviewede fortæller, at mulighederne for indflydelse både findes formelt, ved at man fx bliver valgt ind i den lokale bestyrelse, og mere uformelt. På bestyrelsesmøderne er der en bestemt forretningsorden og en dagsorden, som skal følges. Ligeledes skal man formelt vælges til formand, og der er desuden en vis uddelegering af opgaver.

Men det er typisk de mere uformelle former for indflydelse, der fremhæves, eksempelvis ved at man kommer med ideer og forslag til tiltag, som efterfølgende diskuteres i gruppen. De unge fortæller, at der er en stor grad af åbenhed, i den forstand at alle kan komme til orde og opfordres til at deltage. Medlemmernes engagement i diskussionerne er dog typisk noget, der udvikler sig gradvist, efterhånden som man bliver mere fortrolig med de andre medlemmer og omfangsformen i foreningen. I den forbindelse bør det bemærkes, at der er en stor grad af social homogenitet blandt medlemmerne, idet de fleste er i gang med en gymnasial uddannelse, og mange er engagerede i andre foreninger med et samfundsengagerende sigte.

Adspurgt om hvordan de unge ville håndtere utilfredshed med foreningen, er alle de tre interviewede unge enige om, at de ville give udtryk for deres utilfredshed og forsøge at ændre på det, de er utilfredse med.

’Jeg kunne aldrig finde på at melde mig ud, medmindre at de begynder at føre blå politik eller et eller andet, og det kommer ikke til at ske. Men så går man hen og tager fat i den daglige ledelse eller i landsledelsen, og siger jeg har det her, også før distriktssekretærrerne og landsledelsen ligesom får lov til at tage det videre – ja så der ligesom bliver taget hånd om det’ (Ung 1).

’Ja eller også så siger man det til et møde ’At, hey det her synes jeg er nederen’ (Ung 2).

Sammenfatning

Som politisk ungdomsorganisation er det ikke overraskende, at SFU tiltrækker unge medlemmer, som i forvejen er interesserede og engagerede i politik. De interviewede fra SFU-Silkeborg fortæller, at mulighederne for indflydelse både findes formelt, ved at man fx bliver valgt ind i den lokale bestyrelse, eller ved at deltage på møderne. Lokalafdelingerne har en stor grad af selvbestemmelse, og tilrettelægger derfor i høj grad selv, hvilken type politiske aktiviteter man vil engagere sig i lokalt. SFU’erne opfatter sig selv som aktivister. Udover samværet og diskussionerne på møderne, handler en stor del af aktiviteterne om ’at gøre noget’, fx gennem deltagelse i både lokale og nationale demonstrationer og kampagner. Medlemmerne er dermed både optaget af ’det lille demokrati’ og ’det store demokrati’. Aktiviteterne er selvsagt funderet i bestemte politiske værdier og har et politisk formål, men det fremgår også af interviewene, at en stor del af motivationen for at engagere sig er venskaberne og de sociale aktiviteter (fx festerne) i foreningen.

3.7. Dansk Flygtningehjælp Ungdom

DFUNK – Dansk Flygtningehjælp Ungdom – har som formål at arbejde for at forbedre flygtninges vilkår nationalt og internationalt. DFUNK arrangerer en bred vifte af sociale og kulturelle aktiviteter med og for flygtninge samt informations- og oplysningsaktiviteter for eksempelvis skoler og uddannelsesinstitutioner. DFUNK blev etableret som en selvstændig ungdomsorganisation i 2009 og er organiseret som en forening med fem regionsforeninger. Øverste myndighed er den årlige generalforsamling, hvor landsbestyrelsens medlemmer vælges, og hvor beslutninger vedrørende foreningens vedtægter tages op. Aktiviteterne i DFUNK er delt op på forskellige områder: Aktiviteter for flygtninge, oplysning, debat og politisk arbejde, events og projekter samt indsamling. En af aktiviteterne under området oplysning hedder 'DFUNK Outreach', hvor unge foreningsmedlemmer formidler information om flygtninges vilkår til skoler og gymnasier.

DFUNK-Nordjylland

Regionsforeningen DFUNK-Nordjylland har omkring 30 medlemmer samt omkring 50 frivillige, men er inde i en rivende udvikling, særligt fordi der har været så meget medieopmærksomhed omkring flygtningesituationen og flygtninges vilkår.

Formanden¹⁵ beskriver foreningens vision, som *'at give flygtninge og asylansøgere på vores alder en ungdom ligesom vores. Og så handler det også om at vise dem deres rettigheder og muligheder i Danmark'*.

Formanden fortæller, at aktiviteterne i foreningen grundlæggende handler om forskellige former for socialt samvær:

'Dels har vi konceptet, der hedder 'ung til ung', hvor unge mennesker mødes sammen med unge flygtninge som er bosiddende i Aalborg. Derudover har vi en ordning, der hedder 'fritid for flytning', der er for asylansøgere på asylcenteret. Det der er så fedt ved vores frivillige er, at vi mødes på tværs af aktiviteter. Så mange af de frivillige er egentlig ikke tilknyttet en specifik aktivitet, men dukker op når der er aktivitet. Så vi mødes lidt på kryds og tværs. Så for mange føles det lidt som en stor familie'.

Selvom der er en vis arbejdsdeling, så mødes de frivillige på kryds og tværs mellem de forskellige aktiviteter'. *'De frivillige hopper lidt frem og tilbage mellem aktiviteterne, men også fordi de er gode til at få flygtningene til at gøre det samme. Så selvom de kommer fra en anden kommune og måske deltager i noget der, så kommer de også til Aalborg for at lave aktivitet. Så på den måde mødes kernen af frivillige ret ofte'.*

DFUNK-Nordjylland har en bestyrelse på fire medlemmer. Hver person har ansvar for nogle specifikke aktiviteter. Bestyrelsesmedlemmerne har kontakten nedadtil i de enkelte grupper, hvor én har det overordnede ledende ansvar, én står for økonomien og én er frivillig-ansvarlig, der sørger for at introducere nye frivillige og holder øje med, at de frivillige har det godt. Denne struktur findes i alle foreningens grupper.

15 Beskrivelsen af DFUNK-Nordjylland bygger på et interview med formanden for afdelingen, som er kvinde på 23 år. Hun har en række koordinatorroller i foreningen. Citaterne i dette og det efterfølgende afsnit er fra dette interview.

Involvering af medlemmerne

Medlemsindflydelsen sker ifølge formanden både i det daglige arbejde og ved de halvårslige seminarer og workshops. Særligt på seminarerne har medlemmerne og de frivillige mulighed for at fortælle bestyrelsen, hvad der kan gøres bedre. Samtidig er det også bestyrelsesmedlemmernes ansvar at holde de menige medlemmer og de frivillige orienteret om, hvad bestyrelsen arbejder med. På seminarerne taler man om foreningens udfordringer.

'Det kan både være i de enkelte grupper men også i regionerne. Samtidig skal vi også have en diskussion af, hvad der manglede. Der var sådan nogle diskussionsgruppe øvelser, hvor de frivillige var godt blandede, og hvor de fik lov til at snakke på kryds og tværs. De udfordringer, de nævnte, var egentlig ikke noget med manglende indflydelse men mere lavpraktiske ting, som knytter sig til arbejdet med flygtninge og asylansøgere. Der er nogle bestemte problemstillinger i forhold til målgruppen, vi har med at gøre.'

Hertil kommer bestyrelsesmøderne, som er åbne for alle, samt den årlige generalforsamling, hvor alle medlemmer kan deltage. Formanden beskriver kulturen som meget åben, hvor alle har mulighed for at deltage og involvere sig i diskussionerne i foreningen.

'Vi er meget opmærksomme på at lave åbne møder, og hver gang vi får invitationer til et projekt eller noget, så kaster vi det ud til de frivillige, hvor de så kan byde ind. Det er på tværs af aktiviteter. Eksempelvis havde vi en udstilling sidste år, der hedder 'Facing Europe', som er billeder taget af flygtninge nede i Grækenland. Den skulle til Aalborg, og vi fik den udstillet på Nordkraft. Og det gjorde vi jo ikke uden hjælp fra en helt masse frivillige fra de forskellige aktiviteter og flygtninge, der også engagerede sig i projektet. Vores mål er jo, at flygtningene også tager ejerskab. Det er fint, at de frivillige engagerer sig ud over deres egen aktivitet. Men vi vil også meget gerne have flygtningene til at engagere sig, fordi vi ved, de har så mange ressourcer. De skal bare lige gøres opmærksom på, at de også kan bidrage.'

Det er kun omtrent 10 af medlemmerne i Nordjyllandsafdelingen, der deltager i generalforsamlingen. Formanden fortæller, at det er vigtigere, at dem som deltager, også gerne vil, end at der kommer en masse, som føler sig tvunget til at deltage i bestyrelsesarbejdet. Kerneaktiviteterne i foreningen varetages af frivillige, og det er også langt de fleste af medlemmerne, som tager ansvar og udfører frivilligt arbejde.

'Det gør de alle sammen. Men det er også fordi de ved, at det er det, der forventes. Jeg tror måske også, det hænger sammen med deres motivation for at lave det stykke frivillige arbejde, som de gør. For de er virkelig motiverede for at gøre denne her forskel. Dels på lokalt plan og samfundsplan – at ændre hele debatten. Men også den forskel de kan se, de gør for de mange flygtninge, de møder, og de nye venskaber der opstår. Det er motivation nok for dem, og det er jo bare dejligt at være vidne til som formand.'

Hvordan bliver de unge involveret i foreningen?

De interviewede unge medlemmer af foreningen fortæller, at der er mange forskellige grunde til at de har involveret sig i DFUNK, men for en af dem handler det især om, at hun interesserede sig for området, bl.a. fordi hun selv har været kvoteflygtning¹⁶. Hun ønsker at give et mere nuanceret billede af flygtningesituationen, end det som medierne fremstiller.

Den mandlige interviewpersons grunde til at deltage har ændret sig lidt hen ad vejen. Han reagerede først på et opslag på universitetet, hvor DFUNK søgte frivillige til OUTREACH-projektet, som hans syntes lød spændende, som desuden ville give ham mulighed for at få mere erfaring med at præsentere noget for et større publikum.

'Og det med flygtninge interesserede mig, men det var ikke fordi, at det var lige præcis dét, det skulle handle om – det kunne også have været andet. Men sidenhen bliver man jo fanget af emnet og får en masse venner, hvor nogen af dem også er flygtninge selv. Man kommer mere og mere ind i det og ser, hvor vigtigt det er. Så går det lidt mere i baggrunden, det der med at øve sig i at præsentere for et stort publikum og sådan noget. Når man har gjort det én gang, så er der ikke så meget mere i det' (Ung 1).

Når man deltager i OUTREACH som frivillig skal man deltage i to uddannelsesweekender, hvor man bliver oplært, og herefter kan man regne med at holde oplæg på skoler og uddannelsesinstitutioner mindst én gang om måneden. Aktivitetsniveauet i OUTREACH afhænger af, hvor mange skoler der efterspørger oplæg. Herudover er der også muligheden for at deltage i andre aktiviteter og grupper.

Begge de to unge fortæller, at de har god kontakt til de andre i DFUNK, men det er hovedsagelig i foreningsregi. Landsbestyrelsen er ikke direkte involveret i arbejdet i DFUNK-Aalborg, som på mange måder er en selvkørende gruppe.

Adspurgt hvordan man typisk ville reagere, hvis man var utilfreds med noget i foreningen, svarer kvinden, at hun nok selv ville give udtryk for sin utilfredshed.

'Det synes jeg DFUNK er rummelig nok til. Der er plads til klager eller ting, man gerne vil have ændret. Derimod i en håndboldklub synes jeg ikke, det foregår sådan – der er der en træner, og tingene foregår tit på deres præmisser. Der synes jeg ikke, der er plads til at klage på samme måde, og der kan man let finde en anden klub, som laver præcis det samme. Men det kan man ikke rigtig med DFUNK' (Ung 2).

Sammenfatning

DFUNKs medlemmer har mulighed for at engagere sig i en række forskellige kulturelle og sociale aktiviteter med relation til flygtningeområdet. Mange medlemmer er desuden involveret i informations- og oplysningsaktiviteter. Foreningens centrale værdier er mangfoldighed, ligeværd og dialog. Medlemsindflydelsen i foreningen sker både i det daglige lokale arbejde og ved de halvårslige seminarer og workshops, og kulturen beskrives som åben, hvor alle har mulighed for at deltage og involvere sig. Bestyrelsesmøderne er åbne for alle og på

¹⁶ Dette afsnit bygger på et interview med to medlemmer. En kvinde på 24 år og en mand på 22 år. Begge er studerende ved Aalborg Universitet – hun læser på en samfundsvidenskabelig kandidatuddannelse, og han er i gang med en bacheloruddannelse ved humaniora. De har begge været involveret i DFUNK siden 2014, og de har især været aktive i den gruppe, som hedder OUTREACH, der står for information og formidling på skoler og uddannelsesinstitutioner. Herudover er kvinden aktiv håndboldspiller, og manden har været involveret i partipolitisk arbejde.

den årlige generalforsamling kan alle medlemmer tilmelde sig og derigennem få indflydelse på foreningens overordnede politikker og dagsordener. Ud af de 30 medlemmer af den nordjyske afdelinger er der ca. 10 som deltager på generalforsamlingen.

3.8. Danmarks Unge Katolikker (DUK)

Officielt er der ca. 35.000 katolikker i Danmark, hvoraf omkring en tredjedel er født i udlandet. Den katolske kirke i Danmark hører ind under bispedømmet i København, og Danmarks Unge Katolikker er bispedømmets ungdomsorganisation for børn og unge mellem 6 og 30 år. DUK har et lille sekretariat i København bestående af fire lønnede medarbejdere, som inkluderer organisationens ungdomspræst. Formålet med organisationen er *'at udbrede det Glade Budskab, evangeliet, blandt børn og unge, og sørge for at de bliver en del af Kirkens fællesskab'*. DUK har løbende medlemsarrangementer på landsplan som fx børne- og juniorweekender, lejre og fælles årsmøder. Der er 26 lokale afdelinger, som er knyttet til den katolske kirkes lokale kirker.

DUK lægger vægt på, *'at katolske børn og unge kender deres tro og tager stilling til den'*. De lokale afdelinger samarbejder med *'(...) sognene, de katolske skoler og andre katolske samarbejdspartnere for at gøre kirken til et sted, hvor man kan føle sig hjemme som barn og ung - med spørgsmål, tvivl, holdninger og meninger'*.

DUK lokalafdeling Svendborg

Foreningen er, som andre foreninger, ledet af en bestyrelse med en formand, kasserer mv.¹⁷. Afdelingen har omkring 40 medlemmer. De får indtægter fra søndagsindsamling, specialindsamling og en procentdel af kirkeskatten. Foreningen får desuden kommunale tilskud til lokaler efter de samme regler, som andre foreninger, der af kommunen er godkendt som en folkeoplysende forening. De unge betaler ikke kontingent.

Den katolske menighed og dermed også medlemmerne i den lokale afdeling af DUK, som kommer fra hele Sydfyn, fordeler sig på tre grupper: Den vietnamesiske gruppe, gør meget for kirken, har mange særskilte arrangementer og et sangkor; den tamilske gruppe, der har egen skole; og 'resten' der primært omfatter danskere og andre med en vesteuropæisk baggrund. Hver af grupperne mødes to gange om måneden – anden og tredje søndag i måneden. Foreningens primære formål er at give børneundervisning. Konfirmandgruppen undervises af kirkens præst, mens lederen selv og unge medlemmer underviser de yngre børn. De yngste hører historier fra biblen, tegner og hygger sig. De *'lærer at lytte og modtage noget religiøst stof'*.

For lidt ældre børn er der *'... en fast plan, som tager sigte på, at børnene skal til alters, eller modtage kommunionen, nadverbrød, for første gang, og hvor vi også underviser dem i, at de skal kunne nogle bønner uden ad, Fadervor og Hil dig Maria, udenad'*. Man afholder også forskellige udflugter, bl.a. til zoologisk have, hvor børnene skal besvare nogle spørgsmål, som har et religiøst indhold.

¹⁷ Beskrivelsen af lokalafdelingen i Svendborg bygger på et interview med formanden samt oplysninger fra hjemmesiden. Formanden er over 60 år, hun er medlem af menighedsrådet og samtidig ansvarlig for ungdomsafdelingen eller børnearbejdet, som man foretrækker at kalde det i Svendborg. Alle citater i dette og det efterfølgende afsnit er fra dette interview.

De unges involvering i foreningen

Formanden giver udtryk for, at hvis de unge har lyst til at lave noget i foreningen, '*(...) er de jo velkommen til at komme og sige til, det skal bare ikke være sådan en døgnflue, hvor de kommer og beder om penge til et eller andet, fordi de gerne vil et eller andet. Så skal det være nogen, som har lidt ansvar, som skal stå bagved, ellers så kan det jo ikke lade sig gøre, fordi så kommer det jo til at hænge på vi gamle igen*'.

De unge har stemmeret i DUK på landsplan, men da man ikke har en decideret ungdoms-afdeling i Svendborg, er der heller ikke en selvstændig generalforsamling for de unge. Der findes heller ikke et særligt udvalg for de unge. Formanden mener, at det hænger sammen med, at '*(...) der er ingen unge, som er interesseret i det – overhovedet*'. Der har dog tidligere været en vietnamesisk ungdomsgruppe.

Der er heller ikke en særlig kultur for at inddrage og involvere de unge.

'Næ, det har vi ikke. Hvis de kom, så var vi da åbne for at lave et møde, hvis de unge havde lyst til det. De unge har heller ikke tid, der er utrolig meget, vi skal konkurrere med. Bare det med at få børnene til undervisning – vi konkurrerer med, at vores undervisning ligger om søndagen, og der spiller de fodbold, hvis vi skal noget om lørdagen, hvis vi inviterer dem til at eller andet, så spiller de også fodbold – fodbold, svømning og hvad de ellers går til'.

Formanden fortæller også, at de har dårlige erfaringer med at lægge spørgsmål ud til diskussion blandt de unge. Det prøvede man for nogle år siden, men '*(...) der oplevede vi, at de bare skubbede det fra sig, hvorefter vi måtte samle op på det (...). Vi ville gerne have nogle af de lidt ældre unge med til at undervise de lidt yngre børn, men mange har også et fritidsjob – det skal der jo også være plads til*'.

Formanden lægger heller ikke så meget vægt på, at de unge inddrages i foreningens aktiviteter. På spørgsmålet, hvad der er vigtigst for hende: At foreningen ledes på en effektiv måde, som medlemmerne er tilfredse med, eller at den engagerer medlemmerne mest muligt i ledelsen af foreningen og gennemførelsen af foreningens aktiviteter, svarer hun. '*Vi fungerer jo nok som den første, men det ville da være fint, hvis det kunne lade sig gøre at få engageret nogle flere unge mennesker i vores forening, men det er ikke lykkedes endnu*'.

De unges syn på og vurdering af deres indflydelse

Unge-interviewet i Svendborg afdelingen af DUK omfatter kun en ung¹⁸. Han hjælper til med undervisning af 'melleholdet' i menigheden. Ifølge formanden er han den eneste, som udfører frivilligt arbejde blandt de unge i foreningen.

Hans indgang til foreningen er, at han er døbt i menigheden, og derfor i en tidlig alder blev introduceret til det katolske samfund, og '*(...) det gjorde, at det bare virkede meget naturligt, og jeg har siden, jeg var barn, haft en interesse for religioner, så det virkede bare som et naturligt skridt at begynde at undervise. (...). Jeg tror, at den eneste grund til, at jeg blev meldt ind i DUK, er, at jeg skulle være hjælpeleder på en lejr (...)*'.

18 Der var desværre kun en person, der kunne deltage i dette interview, en ung mand på 17 år. Interviewet bærer meget præg af, at han har svært ved at skelne mellem, hvad der foregår i DUK, og hvad der hører under den katolske menighed, og hvornår det er noget, der foregår i den vietnamesiske gruppe, som han tilhører.

Men ellers har han svært ved at skelne mellem 'forening' og 'menighed' og derunder især den vietnamesiske gruppe, som han tilhører. *'Jeg er religiøs af natur, og jeg elsker religion, og (...) jeg har bare følt, at det var rart at være her, sådan den her ene time om ugen, hvor man bare lytter og ikke gør så meget.'*

Han har ikke så meget at gøre med de andre unge fra foreningen. *'Mange af dem, som ellers er i menigheden, har ikke sådan de samme hobbyer, som jeg har, så det, jeg gør i min fritid, er ikke nødvendigvis det samme, som det de gør, så vi mødes sjældent.'*

I menighedens vietnamesiske gruppe er der mange sociale arrangementer i form af festmiddage, julefejring, spisning efter messen, auktioner for at skaffe penge til kirken, sommerlejre mv. *'Men mange gange er det vietnamesiske arrangementer, hvor man taler vietnamesisk, så danskerne kommer ikke altid. De er mere end velkommen, men problemet er, at de ikke altid får noget ud af det.'*

Den interviewede har ikke en holdning til, hvor vigtigt det er for ham, at DUK er organiseret som forening. *'Personligt er det begrænset, hvor meget jeg bestemmer inden for DUK, så jeg ved ikke rigtig, om det gør en forskel overhovedet (...). Jeg kan give feedback, men det antager jeg, at man også gør inden for de fleste organisationer.'*

Men selvom han ikke synes, at han som sådan bliver inddraget i foreningen, så ville han forsøge at ændre på forholdene, men der skulle meget til for at få ham til at forlade foreningen eller menigheden. *'(...) vi taler om noget moralsk forkert og ikke bare sådan en lille formalitet.'* Og han synes, at han bliver inddraget, når det er relevant for ham i forhold til den undervisning, han står for.

Han ser på det frivillige arbejde, han udfører, som noget der både hjælper børnene og ham selv. *'Jeg har problemer med at fortolke ting nogle gange, så jeg tager det som en god måde til at tale foran andre, og samtidig med, at kirken ikke har så mange til at undervise de små børn. Måske er jeg ikke den mest egnede, men jeg er den eneste som gider, (...) jeg får noget ud af det, og jeg har ikke noget imod at hjælpe min menighed.'*

Arbejdet som underviser fremmer hans indflydelse. *'Folk lytter lidt mere til mig, når jeg selv arbejder inden for kirken, fordi oftest nævner jeg noget, der kunne være relevant, kunne hjælpe mig eller lignende, så jeg bliver helt klart hørt mere, når jeg er aktiv inden for kirken.'*

Hvad har engagementet i foreningen og menigheden lært ham?

Den unge interviewede synes, at hans engagement i foreningen og menigheden har lært ham *'(...) en del om det at være religiøs (...), og religiøse diskussioner handler ofte om, hvordan ting ændrer sig, og hvordan gamle regler skal fortolkes, så ofte bliver man nødt til at gå i dybden med det (...). Jeg går selv på HTX, og de er ikke så glade for religiøse mennesker, man kommer ofte ind i samtaler, når man siger: "Ja det står i biblen".'*

Han er imidlertid usikker på, om han af sit engagement i menigheden har lært, hvordan man får indflydelse. *'... jeg ved ikke, om det var noget, jeg ville have lært uanset hvad.'* Han deltager ofte i samfundsmæssige diskussioner i familien. *'Mine forældre er vietnamesere, så ofte er det en diskussion omkring samfundsforhold i Vietnam, hvordan det bliver mere og mere korrump og problematisk (...). Jeg har givet det nogle tanker omkring præsidentkandidaterne til det amerikanske valg, og det taler vi lidt om i skolen, (selvom) det ikke umiddelbart er noget, som interesserer mig.'*

Sammenfatning

DUK har som kirkelig ungdomsorganisation en tæt forbindelse til den katolske menighed i Danmark – Det Københavnske bispedømme. Organisationen afholder fælles aktiviteter på landsplan primært i form af fælles weekender, lejre og årsmøde. Medlemmerne betaler ikke kontingent, og blandt medlemmerne af de katolske kirkelige menigheder kan det umiddelbart være vanskeligt at skelne mellem foreningen og menigheden.

DUK-Svendborg samler unge katolikker i den sydfynske region omkring aktiviteter, der primært relaterer sig til kirkelig/religiøs forkyndelse og undervisning. De lokale aktiviteter er hovedsagelig organiseret af formanden. Selvom DUK har en klassisk foreningsstruktur, så er det begrænset, hvor meget de unge deltager i foreningsdemokratiet. Ifølge formanden skyldes den manglende deltagelse først og fremmest, at det er vanskeligt at få de unge medlemmer til at engagere sig, fordi foreningen 'konkurrerer' men en række andre af børnenes fritidsaktiviteter.

3.9. Skating i kommunal ungdomsskole

Skating og løb på rulleskøjter eller løbehjul er en populær idrætsaktivitet blandt børn og unge. Den seneste undersøgelse af danskernes idrætsvaner viser, at omkring hvert femte barn mellem 7 og 15 år dyrker en af disse aktiviteter (Pilgaard 2016). Hovedparten af disse dyrker dog givetvis en af aktiviteterne på egen hånd og udenfor nogen form for organiseret ramme. En særskilt analyse af data fra undersøgelser af skoleelevers idrætsdeltagelse i syv kommuner, gennemført i 2014 og 2015, viser, at 4 pct. af 15 til 16 årige unge dyrker 'rulleskøjtøløb, skateboard, waveboard eller løbehjul' (fast eller dyrket meget inden for det seneste år).¹⁹

Skateboarding opstod i 1950'erne i Californien, da surfere kom på den idé at prøve at 'surfe the streets'. Det var dog først i begyndelsen af 1970'erne, at skateboards med hjul, som benyttes i dag, blev udviklet. Samme årti begyndte nogle også at dyrke skateboarding som sport, og i dag er det – for nogle af de bedste udøvere – en idrætsgren, de tjener mange penge på (www.skateboard.about.com; <https://en.wikipedia.org>). For langt de fleste, der dyrker skateboarding, er det dog mere en livsstil end en sportsgren. Skateboarding kom til Danmark i 1960'erne. I begyndelsen som et undergrundsfænomen, men igennem 1970'erne blev aktiviteten – kulturen – for alvor synlig i bybilledet. Det var dog først i begyndelsen af 1990'erne, at kommunerne begyndte at opføre særlige anlæg eller ramper til skateboarding.

Til forskel fra mange andre idræts- og fritidsaktiviteter, som børn og unge går til, foregår skating normalt under selv-organiserede rammer. Dvs. at det kommunale skateanlæg stilles til rådighed for de unge, som frit – eller for et mindre beløb – kan benytte anlægget. Blandt de børn og unge, som i ovennævnte undersøgelse af skoleelevers idrætsaktiviteter har svaret, at de dyrker skateboarding, rulleskøjtøløb mv., er det kun 6 pct., som har svaret, at de gør det i en forening, mens 4 pct. dyrker aktiviteten i et privat center, 8 pct. i en SFO eller fritidsklub, og hele 84 pct. gør det 'på egen hånd'. Skateboarding dyrkes således også i foreninger, og de ældste af dem er mere end 25 år gammel (bl.a. Herlev Skateboard Klub). Nogle af dem er

¹⁹ Undersøgelsen er gennemført i følgende kommuner: Greve, Ballerup, Halsnæs, Gladsaxe, Varde, Lejre og Hvidovre. Undersøgelserne blev gennemført af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund i samarbejde med Idrættens Analyseinstitut som en del af undersøgelser af de kommunale idrætsfaciliteter. Samlet blev spørgsmålene om idrætsdeltagelse besvaret af mere end 16.000 børn og unge i de syv kommuner.

medlem af Danmarks Rulleskøjteunion, som er paraplyorganisation for 60 foreninger med til sammen godt 3.000 medlemmer. Der er planer for at danne et særligt forbund for skateboarding.

De seneste to årtier er der etableret en række store indendørs skateanlæg. På Skateparks.dk, som er en fælles portal for skateboardere, BMX'ere og løbehjul- og rulleskøjtekørere i Danmark, har man opgjort antallet af indendørs skateanlæg til 31. En af disse er Næstved Skatehal.

Bag den kommunale etablering af skateanlæg ligger et ønske om at give børn og unge andre idræts- og fritidsmuligheder end de traditionelle foreningsorganiserede og kommunalt organiserede (fritidsklub, ungdomsskole) tilbud. Ofte med henvisning til at der er en gruppe af unge, som ikke deltager i de foreningsorganiserede aktiviteter. Men i nogle tilfælde har organiseringen af disse faciliteter også været båret af en vision om at fremme andre og mindre formelle måder, som unge kan være aktive på i fritiden, og som kan fremme deres demokratiske dannelse gennem andre inkluderende processer, end dem man normalt finder i foreninger.²⁰

Næstved Skatehal

Næstved Skatehal er en '900 m² stor legeplads', som hallen beskrives (www.skateparks.dk)²¹. Parken består af både *'banks eller quarterpipes i begge ender, og der imellem er alt lige fra funboxe, pyramider, rails og manualpads'*. Hallen, som nu er skatehal, var tidligere en del af Næstved Kaserne. Indretningen er *'street-agtig'* med basket kurve hængende fra loftet, smadrede ruder, gamle sofaer i hyggearealet og graffiti på væggene. Skatehallen er åben hver dag. Mandag til torsdag fra kl. 17 til 20, weekend lidt tidligere. Det koster 20 kr. for at bruge anlægget en enkelt dag. 6 måneders 'medlemskab' koster 150 kr.

Den daglige drift varetages af Næstved ungdomsskole. Udover lederen, som har denne funktion på deltid, har skateparken 10 ansatte (alle på deltid og ingen i faste stillinger), som hjælper de unge og tager initiativ til aktiviteter. De åbner hallen, tager imod penge, hvis nogen vil købe noget, sidder i baren og *'tuller rundt og holder øje med om nogen falder'*.

'Tidligere har vi haft frivillige herude uden succes. Det blev lidt foreningsarbejde'. Mange af medarbejderne har selv været brugere af skateparken. *'Det er også det, der driver det meget, fordi de er unge med de unge. Og de unge kan godt lide, at det er 'dem selv', der er herude. Så på den måde har de selvbestemmelse, for det er jo dem selv, de gerne vil have ansat'*.

Ifølge den daglige leder er det skaterhallens formål *' (...) at give unge mennesker noget tryghed og nogle faste rammer. Og så kan vi jo hjælpe dem på vej til at få noget læring og skating herude'*. Men lederen fremhæver også et dannelsesformål ved skatehallen. *'De kan jo også selv være med til at opbygge en ramme, da de selv er med til at arrangere mange arrangementer - for ligesom at danne de unge mennesker. Det er jo det, der er hele konceptet ved ungdomsskolen'*.

20 Den statslige udviklingsfond 'Idrætspolitisk Idéprogram', som eksisterede fra 1999 til 2002, tog bl.a. sigte på at fremme 'Ny organisering som skaber engagement og demokratisk deltagelse'. Programmet støttede 10 projekter, som især satte fokus på udviklingen af unges demokratiske deltagelse i idrætten. Blandt disse projekter var støtte til 'Skaterhallen i Ringe' (Skjerk 2003).

21 Beskrivelsen af Næstved Skatehal bygger på et interview med den daglige leder af skatehallen samt informationer fra hjemmesiden. Lederen er 24 år og har arbejdet på skatehallen, siden han var 18 år. De seneste to år som leder (på deltid). Han står for vagtplaner, løn og kontakt til kommunen. Interviewet i dette og det efterfølgende afsnit er fra interviewet med den daglige leder.

Hallen er i princippet åben for alle, men den typiske bruger er omkring 12 år. Når det gælder skatere, er de typisk lidt ældre mellem 17 og 19 år. *'Der er nogle fædre, som synes, det er sjovt at komme og køre her sammen med deres børn. Jeg tror den ældste er godt 50 år'*. I 2005 havde skatehallen omkring *'600 registrerede brugere og besøgende'*.

Det er primært skating og løb på løbehjul, som dyrkes i skatehallen, men de har også forsøgt at indføre andre street-aktiviteter såsom hip-hop og breakdance. *'Men det er mere i show, hvor vi viser dem, at det her kan I også (...). Det har vi også stor succes med (...). Så på den måde prøver vi også at vise, at vi er en del af ungdomsskolen'*.

Unge involvering skatehallen

Lederen fortæller, at man arbejder på at inddrage de unge i diskussioner og beslutninger vedrørende skatehallens organisatoriske og fysiske rammer, men han synes, at det er svært.

'Vi kan bede dem om at sige, hvor de gerne vil hen (...), de kan få medbestemmelse, og så kan de ikke gøre mere, fordi vi så lejer busserne og sådan. Så hvis vi har hjemmearrangementer, så vil vi gerne have, de kommer og siger, hvad de gerne vil og får nogle ansvarsområder og får ejerskab til hallen (...). Man kunne sikkert godt inddrage dem noget mere (...). Det, vi gør, er, at vi to gange om året laver et 'board meeting', hvor vi inviterer på pizza, sætter os ned og spørger, hvad de vil, hvad de kunne tænke sig, og hvad der ikke er godt nok (...). Og så tager vi det op på personalemødet. Så er der måske ydret ønske om en udenlands tur, og så arrangerer vi sådan en. De vil gerne til Malmø, og så gør vi det selvfølgelig (...). Så vi spørger, hvad de vil have, og inden for realistiske rammer forsøger vi at opfylde det'.

Lederen synes, at de unge gerne vil høres. *'Jeg tror også, de føler, at de får noget ud af det, fordi vi ikke bare står og siger: "Nej, nej, nej". Vi tager faktisk det med videre, som de kommer med'*.

Man gennemfører også evalueringer og uploader billeder af, hvad der foregår, så *'busserne kan sidde og følge med i, hvad vi laver, og om vi gør det rigtigt'*. Men brugerne har ingen formel indflydelse, som man typisk har i en forening.

Skatehallen er i høj grad styret af de ønsker og beslutninger for stedet, som er taget 'højere oppe fra', som lederen udtrykker det. *'Jeg får så dikteret, hvad vi skal arbejde efter, hvad ungdomsskolen gerne vil med det her, og de får det så endnu højere oppe fra (...). Vi arbejder bl.a. sammen for, at der skal ske noget mere her i lokalområdet'*.

Som nævnt har man opgivet at have frivillige til forskellige opgaver i skatehallen. Det er ifølge lederen ikke muligt. *'Som frivillig før i tiden meldte du dig bare til. Så kom du til en samtale, og så fik man en nøgle her ud til, og det betød, at rigtig mange skatere, som bor i København, fik en nøgle og kom her ned, når det regnede. Men de dukkede aldrig op til deres vagter. Så det blev afskaffet igen'*.

Men selvom stedet ikke har frivillige og heller ikke involverer de unge i den daglige organisering og drift, så svarer lederen, at det for ham er vigtigere, at stedet engagerer brugerne mest muligt i ledelsen af stedet og gennemførelsen af aktiviteter, end at stedet ledes på en effektiv måde, som brugerne er tilfredse med. *'Det er klart det første, og det er både med medarbejderne og de unge. De skal have så meget medindflydelse og ejerskab som overhovedet'*

muligt. Det er også noget af det, vi får rigtig god feed-back på, at de selv får lov at styre det’.

De unges oplevelser med deres involvering i og indflydelse på skatehallen?

De unge kommer i Skatehal, fordi de er passionerede skatere²². Det er nærmest en livsstil for dem at skate, og de kommer der ikke kun én gang eller to gange om ugen, men så vidt muligt hver dag.

’Man ikke kan sammenligne skaterkulturen med så mange andre foreninger. Det er meget unikt og lidt sin egen niche’ (Ung 1). ’Det er også lidt sejt, for man vil jo ikke kunne køre en fodboldklub sådan her’ (Ung 4). ’Det er en form for en livsstil. Til fodbold træner man måske mandag og tirsdag og så kamp i weekenden. Her er det hver dag’ (Ung 1). ’Man har sit helt eget sprog, fordi hvert et trick hedder noget’ (Ung 1).

Faciliteterne har også stor betydning. *’Faciliteterne gør også noget – det er jo derfor, man er her. Man kunne jo lige så godt skate ude på gaden. Der er bare ikke nogen ramper. Dét er der her, og så kan man skate, selvom det regner’ (Ung 4).*

Og så er det bare sjovt og hyggeligt. *’Det er meget hyggeligt. Og sjovt at snakke med nogle nye og bare køre der ud af’ (Ung 2 og Ung 3). ’Vi har jo samme hobby, og så synes vi bare, det er noget andet at være her end at være i skole. Her er man, fordi man virkelig har lyst til at bruge sin tid her. Man kan forbedre sig, når man er her’ (Ung 4).*

De interviewede synes, at man er god til at være sammen på tværs af alder, og de ældre kan hjælpe og inspirere de yngre. *’Hvis der er en lille dreng, der kommer hen og spørger, om jeg vil hjælpe ham med at lære at lave kick-flip, så vil jeg det selvfølgelig gerne. Også selvom jeg ikke arbejdede her’ (Ung 4). Ofte mødes de med andre skatere andre steder i byen, og de ved, at der er nogle af de unge, som også er sammen om andre aktiviteter. ’Der er nogen, som laver al ting sammen’ (Ung 4).*

De interviewede deltager i de arrangementer, som afholdes i skateparken. De to unge, som både skater og er ansatte (på deltid) svarer, at *’vi er her jo hele tiden’*. De synes også, at det er sjovt at besøge andre skatehaller. De to unge medarbejdere siger samtidig, at meget af det, de deltager i, ikke er en del af deres arbejde på stedet. *’Det er mere noget man gerne vil. Jeg kan godt lide at gå og tage pis på xx og yy, fordi de er nogle gode drenge, og vil også gerne høre hvad de har på hjerte. Jeg kan godt lide at snakke med de andre’ (Ung 4).*

De unge synes, at det er fint, at skatehallen er en del af ungdomsskolen. *’Det gør det ret nemt for os at få penge til at bygge ramper, renovere dele af bygningen, har fået hallen af kommunen uden at skulle betale og sådan. Det er sådan nogle ting, vi kan, fordi vi er en del af ungdomsskolen. Havde det været en forening, så havde det bare været sværere’ (Ung 4). Og de mener ikke, at det gør nogen forskel for fællesskabet, om det er forening eller ungdomsskole. De to yngste har ikke tænkt over, at skatehallen er en del af ungdomsskolen.*

På spørgsmålet, hvad de ville gøre, hvis der var noget de blev utilfredse med, svarer de unge, at de nok ville fortsætte, dvs. hverken finde et nyt sted eller prøve at ændre på forholdene. *’For der er jo ikke andre muligheder’ (Ung 4).*

22 Denne del bygger på et interview med fire unge fra Næstved Skatepark. To unge på 18 og 19 år (U1 og U4), der går på gymnasiet/HF, og som er lønnede medarbejdere i skateparken, men også selv skater, og to tvillinger på 13 år (U 2 og U3), som er brugere af stedet. De kommer begge fra Vordingborg, fordi der ikke findes en skatehal der. Alle fire er drenge.

Men en af de unge mener også, at skatehallen adskiller sig fra en fodboldklub. *'Forskellen på Næstved skatehal og en fodboldklub er, at i en fodboldklub går du til træning, og der er en træner, som viser dig, hvordan du gør. Her er du på fri hånd – du gør, som du har lyst. Der er ikke nogen, som kommer og siger, at du skal gøre sådan her i stedet for sådan her. Der spørger man mere hinanden og hjælper hinanden'* (Ung 1). *'Jeg ved ikke helt, hvordan jeg skal forklare det, for der er ikke nogen sportsgren, som minder om det her. Det er meget selvorganiseret generelt (...). Så når vi tager til Roskilde fx og ser andre skatere (...), så går vi hen og snakker med dem, uden at det er en konkurrence. Det gør man ikke på samme måde med andre sportsgrene. Det er en niche, der ikke er så etableret på samme måde. Men det er jo også charmen ved det'* (Ung 4).

Men de unge vil gerne høres og have indflydelse. De synes, at de møder, der afholdes med brugerne, fungerer fint. *'Ja, for vi kan jo høre, hvad andre tænker, hvordan vi kan få vores mening igennem, hvad vi synes, der skal laves om. (...). Så det, synes jeg, er meget fedt. Ungdomsskolen kunne jo i princippet være pisse ligeglade med, hvad vi har at sige og køre efter deres egne regler. Men sådan er det ikke, og det synes jeg er fedt (...). Men udover de der board meetings, så er brugerne generelt rigtig gode til at komme op og sige til os, at de godt kunne tænke sig noget anderledes eller foreslå ture, man kunne tage på'* (Ung 1). Det er dog forholdsvis få af brugerne, der møder op til disse board meetings. Til det seneste møde deltog ca. 30.

De interviewede synes også, at de har mere indflydelse på Næstved Skatehal, end de fx har på det gymnasium, de går på. *'Jeg tror generelt, at Næstved Ungdomsskole er ret gode til, at man kan det, som man har lyst til. Man kan også søge om penge til at lave forskellige projekter. Jeg tror, at det spejler sig lidt her – at man rent faktisk har mulighed for faktisk at lave rigtig mange ting. Hvis vi gerne vil have bygget noget, så har vi super meget indflydelse (...). Der er fx lige blevet bygget en parkourbane uden for, fordi fem mennesker ønskede det. Det er ikke billigt. Det var måske 250.000 kr. Det får de, fordi de kan, fordi de spørger, fordi de brænder for det (...). Jeg synes der er kort fra handling til proces. Jeg synes, det er den smarteste måde at køre tingene på'* (Ung 4).

De to yngste, af de interviewede, har dog svært ved at forholde sig til det og har ikke rigtig en mening derom, men de unge ansatte medarbejdere mener, at man er god til at lytte til børnene og de unge, som måske lettere kommer frem med deres ønsker eller utilfredshed, når de skater, end på mere formelle møder. Det forsøger man at fremme ved at skabe en relation til de yngste. *'Vi kører jo lidt ind i mellem, og der tvinger jeg folk til at sige noget, stjæler en eller andens løbehjul eller sådan (sagt i spøg, red). Altså for ligesom at skabe en relation. Vi vil jo gerne have en dialog'* (Ung 4). De to yngste giver udtryk for, at man lytter til dem, men da en af de ældste af de interviewede spørger, om de ikke er *'pisse lige glade'*, svarer de begge ja. De to ældste af de interviewede unge giver udtryk for, at indflydelse og det at blive hørt har stor betydning for dem, men de tror, at det er noget, som kommer med alderen.

Men brugerne inddrages ikke i arbejdet med fx at renovere ramperne. Det gør de unge ansatte medarbejdere. *'I Slagelse kører de det anderledes end os. Der er de fx selv med til at renovere ramperne. Så bliver brugerne inddraget i det kedelige. Men her er der jo en løningsliste, og så gør vi det jo bare. Jeg tror, det er meget nemt bare at komme og så gå igen.'* (Ung 1)

Hvad har de lært af at være aktiv i skatehallen?

De ældste af de fire interviewede unge synes, at deres engagement i skating har gjort dem mere selvstændige. *'Man udvikler sig hurtigere end så mange andre, fordi man bliver nødt til at gøre det selv. Jeg er lige flyttet hertil for to år siden. Før har jeg boet i en anden kommune, og der ville vi gerne have en skaterbane, da var jeg måske 13, og gik til byrådet alene med min far under armen og sagde, jeg gerne vil have en skaterbane. Så sagde de: "lav en klub", og så som 13-årig stod jeg for en forening med 300 medlemmer, der gerne ville have en skaterbane. På den måde så bliver man hurtigere udviklet (...). Det er fordi, man brænder for det, at man bliver hurtigere selvstændig'* (Ung 1).

De to yngste har svært ved at forholde sig til spørgsmålet. En af de ældste af de interviewede forsøger at lægge ordene i munden på dem. *'Rent overordnet er I så ikke mere udviklede end mange af Jeres klassekammerater?'* (Ung 1). Men de unge svarer ærligt. *'Det synes jeg ikke rigtig'* (Ung 2).

De to yngste giver også udtryk for, at de ikke interesserer sig for politik og samfundsmæssige forhold, mens de to ældste i højere grad går op i politik og diskussioner derom. Men det hænger for den enes vedkommende også sammen med, at han har samfundsfag på linje i gymnasiet. Den anden siger, at *'jeg synes, det er sjovt nok at diskutere politik, og jeg synes det er sjovt at bestemme, hvem der skal bestemme. Men jeg gider ikke være med til at bestemme'* (Ung 4).

Sammenfatning

I modsætning til andre idræts- og fritidsaktiviteter, som børn og unge går til, foregår skating oftest som selv-organiserede aktiviteter, der finder sted på gaden og på kommunale skateanlæg, der stilles til rådighed for de unge, som det er tilfældet i Næstved Skatehal. Hallen hører under Næstved Ungdomsskole, der varetager den daglige drift og har ansat en deltidsansat leder og ti deltidsansatte hjælpere til opgaven. Det er hovedsagelig de ansatte, som tager initiativ til aktiviteter og i øvrigt hjælper de unge, som bruger anlægget. Lederen fortæller, at man i det daglige er der meget opmærksomme på at lytte til de unges ideer og behov, når det gælder deres ønsker til hallens indretning og faciliteter.

De unge engageres undertiden i praktiske ting i skatehallen, men de opfatter mest sig selv som brugere. De synes det fungerer fint, at skatehallen er en del af ungdomsskolen, fordi det ifølge dem gør det lettere at få ressourcer til hallen. De unge oplever, at der bliver lyttet til dem, men deltager ellers ikke i aktiviteter, som handler om vedligeholdelse af anlægget. For de unge giver anlægget først og fremmest mulighed for at dyrke en aktivitet, de opfatter som mere fri og uforpligtende end de sports aktiviteter, som finder sted i idrætsforeningerne.

3.10. Syddjurs Kommune: Ungdomsskole og Demoråd

Der er stor politisk opmærksomhed mod, hvordan man kan fremme de unges demokratiske engagement og styrke deres indflydelse og interesse for spørgsmål, der vedrører unge. Det søger man at fremme på forskellige måder. Den kommunale støtte til folkeoplysende foreninger har som formål *'... at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab'* og *'... at styrke medlemmernes / den enkeltes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet'* (www.retsinformation.dk). Ungdomsskolen sigter ligeledes på at udvikle de unges *'... interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund'*. Endelig har en række kommuner oprettet ungdomsråd. Ifølge Netværket for Ungdomsråd havde 62 kommuner i august 2016 et ungdomsråd, og flere kommuner arbejder på at etablere et sådant råd. Disse ungdomsråd fungerer meget forskelligt, og det varieret betydeligt, hvad de beskæftiger sig med.

I denne case sættes fokus på, hvordan man i Syddjurs Kommune bestræber sig på at fremme unges demokratiske deltagelse i ungdomsskolen og i Demorådet, som er kommunens ungdomsråd.

Mulighederne for at unge kan engagere sig i ungdomsskolen

Det er ungdomsskolens overordnede formål at *'give unge mulighed for at uddybe deres kundskaber, give dem forståelse af og dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold samt udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund'* (www.retsinformation.dk).

I Syddjurs Kommune er det ungdomsskolens primære opgave at tilbyde fritidsundervisning samt stå for forskellige former for klubvirksomhed og fritidstilbud for børn fra 4. til 6. klasse. Derudover står ungdomsskolen for en række projekter og arbejder med unge fra 16 år og opefter, som man benævner ungemiljøer.²³

Til forskel fra mange ungdomsskoler er Syddjurs Ungdomsskole decentralt organiseret i fire områder / distrikter, hvor aktiviteterne – fordelt på 10 huse eller steder - foregår og med hver sin afdelingsleder. Ungdomsklubberne har knap 600 unge mellem 13 og 18 år og eftermiddagsklubberne omkring 700 børn op til 6. klasse.

Lederen af ungdomsskolen fortæller, at skolen bevidst har arbejdet på at styrke de unges indflydelse på skolens virke. I overensstemmelse med den decentrale struktur gennemførte ungdomsskolen i 2009 en strukturændring, der skulle give de unge mulighed for at *'(...) at byde ind på nogle lokale tiltag'*, og fra 2014 lagde man endnu mere vægt på, at *'(...) opdyrke et decentralt ungedemokrati (...) så vi var klar, hvis de unge kom med forskellige ideer og tanker'*.

Det sker ikke i form af ungdomsudvalg, som skolen tidligere har haft, *'men medarbejderne er skolet i, at de skal være klar og parate ligeså snart de unge kommer med ideer og forslag (...), og det er jo med mere eller mindre held. Det er ikke sådan et formaliseret ungedemokrati (...)'*. Og så kan det godt være, at man inddrager nogle unge til at brygge videre på ideen, til at være med til at udføre aktiviteterne. Mere formelt er der to unge, som repræsenterer de unge i ungdomsskolebestyrelsen og har indflydelse på lige fod med de øvrige i bestyrelsen.

23 Beskrivelsen af ungdomsskolen bygger på et interview med den konstituerede leder af ungdomsskolen.

Lederen synes dog ikke, at de unge er særligt interesserede i at få medindflydelse på forholdene. *'Men der er da heldigvis en kerne, som jo også er det grundlag, som Demorådet udspringer af, dem der sidder i elevrådet på skolerne (...). Men sådan den store masse af de unge synes jeg faktisk mangler et eller andet drive eller en interesse for den indflydelse, de kan få (...).'*

Men hvis man ser på de enkelte hold og aktiviteter, så synes lederen, at der er mange flere unge, der involverer sig.

'(...) så laver vi en skolefest nu, men hvem gør så hvad i forhold til det, vi behøver ikke en formand, vi behøver ikke en næstformand, vi behøver ingen kasserer, de der formelle ting, og det tror jeg, er noget man skal tænke lidt over i forhold til arbejdet med demokrati i dag, for der er ingen, der siger, det skal være sådan et formelt demokrati, hvor tingene bliver sat i roller (...). Vi har rigtigt mange hjælpere blandt de unge til vores forskellige arrangementer (...). Vi har lige haft en kæmpe stor rockmusical, og der er der da også masser af unge ind over (...), men de er måske ikke så meget med til at rammesætte det.'

Lederen tillægger det stor betydning, at ungdomsskolen engagerer de unge mest muligt, og han mener, at det er vigtigere, end at skolen drives på en effektiv måde, som stiller de unge tilfreds, men han synes, at de stramme økonomiske rammer sætter begrænsninger derfor.

'Desværre er vi så fanget i, at vi skal fremvise nogle resultater, som måske gør, at vi ikke har den form for plads, der nogen gange skal til for at gøre det optimale arbejde. Fx er der sat tal for, hvor mange unge, der skal deltage i klubberne, hvor mange fag der skal oprettes (...), så man har noget dokumenterbart over for de politikere, der skal bevilge os pengene, og så bliver fokus jo et lidt andet, end det der lidt mere frie rum, der arbejder med de unge mennesker (...). De har meget brug for understøttende voksne, i at skole dem lidt i, hvad demokrati er, indtil den dag de selv kan tage over'

Demorådet

Syddjurs Kommune har oprettet et Demoråd, som er kommunens ungdomsråd. Formålet med dette er, at det skal være de unges talerør i forhold til kommunen. I det regi afholder man store samlings, hvor de unge vælges til Demorådet med ungdomsskolen som tovholder.²⁴

'Over en uge var ungdomsskolens medarbejdere rundt og undervise 3000 elever i 7., 8., 9. og 10. klasse og første år på ungdomsuddannelserne (...). I hver klasse skulle der så vælges elever, 150 i alt, som blev taget ud af deres traditionelle undervisning og samlet på et Democamp i en hel uge, hvor de kun arbejdede med demokrati. Og i løbet af den uge blev der bygget sådan en valgkamp op, og den sidste dag valgte de 150 de 10, som så sidder i Demorådet i dag (...), og det var med stor tjubang og pressedækning, og der var paneldebat, og der var politikere, og det gik hedt for sig' (ungdomsskolemedarbejder).

²⁴ Beskrivelsen af Demorådet bygger på et interview med fire unge, hvoraf de tre er medlem af Demorådet, samt et interview med en kommunal medarbejder. To kvinder på 17 og 22 år, som går på henholdsvis gymnasiet og universitet (Ung 1 og Ung 2) og to mænd på 18 og 17 år (Ung 3 og Ung 4), som går på henholdsvis handelsgymnasium og gymnasium. De er alle engagerede i forskellige fritids- og foreningsaktiviteter.

Det var meget forskelligt, hvor meget skolerne gjorde ud af det. En af de unge fra Demorådet fortæller. *'På min skole havde vi en hel uge, der handlede om demokrati, og så var vi faktisk 4 fra 9. klasserne, der kom afsted til denne democamp (...). Vi vidste ikke, at det skulle ende ud i noget råd, men vi var lidt interesserede i hvad det var for noget'*.

Selve campen, hvor Demorådet blev valgt, synes de unge var 'mega fedt'. *'Når man var sådan til stede i en hel uge, man blev sådan lidt hypet af atmosfæren'* (Ung 3). *'Man kørte hinanden op, der var valgkamp og sådan'* (Ung 1). *'Ja, det var sgu megafedt, det var lidt sjovt at prøve'* (Ung 1). *'Det lød megaspændende, altså være de unges talerør, og nu skulle vi blive hørt'* (Ung 4). *'Og det blev taget seriøst (...). Især det der med valgkamp (...), altså fordi der var nogen, der sagde, jeg stemmer på dig, hvis det er sådan noget, og så begyndte folk at hænge valgplakater op, og så blev det også lidt sjovt (...). Men så bagefter, så fandt man ud af, at hov, vi skal faktisk i gang med at lave et råd, og vi skal bruge det til noget'* (Ung 1).

Når der er unge, som går ud af rådet, afholdes suppleringsvalg, og hver andet år, skal der gennemføres et nyt valg til rådet. Her stræber man efter, at der ikke sker en fuldstændig udskiftning, så man ikke skal begynde forfra igen. *'Så der er nogle folk, der hvert fald kender noget til ideen, og hvad der er sket'* (...) (Ung 3).

Rådet har beskæftiget sig med flere emner. Det har givet høringssvar på et udkast til en alkoholpolitik for kommunen; udarbejdet et forslag til en ungepolitik; samarbejdet med andre råd og organisationer om projekter; og mere generelt været unges talerør i forhold til kommunen. Der er bevilget kr. 50.000 om året til Demorådet; de har deltaget i et kommunalbestyrelsesmøde; til jul deltager rådet også kommunalbestyrelsens årlige julemiddag; og rådet har været på en tur til København, hvor de deltog i en form for 'demokrati-projekt-uddannelse'. Og så har kommunalbestyrelsen bevilget yderligere kr. 50.000 til en unge-rigsdag, som skal tage stilling til projektansøgninger for børn og unge. Om denne pulje fortæller en af de unge.

'Vi hyper, at der er den her pulje, man kan søge, og at man kan skrive til os, og så laver vi sådan en udvælgelsesproces, hvor vi så vælger, hvad vi synes er bedst, og så offentliggøres det, og vi siger tillykke, og så får de pengene til deres projekt' (Ung 1).

De interviewede unge synes, at det er spændende at være medlem af rådet. Det første de fremhæver er, at de møder mange forskellige unge. *'Det vi laver, er egentlig meget spændende, vi kommer ud og snakker og møder folk, som vi nok ikke har haft chancen for, hvis vi ikke var med i det her (...)'* (Ung 3).

Dernæst nævner de samtalerne med politikere. *'Og så har vi været i København, hvor tre byrådspolitikere deltog (...), hvor man bare kunne komme med en masse af ens egne holdninger (...), det har været vildt fedt (...). Det der med at turde sige noget til byrådspolitikere'* (Ung 1).

Rådet er præget af, at nogle af medlemmerne er politisk aktive og andre har erfaring med elevrådsarbejde. Formanden for rådet er stoppet, fordi hun havde for meget at lave i den politiske ungdomsorganisation, hun er aktiv i. En anden i rådet er også aktiv i en politisk ungdomsorganisation. Og en af de interviewede unge har været formand for elevrådet på den skole, han går på.

De unge tror, at de har indflydelse, og de synes, at der bliver lyttet til dem. *'Folk er sådan lidt mere villige til at lytte til os, end bare nogle unge som er utilfredse med et eller andet (...).'*

Vi bliver i hvert fald taget ind i flere sammenhænge, jeg tror det mere er sådan en form for respekt' (Ung 3).

De interviewede synes, at Demorådet fungerer godt, men det kniber med kontakten til de unge og deres interesse for rådet. Mange unge aner ikke, hvad Demorådet er. *'Det kommer an på, hvilken type ung, vi snakker om (...). Der er altså også nogen, der siger, ja ok, fint hyg dig, eller vist ikke gider at høre på det, og så er der andre, som kender os godt, fx de unge fra Rampen (et projekt i Ebeltoft, red.) (...). Nåh, det er dem fra demorådet' (Ung 1).* For ikke at blive opfattet som noget kedeligt, forsøger rådet at være med i *'de seje projekter'.* (Ung 1).

De unge i Demorådet synes også, at det er svært at skulle repræsentere de unge i kommunen: *'Det er jo en lidt svær opgave at sidde sådan 12, og så har man sin egen mening, og så skal man også repræsentere hele kommunen (...). Men vi er jo en broget flok, der går til forskellige ting, og så kan tage det med derfra, der gør, at vi repræsenterer de unge' (Ung 1).* Kontakten til kommunens unge sker primært gennem elevråd. *'Vi går også i klasserne med alle unge herude, og hvad hører man der, sådan dagligdagen, som man så tager med videre' (Ung 3).*

Den kommunale medarbejder, som blev interviewet, synes også, at det er en udfordring for rådet, hvad det egentlig skal beskæftige sig med. *'De sidder jo og venter på, at nogen kommer og stiller dem nogle opgaver, så hvis de ikke selv producerer nogle projekter, laver et eller andet (...). Vi har jo foreslået, at i alle sager, som vedrører unge, burde de som minimum orienteres (...), men det drukner simpelthen i forvaltningspraksis, det lader sig ikke gøre' (kommunal medarbejder).*

De interviewede unge medlemmer af Demorådet synes selv, at de har fået meget ud af at være medlem af rådet.

For det første mener de selv, at de bliver mere politisk aktive og vidende af at deltage i rådet. En af dem mener, at der sker en *'politisk dannelse'*. En anden mener, at det er en form for springbræt til yderligere politisk engagement. En tredje har fået en større indsigt i og forståelse for byrådspolitikken (Ung 1).

For det andet synes de, at de har fået en erfaring i at engagere sig. *'Det giver jo hvert fald erfaring til også måske at kunne gøre et eller andet nyt altså politisk engagement eller engagement til at lave et eller andet nyt projekt eller gøre et eller andet fedt, lave et eller andet innovativt (Ung 3).*

For det tredje mener de, at de har lært, at man skal arbejde grundigt med tingene og have tålmodighed. *'Man har nok lært, at man skal tænke sagen godt igennem, inden det er man kommer med et forslag omkring et eller andet (...). Det er jo lidt sådan tålmodighed (...), altså i starten tænkte man, så kan vi bare lige fikse det og det og det (...), at der er en proces bag, inden man får et eller andet igennem (...). (Ung 1)*

For det fjerde har de lært at ytre sig. *'Jeg tror også, det der med at turde sige noget, det der med at få ytret sin egen mening, og sådan få det ud.' (Ung 1).*

Sammenfatning

Syddjurs kommune har gennem de senere år interesseret sig for, hvordan man kan styrke unges involvering i det lokale demokrati. I regi af ungdomsskolen har man arbejdet på at styrke de unges indflydelse på skolens virke, og herudover har kommunen afholdt en stor 'Democamp' for 150 unge, som blev valgt i skolernes 8. til 10. klasser, og herefter og oprettet

et 'Demoråd', som består af ti unge som er valgt på Democampen.

Der er tale om forskellige involveringsstrategier. Selvom kommunen tidligere har haft et ungdomsudvalg, så har ungdomsskolen valgt at fokusere på den uformelle inddragelse af unge, som hovedsagelig sker ved at skolens medarbejdere forventes at være åbne og parate, når den unge kommer med ideer og forslag. Der er med andre ord ingen formaliseret ramme omkring den demokratiske involvering ud over to unge, som repræsenterer de unge i ungdomsskolebestyrelsen.

Demorådet har en mere formaliseret demokratisk struktur, som både kommer til udtryk ved valgproceduren (på skoler og Democamp), og ved at kommunalbestyrelsen har forpligtet sig på at høre rådet i forskellige ungdomsrelevante sager (fx alkoholpolitik, ungepolitik mv.). Herudover opfattes Demorådet som de unges talerør i forhold til kommunen.

De interviewede synes, at Demorådet fungerer godt, men oplever også, at det er vanskeligt at skabe en bredere interesse rådets arbejde ude blandt de andre unge i kommunen. Medlemmerne, hvoraf flere også har erfaring med politisk arbejde i partier og foreninger, fremhæver selv, at det kan være svært at 'repræsentere' de unge i kommunen. Når det handler om deres egne erfaringer, giver de til gengæld alle udtryk for, at de har fået gode erfaringer med demokrati og deltagelse, og ikke mindst viden om lokalpolitiske procedurer.

4. Unge deltagelse i 'det lille demokrati' i forskellige forenings- og aktivitetsområder

Den anden del af undersøgelsen består af en spørgeskemaundersøgelse, som ni af de 10 organisationer, som de interviewede foreninger og institutioner kommer fra, også deltog i. Kun unge fra Syddjurs Kommune har ikke haft mulighed for at besvare spørgeskemaet. I dialog med de pågældende organisationer blev et udvalg af unge mellem 16 og 30 år udvalgt til at modtage spørgeskemaet (uddybte i bilagstabel 1).

Spørgsmålene i spørgeskemaet handlede om de samme emner og spørgsmål, som interviewene med de unge kom ind på. Dvs. at resultaterne af denne del af undersøgelsen sætter tal på, hvordan og hvor meget unge fra forskellige forenings- og aktivitetsområder deltager og engagerer sig i 'det lille demokrati' og belyser dermed forskelle og ligheder derpå mellem organisationsområderne. I kapitel 2 er metoden for undersøgelsen uddybet.

Analyserne i dette kapitel er opdelt i syv afsnit. Afsnit 4.1 belyser de unges medlems tilknytning til foreningen, bl.a. hvor længe de har været medlem, hvor meget de deltager i sociale aktiviteter, og hvilke venskaber og bekendtskaber deltagelsen i foreningen har resulteret i. Afsnit 4.2 sætter fokus på, hvor meget de unge deltager i foreningens formelle demokratiske fora, mens afsnit 4.3 belyser deltagelsen i mere uformelle sammenhænge, hvor de unge kan få indflydelse på foreningen. I afsnit 4.4 analyseres de unges deltagelse i og holdning til frivilligt arbejde i foreningen. Afsnit 4.5 ser på de unges svar på nogle udsagn om, hvad de ville gøre, hvis de blev utilfreds med foreningen: Ved at finde en ny forening, ved at prøve at ændre på forholdene eller slet ikke gøre noget. Afsnit 4.6 belyser de unges holdning til at engagere sig i foreningen. Endelig ser vi i det sidste afsnit 4.7 på, hvad der kan forklare forskellene mellem organisationsområderne på, hvor meget de unge engagerer sig i de forskellige undersøgte deltagelsesformer.

4.1. Unge tilknytning til og deltagelse i foreningen

I det følgende skal vi se på medlemmernes tilknytning til foreningen, dvs. hvor længe de har været medlem, hvor tilfredse de er med foreningen, hvor meget de deltager i foreningens sociale liv, hvilken tilknytning nærmeste familie har til foreningen, og hvilke venskaber og bekendtskaber deltagelsen i foreningen har resulteret i.

Antal år som medlem

I tabel 2 kan man se, at der er store forskelle mellem organisationstyperne på, hvor længe de unge har været medlem i den pågældende forening. Medlemmerne af de to værdiorienterede og religiøst baserede foreninger, FDF og Danmarks Unge Katolikker, har i gennemsnit været medlem af den pågældende forening i mere end 12 år, mens medlemmerne af eSport foreningerne og Næstved Skatehal i gennemsnit har været medlem i færre end to år. Det sidste hænger dels sammen med, at det er forholdsvis nye organisationer, og at mange af medlemmerne er under 20 år. Men medlemmerne af de to politiske og humanitære organisationer, SFU og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, har også kun været medlem i få år i gennemsnit

- henholdsvis 4 år og 3 år - selvom de to organisationer har forholdsvis mange ældre unge. I de tre aktivitetsdefinerede foreningstyper – rollespil, håndbold og foreningsfitness - har medlemmerne i gennemsnit været medlem i forholdsvis lang tid henholdsvis 6 år, 9 år og 7 år. Vi skal senere se på, hvilken betydning varigheden af foreningstilknytningen har for medlemmernes involvering i den pågældende forening.

Tabel 2. Hvor længe de unge sammenlagt har været tilknyttet foreningen eller institutionen (som medlem eller som frivillig), opdelt på forenings- og organisationstyper (gennemsnit)

Organisationstype	Gennemsnit	N
Rollespilforening	5,9	189
Danmarks Unge Katolikker	12,3	59
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	2,8	26
eSport foreninger	1,3	11
FDF	12,3	1181
Fitnessforeninger	7,3	98
Håndboldklubber	8,9	124
Næstved Skatehal	1,9	11
SF Ungdom	3,9	126
Total	10,3	1825

Fælleskabet

Et af de helt centrale karakteristika ved foreningerne, der ofte fremhæves som en værdi, der adskiller foreningerne fra andre organiserede aktiviteter i enten offentlig eller kommercielt regi, er det sociale fælleskab. Her skal vi først se på, hvor ofte medlemmerne af de forskellige foreninger deltager i sociale arrangementer som fester, fællesspisning, ture eller rejser. Tabel 3 viser, at der er store forskelle på dette mellem de forskellige organisationstyper. Mens hver fjerde af medlemmerne i FDF og SFU deltager i sådanne sociale arrangementer omtrent hver uge eller hver anden uge, gælder det for meget få eller ingen af medlemmerne i håndboldklubber, eSport foreninger, fitnessforeninger og Næstved Skatehal, og det er medlemmer af de tre sidstnævnte organisationsformer, der forholdsvis mest svarer, at de aldrig deltager i sådanne sociale arrangementer.

Tabel 3. Andel af unge som deltager i sociale arrangementer i foreningen (fx fester, fællesspisning, ture og rejser), opdelt på forenings- og organisationsområder (pct.)

	Mindst hver anden uge	Omtrent en gang om måneden	Omtrent en gang i kvartalet	Sjældnere end en gang i kvartalet	Aldrig	N
Rollespilforening	9	17	17	37	20	167
Danmarks Unge Katolikker	17	19	26	32	7	54
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	17	30	13	30	9	23
eSport foreninger	0	13	13	50	25	8
FDF	24	28	29	17	1	1084
Fitnessforeninger	6	8	12	41	34	91
Håndboldklubber	5	34	34	26	2	109
Næstved Skatehal	0	8	23	23	46	13
SF Ungdom	28	22	17	21	13	107
Alle	20	26	26	22	6	1656

Det sociale afhænger imidlertid ikke af, at foreningen afholder sådanne sociale arrangementer, og at medlemmerne deltager deri. Før, under og efter de aktiviteter, som medlemmerne deltager i, udspiller der sig selvfølgelig også en masse sociale aktiviteter i form af snak og samvær med andre i foreningen. Der er imidlertid også store forskelle mellem organisationsformerne på, hvor ofte medlemmerne deltager i den form for social aktivitet i foreningen (tabel 4). Mens næsten tre ud af fire medlemmer i FDF og tre ud af fire af medlemmerne af en håndboldklub svarer, at de mindst en gang om ugen deltager i snak og samvær med andre i foreningen, så gælder det samme kun for hver femte blandt Danmarks Unge Katolikker og hver fjerde blandt medlemmerne af Dansk Flygtningehjælp Ungdom samt foreninger for rollespil. Næsten hver tredje af medlemmerne af fitnessforeninger, rollespilforeningerne og Danmarks Unge Katolikker svarer, at de sjældent eller aldrig deltager i snak og samvær med

Tabel 4. Andel af unge som deltager i 'snak og samvær med andre deltagere, medlemmer, frivillige og ledere / instruktører i foreningen', opdelt på foreningstyper (pct.)

	Mindst en gang om ugen	Omtrent hver anden uge	Omtrent en gang om måneden	Sjældnere eller aldrig	N
Rollespilforening	29	11	26	34	179
Danmarks Unge Katolikker	19	19	30	32	53
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	26	35	13	26	23
ESport foreninger	46	23	15	15	13
FDF	72	10	10	9	1105
Fitnessforeninger	43	18	7	32	96
Håndboldklubber	60	14	12	15	104
Næstved Skatehal	50	14	21	14	14
SF Ungdom	36	17	19	28	108
Alle	60	12	13	16	1695

andre medlemmer af foreningen. Forskellene skyldes givetvis en kombination af, hvor ofte foreningen har aktiviteter, hvor medlemmerne kan mødes, og hvor meget foreningens aktiviteter lægge op til samvær mellem medlemmerne.

Det sociale rækker imidlertid ud over det, som foregår i selve foreningen, og når medlemmerne mødes. Mange begynder i foreningen, fordi et medlem overtaler en ven eller bekendt til at blive medlem. Mange får nye venner som følge af medlemskabet og ses som følge deraf privat.

Tre ud af fire svarer, at de allerede kendte et eller flere medlemmer i foreningen, da de meldte sig ind. Det gælder dog i noget mindre grad i SF Ungdom (halvdelen). Ni ud af ti svarer, at de har fået nye venner gennem deltagelse i foreningen. Her skiller især medlemmer af foreninger med fitness sig ud ved, at det kun er halvdelen, som svarer dette. Tre ud af fire svarer, at de ses privat med medlemmer af foreningen, som de ikke kendte, inden de meldte sig ind. Her skiller foreningsfitness, og Næstved Skatehal sig ud med en meget mindre andel, som svarer ja til dette (tabel 5).

Vi skal senere belyse, hvilken betydning det sociale har for medlemmernes demokratiske engagement i foreningen.

Tabel 5. Hvordan er de unges forhold til andre medlemmer i foreningen, opdelt på foreningstyper (pct.)?

	Da jeg meldte mig ind i foreningen, kendte jeg allerede et eller flere medlemmer	Jeg har fået nye venner gennem min deltagelse i foreningen	Jeg ses privat med medlemmer fra foreningen, jeg ikke kendte, inden jeg meldte mig ind	
Bifrost – rollespil	74	90	65	145
Danmarks Unge Katolikker	70	95	80	33
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	58	74	42	19
eSport Danmark	33	100	60	6
FDF	77	99	81	882
Foreningsfitness	86	52	21	63
Håndboldklub	71	100	81	86
Næstved Skatehal	100	67	10	10
SF Ungdom	51	90	64	70
Alle	75	94	74	1314

Tilfredshed med foreningen

På trods af den store forskel på, hvor længe medlemmerne har haft en tilknytning til den pågældende forening, er der små forskelle på, hvor tilfredse medlemmerne (i gennemsnit) er med foreningen generelt. På en skala fra 1 til 10, hvor det højeste tal er udtryk for den højeste grad af tilfredshed, varierer tilfredshedsgraden mellem 6,7 i eSport foreningerne og 8,6 i Næstved Skatehal, hvor medlemmerne i gennemsnit er forholdsvis unge og i gennemsnit har været 'medlem' i kort tid. Næstlaveste tilfredshed finder vi blandt medlemmerne af foreninger for fitness (7,4) og foreninger for rollespil (7,7). De meste tilfredse medlemmer finder vi

– udover de aktive i Næstved Skatehal – i håndboldklubberne (8,4), Dansk Flygtningehjælp Ungdom (8,4), FDF (8,3) og Danmarks Unge Katolikker (8,0) (tabel 6).

Medlemmerne blev også spurgt om deres tilfredshed med de aktiviteter eller den gruppe, de primært deltager eller er aktiv i. Svarene afviger kun lidt fra svarene på tilfredsheden med foreningen generelt, og forskellene mellem organisationerne er næsten de samme. Tilfredsheden er lidt lavere med aktiviteter og den gruppe, de deltager i, end med foreningen som helhed (8,02 mod 8,12), og opdelt på organisationsområder gælder dette for Danmarks Unge Katolikker, ESport, FDF, og SFU, mens det modsatte gør sig gældende i rollespilforeningerne og fitnessforeningerne. Også her finder vi den største tilfredshed blandt de aktive unge i Næstved Skatehal og den laveste tilfredshed blandt de unge i foreninger for eSport (for begge organisationers vedkommende er det dog meget få unge, der har besvaret spørgsmålene).

Medlemmernes tilfredshed afhænger i lille grad af, hvor gamle de er. Der er heller ingen tydelig sammenhæng mellem tilfredsheden med foreningen og varigheden af tilknytningen. Tilfredsheden med foreningen afhænger heller ikke af medlemmernes køn og uddannelse.

Tabel 6. 'På en skala fra 1 til 10, hvor 1 er helt utilfreds og 10 er helt tilfreds, hvor tilfreds eller utilfreds er du generelt med foreningen', opdelt på foreningstyper (gennemsnit)

Organisationstype	Gennemsnit	N
Rollespilforening	7,7	139
Danmarks Unge Katolikker	8,0	37
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	8,4	18
eSport foreninger	6,7	6
FDF	8,3	898
Fitnessforeninger	7,4	67
Håndboldklubber	8,0	85
Næstved Skatehal	8,6	10
SF Ungdom	8,1	68
Alle	8,1	1328

Familiemedlemmers tilknytning til foreningen

Engagementet i en forening kan hænge sammen med, om andre i familien også er eller tidligere har været medlem af samme forening. På dette punkt adskiller de undersøgte foreningsområder sig meget fra hinanden. Mere end halvdelen af de unge i Danmarks Unge Katolikker, FDF og foreningsfitness svarer, at deres forældre også har været medlem, og at søskende også er det. Disse andele er lidt lavere blandt de unge i håndboldklubberne. I de øvrige organisationer er det meget få af de unge, hvis forældre også har været medlem, men forholdsvis mange unge derfra har søskende, der også er aktiv i den samme forening eller organisation. Hver fjerde af de unge, som har besvaret spørgeskemaet, har en kæreste, der er medlem af samme forening eller organisation, og der er næsten ingen forskelle på dette mellem rollespilklubberne, Dansk Flygtningehjælp Ungdom, FDF, foreningsfitness, håndboldklubberne og SF Ungdom (tabel 7).

Tabel 7. Andel af de unge, hvor nærmeste familie deltager eller tidligere har deltaget i den forening, den unge er medlem af, opdelt på organisationsområder? (pct.)

	Forældre	Søskende	Kæreste	N
Bifrost - rollespil	9	24	31	151
Danmarks Unge Katolikker	61	73	5	36
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	11	16	26	19
eSport Danmark	0	0	0	7
FDF	60	71	26	906
Foreningsfitness	57	54	25	69
Håndboldklub	45	40	26	87
Næstved Skatehal	0	50	0	10
SF Ungdom	18	18	20	68
Alle	49	59	25	1353

Sammenfatning

Sammenfattende efterlader de unges svar på spørgsmålene om deres tilknytning til foreningen, de er aktive i, indtrykket, at de fleste har en stærk tilknytning: De har været medlem i adskillige år, deltager jævnligt i sociale arrangementer, snakker ofte med andre medlemmer, har fået nye venner i foreningen, mødes også med nogle af dem udenfor foreningens regi og er meget tilfredse med foreningen.

Men der er væsentlige variationer i dette mellem foreningstyperne. Det er især unge i foreninger under FDF, SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, som jævnligt deltager i sociale arrangementer. Hvad angår deltagelse i det mere uformelle samvær i form af fx snak med andre medlemmer gælder det især for unge i FDF, håndboldklubber og i Næstved Skatehal, hvilket givetvis hænger sammen med omfanget og karakteren af aktiviteter i den pågældende aktivitetstype. De fleste af de unge kendte en eller flere fra foreningen, da de meldte sig ind, og de fleste svarer også, at de har fået nye venner og mødes med andre medlemmer udenfor foreningens regi. Men især på det sidste er der store variationer mellem foreningstyperne, idet unge i foreningsfitness og Næstved Skatehal i meget mindre grad er sammen med andre unge udenfor foreningens regi.

4.2. Unge deltagelse i foreningens formelle demokratiske fora

Det er først og fremmest den demokratiske organisering, som adskiller foreninger fra kommercielle og kommunale fritidstilbud. Dvs. at foreningerne har formelle regler (vedtægter) for, at det er medlemmerne, som bestemmer, hvem der skal lede foreningen, hvad foreningens skal beskæftige sig med osv. En helt afgørende side af dette formelle demokrati i foreningen er den (typisk) årlige generalforsamling, hvor foreningens ledelse vælges, og overordnede beslutninger vedr. foreningen – formål, aktiviteter, økonomi mv. – diskuteres og vedtages. Men hvor mange af de unge medlemmer i de foreninger, som indgår i denne undersøgelse, deltager

sædvanligvis i foreningens generalforsamling.

Tabel 8 viser, at 41 pct. af de unge, som har besvaret spørgeskemaet, normalt deltager i foreningens generalforsamling. I den landsdækkende undersøgelse af unges medlemskab af foreninger og involvering deri, som Epinion gennemført for DUF først på året i 2016, svarede 59 pct. af de unge, som er medlem af en forening, at de sædvanligvis deltog i foreningens generalforsamling.

Der er imidlertid store forskelle mellem organisationstyperne på andelen af de unge, som deltager i generalforsamlingen. Størst er deltagelsen i SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker og FDF, mens den er lavest i fitnessforeningerne, håndboldklubberne og Næstved Skatehal (som ikke er en forening, og derfor ikke har en generalforsamling, men hvor der er spurgt om de unges deltagelse i møder, hvor overordnede forhold vedr. skaterhallen diskuteres).

Tabel 8. Andel af de unge, som sædvanligvis deltager i foreningens generalforsamling, opdelt på foreningstyper (pct.)

	Ja	Nej	N
Rollespilforening	32	68	240
Danmarks Unge Katolikker	46	54	78
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	36	64	28
eSport foreninger	42	58	19
FDF	45	55	1289
Fitnessforeninger	14	86	127
Håndboldklubber	21	80	132
Næstved Skatehal	22	78	18
SF Ungdom	60	40	146
Alle	41	59	2077

Sammenfatning

Sammenfattende viser undersøgelsen altså, at med SF Ungdom som undtagelse, er det under halvdelen af de unge, som normalt deltager i foreningens generalforsamling, men det varierer meget fra foreningstype til foreningstype. Forholdsvis flest deltager i generalforsamlingen i SF Ungdom, FDF og Danmark Unge Katolikker, mens færrest unge deltager deri i håndboldklubber og fitnessforeninger.

4.3. Unges deltagelse i uformelle demokratiske aktiviteter i foreningen

Demokrati er imidlertid mere end deltagelse i de formelle kanaler for indflydelse. Den uformelle side af demokratiet – diskussionerne og de uformelle møder om foreningen, deltagelse i diskussioner på foreningens digitale platforme osv. – er også centrale og fremhæves ofte som en vigtig forudsætning for et reelt fungerende demokrati og den side ved foreningslivet, hvor demokratiet rigtigt udfolder sig – nogle gange benævnt som 'det uformelle demokrati' eller 'samtale-demokratiet'.

Dette er indkredset ved fem spørgsmål om, hvor ofte de unge deltager i 'diskussioner eller møder om emner, der vedrører hele foreningen'; 'diskussioner/møder om emner, der vedrører det hold eller den gruppe, jeg især er aktiv i'; 'blander mig i diskussioner om foreningens aktiviteter på foreningens hjemmeside, Facebook eller andre sociale medier'; 'giver min mening til kende over for nøglepersoner (fx bestyrelsen, ledere / instruktører, udvalgsmedlemmer) i foreningen' og 'deler mine synspunkter med andre medlemmer i foreningen'.

Nedenstående tabel 9 viser, at der også er store forskelle mellem organisationsområderne på, hvor meget de unge deltager i 'det uformelle demokrati', som det her er forsøgt indkredset. På alle fem deltagelsesformer er andelen, som jævnlige (hver uge eller omtrent hver anden uge) deltager markant højere blandt de unge i SF Ungdom, FDF og Dansk Flygtningehjælp Ungdom end blandt de unge i de øvrige organisationsformer, som ikke adskiller sig væsentligt fra hinanden desangående. Et indeks for de unges svar på de fem deltagelsesformer viser, at de unge i FDF deltager mest i det uformelle demokrati, dernæst SF Ungdom efterfulgt af Dansk Flygtningehjælp Ungdom. Derpå kommer unge i Danmarks Unge Katolikker og unge i håndboldklubber. Lavest er deltagelsen i rollespilforeningerne, eSport foreningerne, foreningsfitness og skaterhal.

Tabel 9. Andel af de unge medlemmer, som 'Mindst en gang om ugen eller hver anden uge' deltager i diskussioner og møder om foreningen, opdelt på organisationsområder / foreningstyper (pct.)

	Jeg deltager i diskussioner/møder om emner der vedrører hele foreningen	Jeg deltager i diskussioner/møder om emner, der vedrører det hold eller den gruppe, jeg især er aktiv i	Jeg blander mig i diskussioner om foreningens aktiviteter på foreningens hjemmeside, Facebook eller andre sociale medier	Jeg giver min mening til kende over for nøglepersoner (fx bestyrelsen, ledere / instruktører, udvalgs-medlemmer) i foreningen	Jeg deler mine synspunkter med andre medlemmer i foreningen	N =
Bifrost – rollespil	9	20	17	16	25	193
Danmarks Unge Katolikker	9	1,5	22	15	35	55
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	21	29	33	25	38	24
eSport foreninger	7	21	7	21	36	14
FDF	24	50	27	35	61	1124
Foreningsfitness	7	17	8	17	26	104
Håndboldklub	9	35	6	16	36	110
Næstved Skatehal	13	6	6	13	25	16
SF Ungdom	31	38	33	34	52	113
Alle	20	41	23	30	51	1753

Sammenfatning

Sammenfattende viser analysen, at mange unge på forskellige måder engagerer sig i aktiviteter, som vi her betegner som foreningens 'uformelle demokrati', men omfanget deraf varierer meget mellem organisationsområderne. Den største deltagelse i de uformelle møder og i diskussioner og samtaler om foreningen finder vi i SF Ungdom, FDF og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, mens der er forholdsvis små forskelle mellem de øvrige organisationsområder.

4.4. Unge deltagelse i frivilligt arbejde i foreningen

En anden måde at engagere sig i foreningen, bidrage til at foreningen fungerer og opnå indflydelse på foreningens aktiviteter er ved at påtage sig frivillige, ulønnede opgaver. Enten i de formelle demokratiske fora i bestyrelse eller udvalg eller som hold- eller aktivitetsleder, som instruktør eller ved at hjælpe til i ny og næ, når der er behov for det.

Udfører frivilligt arbejde i foreningen

På tværs af de forskellige organisationsformer – med Næstved Skatehal som undtagelse – er det en forholdsvis stor andel af de unge medlemmer, som svarer, at de udfører frivilligt arbejde eller tidligere har gjort det. Men også her er der store forskelle på, hvor mange der er involveret i frivilligt arbejde (tabel 10). FDF (89 pct.) og SF Ungdom (71 pct.) topper og tæt derefter kommer Danmarks Unge Katolikker (66 pct.) og Dansk Flygtningehjælp Ungdom (65 pct.). Det er fire foreningstyper, hvor det kan være svært at adskille den almindelige foreningsaktivitet fra frivilligt arbejde. Den laveste andel (hvis vi ser bort fra Næstved Skatehal, hvor ingen af de unge har svaret, at de udfører frivilligt arbejde) finder vi blandt unge, der går til foreningsfitness, og medlemmer af eSport foreninger. Også her placerer håndboldklubber og rollespilsforeninger sig i en mellemposition.

Tabel 10. Andel af unge, som udfører et frivilligt arbejde i foreningen, opdelt på foreningstyper (pct.)

	Ja	Nej, men jeg har tidligere gjort	Nej	N
Rollespilforening	46	15	39	158
Danmarks Unge Katolikker	66	21	13	38
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	65	20	15	20
eSport foreninger	29	0	71	7
FDF	88	105	3	929
Fitnessforeninger	32	16	52	73
Håndboldklubber	55	22	23	91
Næstved Skatehal	0	0	100	11
SF Ungdom	71	20	10	72
Alle	75	12	13	1399

Holdningen til frivilligt arbejde

Dette mønster afspejler sig også i holdningen til at udføre frivilligt arbejde. På udsagnet: 'Jeg ser det som en naturlig del af det at være medlem i en forening, at jeg hjælper med forskellige arbejdsopgaver', er det først og fremmest unge fra FDF (76 pct.), SF Ungdom (66 pct.), Dansk Flygtningehjælp Ungdom (78 pct.) og Danmarks Unge Katolikker (60 pct.), som erklærer sig 'helt enige' i udsagnet, mens forholdsvis meget færre gør det i fitnessforeninger (20 pct.). Også her er unge fra rollespilsforeninger og unge fra håndboldklubber at finde midt imellem i holdningen til dette (tabel 11).

Det samme mønster finder vi i de unges holdning til følgende udsagn: 'I og med at jeg betaler kontingent, føler jeg ikke, at jeg også skal arbejde frivilligt'. Det er 22 pct. af de unge i foreninger for fitness helt enige i, og kun 20 pct. er helt uenige i udsagnet. I eSport foreninger er det 17 pct., og blandt de unge i Næstved Skatehal er det 14 pct., som er helt enige i udsagnet. I de øvrige organisationer er det kun omkring fem pct. og lavest i FDF med kun 2 pct., som er helt enige i udsagnet og 59 pct., der er helt uenige (tabel 11).

Mange hævder, at det er let nok at få frivillige, hvis opgaverne er tidsbegrænsede og afgrænsede, mens det er sværere at rekruttere frivillige til fast foreningsarbejde. Det hævdes endvidere, at det i særlig grad gælder de unge, og at det midlertidige og afgrænsede frivilligt engagement er ved at fortrænge det traditionelle frivillige arbejde, hvor man engagerer sig længerevarende til forholdsvis faste opgaver. I denne undersøgelse er det dog forholdsvis få af de unge medlemmer, som er helt enige i udsagnet: 'Jeg involverer mig helst kun i tidsbegrænsede opgaver/projekter i foreningen'. Det er især i foreninger, hvor forholdsvis få unge er engageret i frivilligt arbejde, at de unge tilslutter sig dette udsagn. Det gælder fitnessforeninger, håndboldklubber og rollespilklubber (tabel 11).

Men selv i disse foreninger er der forholdsvis flere unge, som er helt enige i udsagnet: 'Jeg forpligter mig gerne i fast foreningsarbejde, hvis opgaverne er interessante' (mellem en fjerdedel eller en tredjedel), men dog betydeligt færre end i FDF, SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, hvor omkring halvdelen er helt enige i udsagnet (tabel 11).

Tabel 11. Andel af unge som er 'helt enige' i udsagn om frivilligt arbejde, opdelt på organisationsområder(pct.)

	Jeg ser det som en naturlig del af det at være medlem i en forening, at jeg hjælper med forskellige arbejdsopgaver	Jeg involverer mig helst kun i tidsbegrænsede opgaver/projekter i foreningen	I og med at jeg betaler kontingent, føler jeg ikke, at jeg også skal arbejde frivilligt	Jeg forpligter mig gerne i fast foreningsarbejde, hvis opgaverne er interessante	N =
Bifrost – rollespil	45	14	5	39	130
Danmarks Unge Katolikker	60	9	6	34	35
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	78	11	6	53	19
ESport Danmark	17	0	17	17	6
FDF	76	6	3	53	881
Foreningsfitness	20	13	22	25	59
Håndboldklub	44	18	4	29	83
Næstved Skatehal	33	0	14	25	4
SF Ungdom	66	4	7	46	69
Alle	67	8	4	48	1286

Sammenfatning

Sammenfattende viser analysen af de unges involvering i og holdning til frivilligt arbejde i foreningen, at det varierer betydeligt mellem organisationsområderne. Mellem hver tredje og fire ud af fem udfører frivilligt arbejde i den forening, de er medlem af. Størst i FDF, SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, som er foreninger, hvor det kan være svært at skelne mellem almindelig foreningsaktivitet og frivilligt arbejde. Det samme mønster finder vi i holdningen til at udføre et frivilligt arbejde, som også er meste positiv i de nævnte organisationsområder. Hvad angår karakteren af det frivillige arbejde, er det forholdsvis få unge som svarer, at de helst vil udføre tidsbegrænsede opgaver, men det er især i foreninger, hvor forholdsvis få unge udfører frivilligt arbejde, at denne holdning til frivilligt arbejde findes.

4.5. Hvad gør de unge, hvis de ikke er tilfredse med foreningen?

Medlemmernes opfattelse af og forhold til foreningen kommer til udtryk i den måde, de agerer på, hvis de er utilfredse med foreningen. Ifølge Hirschmann (1970) kan man agere på tre forskellige måder, hvis man utilfreds med den forretning eller den forening, som man benytter.

For det første kan medlemmet melde sig ud, dvs. 'stemme med fødderne' som det ofte udtrykkes. Det er en adfærd, man typisk forbinder med kunders forhold til forretninger. Hvis man ikke er tilfreds med priser og service i forretningen, stopper man med at bruge forretningen og finder en ny. Den adfærd benævner Hirschman med udtrykket 'Exit'.

Medlemmet kan imidlertid også prøve at ændre på foreningen, dens aktiviteter, måden den fungerer på osv. Fx ved at henvende sig til bestyrelsen, ytre sin utilfredshed over for andre medlemmer, tage det op på et møde eller på generalforsamlingen eller beskrive sin utilfredshed på foreningens Facebook. Den form for adfærd kalder Hirschmann for 'Voice'.

Men måske gør medlemmet slet ingen ting. Hverken forlader foreningen eller kæfter op. Dvs. er loyal overfor foreningen på trods af utilfredsheden. Denne adfærd benævnes som 'Loyalty'.

For hvert af disse tre begreber er der udformet to udsagn, som de unge har forholdt sig til, og svarene derpå fremgår af tabel 12. Det er en meget lille andel af medlemmerne, der vil benytte EXIT. På det første udsagn ('Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, finder jeg et andet sted at dyrke min interesse') er det dog 29 pct., som er helt eller delvist enige, men på det andet udsagn ('Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, melder jeg mig hellere ud end at forsøge at ændre på foreningen'), er det under 10 pct., som er helt eller delvist enige.

Medlemmerne svarer i meget højere grad, at de vil benytte VOICE adfærden. Tre ud af fire svarer, at de er helt eller delvist enige i, at 'Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, forsøger jeg at få indflydelse på den for at ændre på forholdene', og næsten lige så mange tilslutter sig – helt eller delvist –, at 'Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, forsøger jeg aktivt at ændre på dette, før jeg finder et andet sted'.

Samtidig er LOYALTY adfærden meget stor. To ud af tre svarer, at de er helt eller delvist enige i, at 'Selv om jeg bliver utilfreds med foreningen, vil jeg forblive medlem', og mere end halvdelen erklærer sig helt eller delvist uenige i, at 'Jeg ville ligeså gerne dyrke min interesse

i en anden forening, hvis den kunne tilbyde det sammen som min nuværende'.

Tabel 12. Hvad gør du, hvis du ikke er tilfreds med foreningen? Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? (pct.)

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	N = 100 pct.
EXIT						
Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, finder jeg et andet sted at dyrke min interesse	10	20	18	23	29	1349
Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, melder jeg mig hellere ud end at forsøge at ændre på foreningen	2	6	15	28	50	1379
VOICE						
Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, forsøger jeg at få indflydelse på den for at ændre på forholdene	29	45	16	6	3	1377
Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, forsøger jeg aktivt at ændre på dette, før jeg finder et andet sted	36	37	18	5	4	1351
LOYALTY						
Selv om jeg bliver utilfreds med foreningen, vil jeg forblive medlem	27	39	20	10	4	1366
Jeg ville ligeså gerne dyrke min interesse i en anden forening, hvis den kunne tilbyde det samme som min nuværende	9	14	21	21	35	1346

Tabel 13 viser imidlertid, at der er store forskelle mellem organisationsformerne på de unges holdning til EXIT, VOICE og LOYALTY. De unge i FDF, SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker og håndboldforeninger skiller sig klart ud fra de unge i de øvrige organisationer ved at have en lille (forventet) EXIT adfærd, mens der i fitnessforeningerne, Dansk Flygtningehjælp Ungdom og eSport foreningerne er en – i sammenligning med de først nævnte foreninger – forholdsvis høj andel, som tilslutter sig en EXIT adfærd. Omvendt finder vi en høj (forventet) VOICE adfærd i SF Ungdom, FDF, eSport Danmark og rollespilforeningerne og en lavere tilslutning dertil blandt de unge i fitnessforeningerne, håndboldklubberne og Danmarks Unge Katolikker. Dette svarmønster kan selvfølgelig afhænge af de unges muligheder for at finde et andet sted at dyrke deres interesse. Fx er det forholdsvis let at finde et kommercielt fitnesscenter, der tilbyder tilnærmelsesvis det samme, som foreningen kan tilbyde, mens det er sværere for et medlem af SF Ungdom at finde en alternativ organisation med de samme politiske holdninger.

Der er således en betydelig overensstemmelse mellem EXIT adfærd og VOICE adfærd. I de fleste af de foreningstyper, hvor der er lav EXIT, er der samtidig en forholdsvis høj VOICE og omvendt. Med eSport foreningerne og til dels håndboldklubberne som undtagelse.

Tilslutningen til LOYALTY falder lidt anderledes ud. Det finder vi især i SF Ungdom og

FDF, hvor der også er lav EXIT og høj VOICE, og hvor der er en overensstemmelse mellem svarene på de to udsagn. En forholdsvis lav LOYALTY finder vi først og fremmest blandt de unge i fitnessforeningerne, rollespilforeningerne, eSportforeningerne og Næstved Skatehal.

Tabel 13. Hvad gør du, hvis du ikke er tilfreds med foreningen? Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Andel som er 'helt enig' eller 'delvis enig' i udsagnet (pct.)

	EXIT		VOICE		LOYALTY		N
	Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, finder jeg et andet sted at dyrke min interesse	Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, melder jeg mig hellere ud end at forsøge at ændre på foreningen	Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, forsøger jeg at få indflydelse på den for at ændre på forhold	Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, forsøger jeg aktivt at ændre på dette, før jeg finder et andet sted	Selv om jeg bliver utilfreds med foreningen, vil jeg forblive medlem	Jeg ville ligeså gerne dyrke min interesse i en anden forening, hvis den kunne tilbyde det sammen som min nuværende	
Rollespilforening	44	10	71	73	57	40	136
DUK	17	14	57	49	76	30,3	36
DFUNK	67	24	56	71	64	39	18
eSport foreninger	43	14	71	86	43	29	7
FDF	26	6	79	77	68	18	906
Fitnessforeninger	49	21	51	50	51	36	69
Håndboldklubber	32	11	55	54	64	30	93
Næstved Skatehal	25	27	63	56	60	58	12
SF Ungdom	32	5	82	82	72	15	72
Alle	30	8	74	73	66	23	1349

Sammenfatning

Sammenfattende viser denne analyse af de unges forventede adfærd, hvis de bliver utilfredse med den forening eller institution, som de er aktive i, at de først og fremmest vil forsøge at ændre på de forhold, de er utilfredse med (VOICE-adfærd) eller forblive medlem uden at gøre noget (LOYALTY-adfærd), mens forholdsvis få vil forlade foreningen og finde et nyt sted at dyrke deres interesse (EXIT-adfærd). Men der er store forskelle på dette mellem organisationsområderne. VOICE-adfærden er størst i SF Ungdom, FDF og rollespilklubberne, mens EXIT-adfærden er mest udbredt blandt de unge i fitnessforeninger og Dansk Flygtningehjælp Ungdom. I de fleste af de foreningstyper, hvor der er lav EXIT, er der samtidig en forholdsvis høj VOICE og omvendt. Der er forholdsvis små forskelle mellem organisationsområderne på LOYALTY-adfærden.

4.6. Unges holdninger til indflydelse og demokrati i foreningen

Til sidst skal vi se på, hvor vigtigt det er for de unge at have indflydelse på foreningen, og om der forskel på dette mellem de forskellige organisationsområder?

Holdning til indflydelse på foreningen de unge er medlem af

Tabel 14 viser fordelingen af unges holdning til tre standpunkter vedrørende indflydelse på den forening, der er medlem af, og tabel 8 viser, hvordan svarmønsteret varierer mellem organisationsområderne. Langt de fleste unge er helt enige eller delvis enige i standpunktet, at 'Det at kunne få indflydelse på aktiviteten er en vigtig grund til, at jeg er medlem af foreningen', og kun 15 pct. er uenige i standpunktet. Denne tilslutning til demokratiidealet bekræftes af svarmønsteret på det efterfølgende standpunkt: 'Jeg er slet ikke interesseret i at involvere mig i de beslutninger, som træffes i foreningen', som kun 13 pct. er enige i, mens 70 pct. er helt eller delvis uenige i standpunktet. Ligeledes støtter den store majoritet af de unge, at 'Medlemmerne bør altid blive spurgt, inden der træffes beslutninger, som er vigtige for foreningen'.

Tabel 14. Den betydning de unge tillægger det at kunne få indflydelse på foreningen (pct.)

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	N=
Det at kunne få indflydelse på aktiviteten er en vigtig grund til, at jeg er medlem af foreningen	38	27	20	8	8	1402
Jeg er slet ikke interesseret i at involvere mig i de beslutninger, som træffes i foreningen	4	9	17	22	48	1448
Medlemmerne bør altid blive spurgt, inden der træffes beslutninger, som er vigtige for foreningen	23	36	23	14	4	1449

Tabel 15. Den betydning de unge tillægger det at kunne få indflydelse på foreningen, opdelt på organisationsområder. Andel som har svaret 'helt enig' (pct.)

	Det at kunne få indflydelse på aktiviteten er en vigtig grund til, at jeg er medlem af foreningen	Jeg er slet ikke interesseret i at involvere mig i de beslutninger, som træffes i foreningen	Medlemmerne bør altid blive spurgt, inden der træffes beslutninger, som er vigtige for foreningen	N
Bifrost - rollespil	25	9	15	126
Danmarks Unge Katolikker	22	2	16	40
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	56	11	12	15
eSport Danmark	33	33	17	6
FDF	42	2	25	958
Foreningsfitness	23	13	19	55
Håndboldklub	14	4	13	74
Næstved Skatehal	33	22	56	5
SF Ungdom	49	1	35	71
Alle	38	40	23	1350

Selvom majoriteten af unge i alle de undersøgte organisationsområder støtter ønsket om indflydelse i den forening, de er aktive i, er der betydelige forskelle på, hvor stor tilslutningen er til indflydelses-idealet. Tilslutningen til idealet er især stort i SF Ungdom og FDF og mindst i fitnessforeninger og håndboldklubber (de unge i håndboldklubberne tilslutter sig dog i lille grad, at de slet ikke er interesseret i de beslutninger, der træffes i foreningen) (tabel 15).

Forventninger og ønsker til fritidsaktiviteter de unge går til

Ønsket om indflydelse går igen i de unges svar på et andet sæt af standpunkter om de unges forventninger og ønsker i forhold til deres fritid, dvs. mere generelt end i forhold til den forening, de er medlem af og har svaret i forhold til (tabel 16 og tabel 17).

To ud af tre af de unge svarer, at det har meget stor betydning eller stor betydning, at de kan få indflydelse på aktiviteterne, og endnu flere tillægger det meget stor eller stor betydning, at de er med i et 'fællesskab, hvor vi har en forventning om at alle deltager aktivt'. Endvidere tillægges det stor betydning, at de 'gennem aktiviteten lærer at lede grupper, hvor alle skal have indflydelse' og 'lærer at organisere store og små projekter'.

Den mere individuelle tilgang til de fritidsaktiviteter, de unge deltager i, tillægges dog også stor betydning hos en forholdsvis stor gruppe af unge. Lidt flere – 44 pct. – tillægger det stor eller meget stor betydning, at de kan 'dyrke deres interesser uden indblanding fra andre', mens noget færre – 32 pct. – tillægger det lille betydning. 38 pct. svarer ligeledes, at det har stor eller meget stor betydning for dem, at de kan 'deltage i aktiviteten, uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen', mens lidt færre tillægger det lille eller slet ikke betydning. Det er dog forholdsvis få unge, der tillægger det stor betydning, at de 'kun er bundet til aktiviteten i en kort periode', som et stort flertal tillægger lille betydning.

Der er imidlertid også væsentlige forskelle mellem de undersøgte organisationsområder på de unges tilslutning til de forskellige udsagn. Muligheden for indflydelse tillægges meget større betydning hos unge i FDF, SF Ungdom, Dansk Flygtningehjælp Ungdom og Næstved Skatehal (med det forbehold at det er ret få unge de to sidstnævnte organisationer, som har besvaret spørgsmålene), mens det i sammenligning med disse organisationer tillægges meget mindre betydning at få indflydelse på aktiviteterne i fitnessforeningerne, håndboldklubberne, eSport foreningerne og Danmarks Unge Katolikker. Kollektiv-dimensioner ('... fællesskab, hvor vi har en forventning om at alle deltager aktivt') tillægges også meget stor betydning blandt unge i FDF, mens SF Ungdom ikke afviger væsentligt på holdningen til dette fra de unge i de andre organisationer. Her er det også de unge i fitnessforeningerne, som tillægger dette mindst betydning.

På lærings-dimensionen – at man 'gennem aktiviteten lærer at lede grupper, hvor alle skal have indflydelse' og 'lærer at organisere store og små projekter' – er det igen FDF (stor betydning) og fitnessforeninger samt Næstved Skatehal (lille betydning), som skiller sig ud fra de andre organisations- og aktivitetsområder, mens der er relativt små forskelle på den betydning, de unge tillægger dette, når de deltager i en fritidsaktivitet, mellem de øvrige organisationer.

Omvendt er det især de unge i fitnessforeningerne, som tillægger individualisme-dimensionen ('Jeg kan deltage i aktiviteten, uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen', 'Jeg kan dyrke mine interesser uden indblanding fra andre', og 'Jeg er kun bundet til aktiviteten i en kort periode') meget stor betydning, mens der er forholdsvis færrest, der tillægger dette stor betydning, i FDF og SF Ungdom.

Unge deltagelse i 'det lille demokrati' i forskellige forenings- og aktivitetsområder

Tabel 16. Hvor stor betydning har følgende udsagn for de aktiviteter, du deltager i din fritid? (pct.)

	Meget stor betydning	Stor betydning	Nogen betydning	Lidt betydning	Slet ingen betydning	N
Jeg kan få indflydelse på aktiviteterne	27	38	24	9	3	1341
Jeg er med i et fællesskab, hvor vi har en forventning om at alle deltager aktivt	43	35	13	6	3	1334
Jeg lærer gennem aktiviteten at lede grupper, hvor alle skal have indflydelse	34	34	17	7	9	1282
Jeg lærer at organisere store og små projekter	42	30	14	7	7	1295
Jeg kan deltage i aktiviteten uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen (hjælpe til, udføre frivilligt arbejde mv.)	16	22	27	17	18	1266
Jeg kan dyrke mine interesser uden indblanding fra andre	18	26	24	17	15	1228
Jeg er kun bundet til aktiviteten i en kort periode	7	14	21	24	34	1161

Tabel 17. Hvor stor betydning har følgende udsagn for de aktiviteter, du deltager i i din fritid? Andel som har svaret 'Meget stor betydning', opdelt på foreningstyper (pct.)

	Jeg kan få indflydelse på aktiviteterne	Jeg er med i et fællesskab, hvor vi har en forventning om at alle deltager aktivt	Jeg lærer gennem aktiviteten at lede grupper, hvor alle skal have indflydelse	Jeg lærer at organisere store og små projekter	Jeg kan deltage i aktiviteten uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen	Jeg kan dyrke mine interesser uden indblanding fra andre	Jeg er kun bundet til aktiviteten i en kort periode	N
Bifrost - rollespil	12	21	20	28	18	17	11	122
Danmarks Unge Katolikker	14	28	14	24	29	23	3	37
Dansk Flygtningehjælp U.	26	28	28	33	24	12	11	18
eSport Danmark	0	43	20	40	20	29	0	5
FDF	32	51	42	50	15	18	7	902
Foreningsfitness	10	13	11	7	27	26	16	56
Håndboldklub	11	38	13	18	20	14	1	80
Næstved Skatehal	33	20	13	14	22	20	0	7
SF Ungdom	34	30	22	29	10	10	6	68
Alle	27	43	34	42	16	18	7	1295

Vurdering af hvor meget foreningen involverer de unge

Til sidst skal vi belyse de unges vurdering af, hvor meget den forening, de er medlem af, involverer de unge i væsentlige beslutninger. Tabel 18 viser, at det store flertal af de unge synes, at 'Foreningens bestyrelse involverer medlemmerne i beslutninger, der er vigtige for

foreningen' og omvendt ikke synes, at 'Bestyrelsen optræder for ofte på egen hånd, uden at tage hensyn til medlemmernes synspunkter'. Et flertal af de unge mener dog også, at 'Foreningens bestyrelse har ret til at træffe vigtige beslutninger på vegne af foreningen uden at spørge medlemmerne'.

Også her ser vi store forskelle mellem organisationsområderne på de unges vurdering af, hvordan demokratiet fungerer i de foreninger, de er medlem af. I SF Ungdom, FDF (samt eSport foreningerne og Næstved Skatehal men baseret på meget få svar) er andelen af de unge, der er helt enige i, at 'Foreningens bestyrelse involverer medlemmerne i beslutninger, der er vigtige for foreningen', meget højere end i fitnessforeninger, håndboldklubberne og rollespilforeningerne. Det er også de unge i de samme to foreningstyper, som mindst tilslutter sig, at 'Foreningens bestyrelse har ret til at træffe vigtige beslutninger på vegne af foreningen uden at spørge medlemmerne' (sammen med de unge i fitnessforeninger, hvor der dog samtidig er forholdsvis mange, som synes, at 'Bestyrelsen optræder for ofte på egen hånd uden at tage hensyn til medlemmernes synspunkter') (tabel 19).

Tabel 18. De unges vurdering af foreningsdemokratiet i den forening, der er medlem af (pct.)

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	N =
Foreningens bestyrelse involverer medlemmerne i beslutninger, der er vigtige for foreningen	42	36	13	7	3	1350
Foreningens bestyrelse har ret til at træffe vigtige beslutninger på vegne af foreningen uden at spørge medlemmerne	21	36	19	17	8	1413
Bestyrelsen optræder for ofte på egen hånd, uden at tage hensyn til medlemmernes synspunkter	3	10	19	24	45	1332

Tabel 19. De unges vurdering af foreningsdemokratiet i den forening, der er medlem af, opdelt på organisationsområder. Andel som har svaret 'helt enig', opdelt på foreningstyper (pct.)

	Foreningens bestyrelse involverer medlemmerne i beslutninger, der er vigtige for foreningen	Foreningens bestyrelse har ret til at træffe vigtige beslutninger på vegne af foreningen uden at spørge medlemmerne	Bestyrelsen optræder for ofte på egen hånd, uden at tage hensyn til medlemmernes synspunkter	N = 100 pct.
Bifrost - rollespil	28	21	3	126
Danmarks Unge Katolikker	38	27	5	40
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	40	24	0	15
eSport Danmark	67	40	17	6
FDF	45	21	2	958
Foreningsfitness	27	19	10	55
Håndboldklub	16	22	3	74
Næstved Skatehal	60	44	0	5
SF Ungdom	59	7	1	71
Alle	42	21	3	1350

Sammenfatning

Sammenfattende viser analysen af de unges holdning til foreningsdemokratiet, at majoriteten af unge i alle de undersøgte organisationsområder gerne vil have indflydelse i den forening, de er aktive i, og at det har stor betydning for dem at være med i et fælleskab, hvor det forventes, at de deltager aktivt. Men der er alligevel væsentlige forskelle derpå mellem organisationsområderne. Tilslutningen til idealet er især stort i SF Ungdom og FDF og mindst i fitnessforeninger og håndboldklubber.

Den mere individuelle tilgang til de fritidsaktiviteter, de unge deltager i, tillægges dog også stor betydning hos en forholdsvis stor gruppe af unge, bl.a. at kunne dyrke sin fritidsinteresse uden indblanding fra andre, mens forholdsvis få unge tillægger det stor betydning at kunne dyrke en aktivitet i en kort periode. Det er især de unge i fitnessforeningerne, som tillægger den mere individuelle tilgang til foreningen og fritidsaktiviteter stor betydning til forskel fra især de unge i FDF og SF Ungdom.

På tværs af de forskellige foreningstyper synes et flertal af de unge, at demokratiet fungerer i foreningen, dvs. at bestyrelsen involverer medlemmerne i vigtige beslutninger og ikke optræder på egen hånd uden at tage hensyn til medlemmernes synspunkter. Men også her er der store forskelle mellem organisationsområderne. I både SF Ungdom og FDF er den positive vurdering af foreningsdemokratiet meget højere end i fitnessforeninger, håndboldklubberne og rollespilforeningerne.

4.7. Hvad kan forklare forskellene på deltagelsen i 'det lille demokrati'?

Analyserne i afsnittene ovenfor har vist signifikante forskelle mellem de forskellige organisationsformer på de unges deltagelse i foreningsdemokratiet. Men hvad skyldes disse forskelle?

For det første kan det hænge sammen med den måde, de undersøgte forenings- og organisationstyper fungerer på, de aktiviteter de beskæftiger sig med, den måde de unge deltager i aktiviteterne osv.

For det andet kan det imidlertid også hænge sammen med de unges alder, køn, uddannelse og job, dvs. at de ovenfor fundne forskelle mellem organisationsområder kan skyldes medlemssammensætningen (fordelingen af medlemmerne på alder, køn mv.), som vi i kapitel 2 viste, at der er væsentlige forskelle på mellem organisationstyperne.

For det tredje kan det hænge sammen med, hvor længe den unge har været medlem af foreningen, og hvor ofte den unge er aktiv i foreningen, idet det må antages, at jo længere den unge har været medlem, og jo mere tid den unge bruger på foreningen, jo større er sandsynligheden for, at hun også engagerer sig på forskellig vis i foreningen.

Derfor fremlægger vi i dette kapitel analyser, hvor vi inddrager alle relevante variable i samme analyse, så der kontrolleres for disses indbyrdes sammenhæng. Den form for analyse betegnes som regressionsanalyse.

Unge deltagelse i det formelle demokrati i foreningerne

Regressionsanalysen af de unges deltagelse i foreningsdemokratiet bekræfter, at der er en sammenhæng mellem organisationsområde og engagement og deltagelse i 'det lille demokrati' – både det formelle og det uformelle – når der er kontrolleret for medlemssammen-

sætningen, samt hvor længe den unge har været medlem og hvor meget tid, hun bruger på foreningen.

Sandsynligheden for at de unge medlemmer deltager i foreningens generalforsamling er størst blandt de unge i SF Ungdom og Danmarks Unge Katolikker og mindst i fitnessforeninger og håndboldklubber. Men analysen viser også, at det er mindre sandsynligt, at unge kvindelige medlemmer deltager i generalforsamlingen, end at unge mænd gør det; at deltagelsen i generalforsamlingen stiger med alderen; og at jo oftere de unge er aktive i foreningen, jo større er sandsynligheden for, at de deltager i generalforsamlingen (se de statistiske analyser i bilagstabel 2).

Unge deltagelse i det uformelle demokrati i foreningerne

Sandsynligheden for at medlemmerne engagerer sig mere uformelt i møder og diskussioner om foreningen er igen størst i SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker samt FDF og mindst i fitnessforeninger og håndboldklubber. Også her finder vi, at de unge kvindelige medlemmer er mindre aktive, end de unge mandlige medlemmer; unge under uddannelse er mere aktive end unge, der kun har eller er i gang med en grunduddannelse; unge der har et arbejde er mere aktive, end unge der stadig er i gang med en uddannelse eller går i skole; og de unge, som er meget aktive i foreningen (5 gange eller mere om ugen), deltager mere i møder mv., end unge der er mindre aktive i foreningen.

I hvilken grad medlemmerne blander sig i diskussioner om foreningen på hjemmeside, Facebook mv. afhænger især af foreningstype, medlemmets alder og hvor ofte den unge er aktiv i foreningen. Unge fra fitnessforeninger og håndboldklubber er mindre aktive i denne deltagelsesform, end unge i de andre foreningstyper er; jo ældre de unge er, jo større er sandsynligheden for, at de er aktive på hjemmeside og Facebook; og jo oftere de er aktive i foreningen, jo mere aktive er de sådanne diskussioner (se de statistiske analyser i bilagstabel 2).

Unge deltagelse i og holdning til frivilligt arbejde i foreningen

Sandsynligheden for at de unge udfører et frivilligt arbejde i den forening, de er medlem af, afhænger først og fremmest af, hvilken forening de er aktive i, men også af hvor gamle de er, hvilken uddannelse de har eller er i gang med, og af hvor ofte de er aktive i foreningen. Medlemmer af Danmarks Unge Katolikker, FDF og SF Ungdom udfører i højere grad frivilligt arbejde, end især de unge i fitnessforeninger og håndboldklubber gør; unge mellem 16 og 17 år udfører mindre frivilligt arbejde, end de ældre unge gør; unge der har gennemført (eller er i gang med) en gymnasial uddannelse, en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse arbejder i højere grad frivilligt end unge, der kun har gået i folkeskolen; og endelig vokser sandsynligheden for, at de unge udfører et frivilligt arbejde med, hvor ofte de kommer i foreningen (se de statistiske analyser i bilagstabel 2).

Hvad vil de unge gøre, hvis de bliver utilfredse med foreningen?

EXIT-adfærd (finder et andet sted at dyrke sin interesse, hvis foreningen ikke lever op til forventningerne) hænger især sammen med, hvilken foreningstype den unge er medlem af, hvor længe den unge har været medlem, hvor ofte den unge kommer i foreningen samt den unges uddannelse. Unge i fitnessforeninger skiller sig ud fra de unge i de andre foreningstyper ved i højere grad at ville forlade foreningen, hvis den ikke lever op til deres forventninger; jo

længere de unge har været medlem, jo mindre tilbøjelig er de til at finde et nyt sted, hvis de er utilfredse; hvis de kommer meget ofte i foreningen, er sandsynligheden for EXIT mindre, end hvis de ikke kommer der så ofte; og endelig er det i højere grad unge, der ikke har anden uddannelse end grundskolen, der foretrækker at finde et nyt sted, hvis de ikke er tilfredse.

De samme variable, som hænger sammen med EXIT-adfærd, hænger også sammen med VOICE-adfærd (forsøger at få indflydelse på foreningen for at ændre på forholdene, hvis de bliver utilfredse med foreningen), men det gælder også for køn og urbaniseringsgrad: Medlemmer i SF Ungdom skiller sig ud fra de unge i de andre foreninger, ved i højere grad at ville forsøge at ændre på forholdene, de er utilfredse med, mens sandsynligheden for denne adfærd er mindst blandt de unge i foreninger for fitness og håndboldklubber.

LOYALTY-adfærd varierer ikke med foreningstype (dvs. at der ikke er signifikante forskelle på de unge medlemmers loyalitet mellem de forskellige forenings- og aktivitetstyper), men hænger sammen med, hvor længe den unge har været medlem, og hvor ofte medlemmet kommer i foreningen. Jo mere den unge kommer i foreningen, og jo længere den unge har været medlem, jo større er sandsynligheden for, at medlemmet vil forblive som medlem, selvom hun ikke er tilfreds med forholdene i foreningen (se analyserne i bilagstabel 4).

De unges holdninger til indflydelse på og engagement i foreningen

Til sidst skal vi her se på, hvilke variable der kan forklare de unges holdning til at have indflydelse på og engagere sig i den forening, de er medlem af.

Hvad angår holdningen til deltagesidealet (det er en naturlig del af det at være medlem i en forening, at man hjælper med forskellige opgaver), er der en statistisk signifikant sammenhæng mellem at være helt enig i udsagnet og foreningstyper samt de unges alder. Sandsynligheden for at den unge er helt enig i udsagnet, er størst hos unge i FDF og dernæst SF Ungdom og mindst i fitnessforeninger og håndboldklubber; og de yngste unge medlemmer tilslutter sig i mindre grad udsagnet, end de øvrige lidt ældre unge gør.

Tilsvarende har foreningstypen en betydning for, i hvilken grad de unge er helt enige i udsagnet, 'Jeg forpligter mig gerne i fast foreningsarbejde, hvis opgaverne er interessante', men de unges uddannelse, hvor længe de har været medlem, og meget de kommer i foreningen, hænger også sammen med holdningen til dette. Sandsynligheden for at unge i fitnessforeninger og håndboldklubber er helt enige i udsagnet, er signifikant mindre, end det er hos unge i de øvrige forenings- og aktivitetstyper; unge med en erhvervsuddannelse tilslutter sig i højere grad standpunktet end unge, der kun har en grunduddannelse; og jo længere den unge har været medlem af foreningen, og jo oftere den unge er aktiv i foreningen, jo større er sandsynligheden for, at den unge er helt enig i udsagnet.

Når det gælder holdningen til indflydelsesidealet, så har det igen en betydning for de unges holdning, hvilken foreningstype de er aktive i. Derudover spiller det en rolle, hvor gammel den unge er, og hvor ofte den unge kommer i foreningen. Sandsynligheden for, at de unge tillægger det meget stor betydning, at de '... kan få indflydelse på aktiviteterne', er størst blandt de unge i SF Ungdom og FDF og mindst i fitnessforeninger og håndboldklubber, mens rollespilklubber placerer der imellem; jo ældre de unge er, og jo oftere de er aktive i foreningen, jo større er sandsynligheden for, at de er meget enige i udsagnet.

Det modsatte synspunkt, 'jeg kan deltage i aktiviteten, uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen', finder mindst tilslutning blandt unge i SF Ungdom og FDF og mest blandt

unge i Danmarks Unge Katolikker, fitnessforeninger og håndboldklubber, men sammenhænge er dog kun svagt signifikante. Der er endvidere en svag tendens til, at denne holdning i højere grad har tilslutning blandt unge på landet og i lavere urbaniserede områder end blandt unge bosiddende i store byer (se de statistiske analyser i bilagstabel 4).

Sammenfatning

Analysen ovenfor viser, for det første, at foreningstypen spiller en signifikant rolle på næsten alle de undersøgte sider af 'det lille demokrati'. Og i næsten alle de undersøgte variable for foreningsdemokratiet ser vi, at SF Ungdom og FDF 'scorer højt', mens foreningsfitness og håndbold 'scorer lavt', og rollespilklubberne placerer midt mellem, hvad enten det gælder deltagelse i det formelle demokrati, deltagelse i de uformelle måder at søge indflydelse på foreningen, deltagelse i frivilligt arbejde, hvad den unge vil gøre, hvis hun ikke er tilfreds med foreningen, samt holdningen til idealerne for et medlemsbaseret foreningsdemokrati.

For det andet viser analysen, at de unges deltagelse i foreningsdemokratiet og frivilligt arbejde samt deres holdning til idealerne for foreningslivet hænger stærkt sammen med, hvor meget / ofte de er aktive i foreningen. Jo mere aktive de er, jo større er sandsynligheden også for, at de deltager i både det formelle og det uformelle demokrati, udfører frivilligt arbejde, ønsker at påvirke foreningen, hvis de ikke er tilfredse med den, samt er enige i idealerne om, at man som medlem skal hjælpe til i foreningen.

For det tredje er der en sammenhæng mellem varigheden af medlemskabet og de unges holdning til, hvad de ville gøre, hvis de ikke var tilfredse med foreningen. Jo længere de har været medlem, jo større er sandsynligheden for, at de ikke vil forlade foreningen, men i stedet forsøge at ændre på de forhold, de er utilfredse med, og jo større er sandsynligheden også for, at de gerne vil forpligte sig til frivilligt arbejde.

For det fjerde spiller de unges alder en rolle for deres deltagelse i og holdning til foreningsdemokratiets forskellige dimensioner. Det er især de yngste (16 – 17 år), som skiller sig ud ved at deltage mindre og i mindre grad at tilslutte sig foreningsdemokratiets idealer.

I sammenligning dermed spiller de unges køn, uddannelse, job og bopæl (urbaniseringsgrad) en forholdsvis lille rolle. Unge, som er i gang med eller ikke har anden uddannelse end folkeskolens afgangseksamen, er mindre aktive i foreningsdemokratiet og tilslutter sig i mindre grad idealerne derfor, end unge med en gymnasial uddannelse og unge med en erhvervsuddannelse gør. De unge kvinder deltager i lidt mindre grad end de unge mænd i det formelle demokrati (generalforsamling og møder) og vil i mindre grad bruge en VOICE-adfærd, hvis de er utilfredse med foreningen. Det er dog ikke i overensstemmelse med, at analysen også viser, at de unge kvinder i lidt højere grad end de unge mænd ønsker, at de kan få indflydelse på aktiviteterne i foreningen, de er aktive i. Mindst betydning har urbaniseringsgraden, men der er dog en svag tendens til, at unge bosiddende i store byer (København, Aarhus, Odense og Aalborg) i højere grad end unge fra resten af landet vil søge at ændre på forhold i foreningen, som de er utilfredse med, og at de i mindre grad end unge i resten af landet tillægger det stor betydning, at de kan deltage i aktiviteten uden at engagere sig i foreningen.

5. Unge foreningsmedlemmers deltagelse i 'det store demokrati'

Analyserne indtil nu har belyst, hvordan og hvor meget unge medlemmer af forskellige typer af foreninger og organisationer deltager og engagerer sig i foreningens fælles anliggender. Dvs. hvor aktive de er i foreningsdemokratiet, og hvad deres holdning dertil er.

I dette afsnit skal vi se på, hvor meget de unge foreningsmedlemmer

- a) er engageret i andre samfundsområder i form af medlemskab af og frivilligt arbejde i andre foreninger og frivillige organisationer,
- b) interesserer sig for politik,
- c) følger med i og diskuterer samfundsforhold og politik og
- d) stemmer ved valg.

Til sidst skal vi også se på, hvilken betydning deltagelse i foreningsdemokratiet har for deltagelsen i det store demokrati

5.1. Engageret i andre samfundsområder

I spørgeskemaet blev de unge også spurgt, om de deltager i andre foreninger og frivillige organisationer. Da dette spørgsmål kom sent i spørgeskemaet, var der en del unge, som var faldet fra i besvarelsen, så spørgsmålene blev kun besvaret af 1359 unge. Da det er tænkeligt, at det er de mest engagerede unge, som har besvaret alle spørgsmålene i spørgeskemaet, er det også muligt, at tallene for de unges foreningsdeltagelse og frivillige arbejde, udover den forening de har svaret for i spørgeskemaet, er lidt højere end i virkeligheden.

72 pct. af de unge, som besvarede dette spørgsmål, har svaret, at de er medlem af mindst en anden forening eller frivillig organisation, mens 49 pct. arbejder frivilligt i en anden forening eller frivillig organisation. Det er især foreninger for unge og idrætsforeninger, som de unge er engagerede i, men 14 pct. er også engagerede i en social eller humanitær organisation (tabel 20). Det er tænkeligt, at der er nogle unge, som ikke har forstået, at hvis de ikke er medlem af andre foreninger, end den forening, som de har svaret i forhold til i spørgeskemaet, så skal de svare, at de ikke er medlem af (andre) foreninger eller frivillige organisationer. Dvs. at tallene for foreninger for unge og idrætsforeninger er lidt for høje.

I tabel 21 kan man se, at der er væsentlige forskelle på de unges engagement i andre foreninger og frivillige organisationer, mellem de organisationsområder, som indgår i undersøgelsen. Unge i Næstved Skatepark, eSport foreninger, fitnessforeninger, håndboldklubber og Dansk Flygtningehjælp Ungdom er signifikant mindre engageret i andre foreninger og frivillige organisationer, end de unge i SF Ungdom, FDF, rollespilforeninger samt Danmark Unge Katolikker er. Og det gælder både medlemskab af en forening og frivilligt arbejde deri.

Unge foreningsmedlemmers deltagelse i 'det store demokrati'

Tabel 20. Andel af de unge, som er medlem af og / eller arbejder frivilligt i forskellige typer af foreninger og frivillige organisationer (ud over den forening, som den unge har svaret for i spørgeskemaet) (pct.)

	Medlem	Frivillig	N
Ungdomsforeninger, fx spejder, 4H, rollespil mv. (udover den forening der er svaret for)	40	33	1359
Kulturområdet? Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor eller teater	10	3	1359
Politisk forening, fx Venstres Ungdom, Socialdemokraterne, Europabevægelse, elevfor. ol.	8	4	1359
Religiøs forening, fx et trossamfund, Indre Mission, mv.	7	4	1359
Idrætsområdet? Fx sportsklubber, danseforeninger eller svømmehaller	27	9	1359
Social / humanitær forening, fx Røde Kors, Ungdommens Røde Kors og Red Barnet.	14	7	1359
Sundhedsorganisation, fx Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforening mv.	4	3	1359
Andre områder end de allerede nævnte? (skriv gerne hvilke)	9	6	1359
Mindst en forening eller frivillig organisation (udover den der er svaret for)	72	49	1359

Tabel 21. Andel af de unge, som er medlem og arbejder frivilligt i en anden forening eller frivillig organisation, udover den forening eller organisation, som pågældende har svaret for i spørgeskemaet (pct.)

	Medlem af mindst én anden forening eller organisation	Udfører frivilligt arbejde i mindst én organisation	Antal foreninger som de unge er medlem af (i gennemsnit)				N
			0	1	2	3 eller flere	
Bifrost - rollespil	79	46	44	16	18	22	151
Danmarks Unge Katolikker	81	51	43	22	8	27	37
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	65	30	50	15	15	20	20
eSport Danmark	43	14	71	29	0	0	7
FDF	73	54	48	24	15	13	910
Foreningsfitness	52	26	78	16	3	3	69
Håndboldklub	63	30	64	23	11	2	86
Næstved Skatepark	36	0	91	9	0	0	11
SF Ungdom	84	59	35	15	13	37	68
Alle	72	49	50	22	14	14	1359

Sammenfatning

Sammenfattende viser denne del af analysen, at mange af de unge, der har besvaret spørgeskemaet, også er involveret i andre foreninger – primært som almindeligt medlem men mange er også involveret i frivilligt arbejde i en anden forening. Især i en anden ungdoms-

ganisation eller en idrætsforening. Men det gælder især de unge i SF Ungdom, FDF, rollespilforeningerne samt Danmarks Unge Katolikker.

5.2. Interesse for politik

Det næste spørgsmål handler om, hvor meget de unge er interesseret i politik. Tabel 22 viser, at de unge, som har besvaret spørgeskemaet, er mest interesseret i politik på landsplan, som godt halvdelen er meget eller noget interesseret i, og kun knap hver femte slet ikke interesserer sig for. Lidt færre interesserer sig for international politik, og mindst er interessen for EU-politik og kommunal- og lokalpolitik.

Tabel 23 viser væsentlige forskelle på den politiske interesse på tværs af de forskellige organisationsområder. Som forventet er de unge i SF Ungdom meget mere interesseret i politik – på kommunalt plan, på landsplan, på EU-plan og internationalt – end de unge i de øvrige organisationer er. Næst størst er interessen for politik blandt de unge i Dansk Flygtningehjælp Ungdom bortset fra interessen for kommunal politik. Den mindste politiske interesse finder vi blandt de unge medlemmer af fitnessforeninger og unge i Næstved Skatehal (men baseret på meget få svar).

Tabel 22. Hvor interesseret er du personligt i følgende politikområder? (pct.)

	Meget interesseret	Noget interesseret	Kun lidt interesseret	Slet ikke interesseret	N
Kommunal- og lokalpolitik	9	27	41	24	1248
Politik på landsplan	22	35	27	16	1254
EU-politik	12	28	37	23	1250
International politik	17	26	34	22	1251

Tabel 23. Hvor interesseret er du personligt i følgende politikområder? Andel som er 'meget interesseret' eller 'noget interesseret'. Opdelt på organisationsområder (pct.)

	Kommunal- og lokalpolitik	Politik på landsplan	EU-politik	International politik	N
Rollespilforening	42	56	46	53	134
Danmarks Unge Katolikker	46	66	43	51	35
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	37	79	53	63	19
Esport foreninger	33	33	33	50	6
FDF	32	55	38	41	838
Fitnessforeninger	27	45	26	30	60
Håndboldklubber	28	52	28	30	80
Næstved Skatehal	0	0	0	0	8
SF Ungdom	78	97	82	85	68
Alle	36	57	40	44	1248

Sammenfatning

Sammenfattende viser analysen således, at de unge er mest interesseret i politik på landsplan og mindst interesseret i kommunal- og lokalpolitik. Interessen er som forventet størst blandt de unge i SF Ungdom og dernæst unge i Dansk Flygtningehjælp Ungdom og mindst blandt de unge medlemmer af fitnessforeninger.

5.3. Følger med i og diskuterer samfundsforhold og politik

Den forholdsvis store politiske interesse blandt de unge viser sig også i svarene på spørgsmål om, hvor ofte de følger med i og diskuterer samfundsforhold og politik. Knap halvdelen svarer, at de følger med i politik på internettet og sociale medier, i TV eller i radio eller ved at læse avis 'hver dag' eller 'flere gange om ugen'. Godt halvdelen diskuterer 'dagligt' eller 'ugentligt' samfundsforhold og politik på uddannelse eller på arbejde, mens lidt færre gør det med venner og bekendte og med forældre og andre familiemedlemmer (tabel 24).

Også her skiller de unge i SF Ungdom – som forventeligt – sig klart ud fra de øvrige organisationsområder, mens de unge i Dansk Flygtningehjælp Ungdom følger noget mere med i samfundsforhold og politik, end de unge i de andre foreningstyper gør. De unge i fitnessforeninger er også her – sammen med unge i Næstved Skatehal og eSport foreninger – de mindst aktive i at følge med i og diskutere samfundsforhold og politik, men det er kun lidt mindre, end blandt unge i håndboldklubber og FDF (tabel 25).

Tabel 24. Andel af unge foreningsmedlemmer, der følger med i politik (pct.)

	Hver dag	Flere gange om ugen	En eller to gange om ugen	Sjældnere	Aldrig	N
Følger med i politik, enten på internettet og sociale medier, i tv eller radio eller ved at læse avis?	28	23	25	20	6	1283
	Dagligt	Ugentligt	Månedligt	Årligt	Aldrig	
Diskuterer samfundsforhold og politik på din uddannelse eller din arbejdsplads	13	44	22	6	15	1348
Diskuterer samfundsforhold og politik med venner og bekendte	10	37	30	9	13	1348
Diskuterer samfundsforhold og politik med forældre eller andre familiemedlemmer	9	34	34	11	12	1348

Tabel 25. Andel af unge foreningsmedlemmer, der følger med i politik. Andel som har svaret 'Hver dag'. Opdelt på organisationsområder (pct.)

	Følger med i politik, enten på internettet og sociale medier, i tv eller radio eller ved at læse avis? 'Dagligt'	Diskuterer samfundsforhold og politik på din uddannelse eller din arbejdsplads	Diskuterer samfundsforhold og politik med venner og bekendte	Diskuterer samfundsforhold og politik med forældre eller andre familie-medlemmer	N
Bifrost - rollespil	33	13	15	9	143
Danmarks Unge Katolikker	29	14	8	14	36
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	47	26	32	16	19
eSport Danmark	0	0	0	0	7
FDF	24	11	8	8	880
Foreningsfitness	20	9	2	4	68
Håndboldklub	22	13	5	8	84
Næstved Skatehal	11	9	9	9	10
SF Ungdom	74	43	47	27	68
Alle	28	13	10	9	1315

Sammenfatning

Sammenfattende viser analysen, at forholdsvis mange unge følger med i og diskuterer politik i forskellige sammenhænge, men at det tydeligt hænger sammen med, hvor politisk foreningen, de er engageret i, er. Det ser således især unge i SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, som følger med i politik og diskuterer politik med venner og familiemedlemmer og på uddannelse eller arbejdsplads.

5.4. Stemmer ved valg

Dette svarmønster finder vi også i andelen af de unge, som stemmer ved kommunalvalg, Folketingsvalg og EU-parlaments-valg (tabel 26). Generelt er stemmeprocenten blandt de unge, som har svaret, meget høj og højere end for unge i Danmark generelt. Det kan – i teorien – hænge sammen med, at foreningsaktive unge også er mere aktive i samfundsforhold og politik end unge, der ikke er foreningsaktive. Det kommer vi ind på senere. Men det hænger givetvis også sammen med, at det i højere grad er de aktive unge (både i forening og i samfundsforhold generelt), som har besvaret spørgeskemaet.

Men selvom mere end 90 pct. af de unge, der har besvaret spørgeskemaet, svarer, at de normalt stemmer ved de forskellige valg, så er der variationer mellem organisationsområderne. Den højeste stemmeprocent finder vi hos SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælps unge (opgørelsen omfatter ikke unge, der ifølge deres svar ikke har stemmeret), mens den er lavest blandt unge i fitnessforeninger, når det gælder kommunalvalg og valg til Europaparlamentet.

Tabel 26. Andel af unge, DER HAR STEMMERET, som stemmer ved valg, opdelt på organisationsområder (pct.)

	Kommunalvalg	Folketingsvalg	Europa-parlamentsvalg	N
Bifrost - rollespil	94	95	91	99
Danmarks Unge Katolikker	89	92	92	26
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	100	100	100	14
eSport Danmark	100	100	100	3
FDF	95	97	94	617
Foreningsfitness	85	94	80	51
Håndboldklub	96	97	91	65
Næstved Skatehal	67	67	67	3
SF Ungdom	100	100	100	51
Alle	95	96	93	929

Sammenfatning

Sammenfattende viser denne del af analysen således, at en meget stor andel af de foreningsaktive unge (der har stemmeret) stemmer ved diverse valg, men at det også lige som interessen for politik især gælder de unge fra SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælp Ungdom. De høje andele, som har svaret, at de stemmer ved valg, afspejler dog givetvis, at det især er de mest samfundsengagerede unge, som har besvaret spørgeskemaet.

5.5. Vurdering af demokratiets udvikling

Til sidst blev de unge også spurgt om, hvor de placerer sig selv på en venstre-højre skala politisk, og hvordan de vurderer demokratiets udvikling i Danmark. På en skala fra 1 til 10, hvor 1 er mest venstreorienteret, og 10 er mest højreorienteret, finder vi – meget naturligt – de mest venstreorienterede unge findes blandt SF Ungdom, dernæst blandt de unge i Dansk Flygtningehjælp Ungdom (dog relativt få besvarelser) og i rollespilforeninger. De unge i de øvrige organisationer fordeler sig (gennemsnitligt) lidt over og lidt under 5 (tabel 27).

Hvad angår vurderingen af demokratiets udvikling er der forholdsvis flere, som ser kritisk på udviklingen (45 pct.), end der ser positivt på udviklingen (34 pct.), og der er forholdsvis flest, som ikke er tilfredse med udviklingen, i SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker og i rollespilforeningerne, mens de unge i håndboldklubberne er den eneste foreningsgruppe, hvor der er flere, som vurderer udviklingen positivt, end der vurderer udviklingen negativt (tabel 21).

Tabel 27. 'Når det drejer sig om politik, taler man om 'venstreorienteret' og 'højreorienteret'. Hvor på denne skala vil du placere dig selv, hvis 1 betyder venstreorienteret og 10 betyder højreorienteret? Gennemsnit opdelt på organisationsområder (pct.)

	Mean	N
Bifrost - rollespil	3,7	103
Danmarks Unge Katolikker	4,8	30
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	3,2	19
eSport Danmark	5,0	3
FDF	4,7	635
Foreningsfitness	5,4	47
Håndboldklub	5,2	67
Næstved Skatehal	4,0	3
SF Ungdom	2,2	68
Alle	4,5	975

Tabel 28. 'Hvor tilfreds er du alt i alt med den måde, hvorpå demokratiet udvikler sig i Danmark?'. Svar opdelt på organisationsområder (pct.)

	Meget tilfreds eller temmelig tilfreds	Ikke særligt tilfreds eller slet ikke tilfreds	Ved ikke	
Bifrost - rollespil	19	53	28	149
Danmarks Unge Katolikker	22	64	14	36
Dansk Flygtningehjælp Ungdom	47	47	5	19
eSport Danmark	29	29	43	7
FDF	37	42	21	902
Foreningsfitness	38	41	21	68
Håndboldklub	50	33	17	86
Næstved Skatehal	9	18	73	11
SF Ungdom	22	71	7	68
Alle	34	45	21	1346

Sammenfatning

Sammenfattende viser analysen små forskelle mellem organisationsområderne på de unges politiske orientering, når vi ser bort fra SF Ungdom, men på næsten alle organisationsområderne (med håndboldklubberne som undtagelse) er der flere unge, som ikke er tilfreds med demokratiets udvikling, end andelen som er tilfreds.

5.6. Har deltagelse i foreningsdemokratiet indvirkning på deltagelse i det store demokrati?

Til sidst skal vi belyse, om der er en sammenhæng mellem de unges deltagelse i og holdning til 'det lille demokrati' (foreningsdemokratiet) og deres deltagelse i og interesse for 'det store demokrati'. For det første kan det tænkes, at deltagelsen i det store demokrati og interessen for politik hænger sammen med, om den unge er aktiv i den ene eller den anden type forening, dvs. at bestemte foreningstyper er mere fremmede for den politiske interesse, end andre er.

For det andet er det imidlertid også tænkeligt, at det afhænger af den holdning, den unge har til det at deltage i en forening. Her skal vi således se på, om unge med en VOICE-adfærd (hvis de er utilfredse med forhold i foreningen, så vil de forsøge at få indflydelse på og ændre på disse forhold) er mere politisk aktive end unge, der ikke har en VOICE-adfærd. Endvidere analyseres det, om unge, der har svaret, at de deltager i diskussioner og møder om emner, der vedrører foreningen, i højere grad deltager i det store demokrati, end unge der ikke blander sig i de interne foreningsforhold.

For det tredje skal vi imidlertid kontrollere for det forhold, at medlemssammensætningen er forskellig fra foreningstype til foreningstype, dvs. vi skal se på om køn, alder, uddannelse, job og bopæl (urbaniseringsgrad) har en betydning for, hvor meget de unge foreningsmedlemmer deltager i det store demokrati og interesserer sig for politik.

Dette har vi undersøgt ved en logistisk regressionsanalyse, som viser sandsynligheden for, at en ung fx stemmer ved et Folketingsvalg, når der er taget højde for den indbyrdes sammenhæng mellem de forhold, som antages at have en betydning for unges politiske interesse og deltagelse. Den statistiske analyse findes i bilagstabel 5.

Stemmer ved et Folketingsvalg

Analysen viser, at der er små men signifikante forskelle mellem unge fra de forskellige foreningstyper på, om de normalt stemmer ved et Folketingsvalg. Sandsynligheden for at unge fra fitnessforeninger gør det, er signifikant lavere, end den er blandt unge fra de øvrige foreningstyper. Analysen viser også, at de unge, der normalt deltager i foreningens generalforsamling, i højere grad stemmer ved et valg, end unge der ikke deltager i foreningens generalforsamling. Endelig viser analysen, at unge kvinder fra foreningerne i højere grad stemmer ved et valg, end de unge mandlige medlemmer gør.

Interessen for politik

Som forventet er unge medlemmer af SF Ungdom meget mere interesserede i politik, end unge fra de øvrige foreningsområder er. Men også unge fra rollespilforeninger er mere interesserede i politik, end unge fra de andre typer af foreninger er. Samtidig viser analysen, at de unge, som har en VOICE-adfærd - dvs. har svaret, at de vil forsøge at få indflydelse på foreningen, hvis de bliver utilfredse med foreningen - er mere interesserede i politik end unge, der i lille grad vil forsøge at få indflydelse på foreningen, hvis de er utilfredse med forhold deri. Jo længere de unge har været aktive i foreningen, jo større er også sandsynligheden for, at de interesserer sig for politik. Endelig er de unge, som har eller er i gang med en uddannelse, mere interesserede i politik, end unge som ikke har anden uddannelse end grundskolen (Folkeskolen).

Følger med i politik på internet, sociale medier m.

Unge medlemmer af SF Ungdom følger – som forventet – meget mere med i politik på de sociale medier, end unge fra de andre foreningsområder gør. Men der er også forskelle derpå mellem unge fra rollespilforeninger og unge fra de øvrige foreningstyper. Endvidere viser analysen, at unge, der har svaret, at de deltager i diskussioner eller møder om emner, der vedrører foreningen, i højere grad følger med i politik på de sociale medier, end unge der ikke deltager i interne diskussioner og møder om foreningen. Unge med en videregående uddannelse følger også i højere grad med i politik på de sociale medier, end unge med en kortere uddannelse eller slet ingen uddannelse gør. Endelig er de unge mænd mere aktive på dette felt, end de unge kvinder er.

Tilfredshed med demokratiets udvikling

Der er kun små forskelle mellem foreningstyperne hvad angår de unge medlemmers vurdering af demokratiets udvikling. Der er dog en svag tendens til, at de unge i håndboldklubber, FDF og fitnessforeninger er mere tilfredse, end unge i rollespilforeninger og SF Ungdom er. Men sammenhængene er svage. Endvidere synes alder at spille en rolle for tilfredsheden med demokratiets udvikling. De yngste (16 – 17 år) er nemlig lidt mere tilfredse med demokratiets udvikling, end de ældre unge (18 – 30 år) er. Men også her er sammenhængen ikke særlig stærk.

Sammenfatning

Når vi ser bort fra den klare – og forventede – sammenhæng mellem medlemskab af SF Ungdom og interesse for politik, så er der kun svage sammenhænge mellem foreningstype og politiske interesse og deltagelse. Når der er taget højde for andre forholds betydning (alder, køn, uddannelse), er der en svag tendens til, at unge i rollespilklubber er mere politisk interesserede, end unge i de øvrige foreningstyper (med SF Ungdom som undtagelse) er. Der er også en svag sammenhæng mellem det at være aktiv i foreningen (deltage i generalforsamling, deltage i møder eller forsøge at ændre på foreningen, hvis man er utilfreds) og politiske interesse. Den politiske interesse synes også at hænge svagt sammen med, hvor længe de unge har været medlem. Men de fundne sammenhæng gælder ikke for alle de mål for politisk interesse og deltagelse, som her er analyseret, og derfor er disse resultater usikre.

6. Sammenfatning og tværgående analyse

Analysen af de mange svar fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at der mellem de forskellige foreningstyper er store forskelle på, hvor meget de unge medlemmer deltager i såvel det formelle som det mere uformelle demokrati. Desuden er der relativt store forskelle på medlemmernes holdning til at involvere sig i foreningsdemokratiet. Derimod er der relativt små forskelle mellem foreningstyperne på de unges interesse for og deltagelse i 'det store demokrati' med undtagelse af de unge i SF Ungdom.

6.1. Unges engagement i 'det lille demokrati' - foreningsdemokratiet

De statistiske analyser viser, at medlemmerne af SF Ungdom og FDF 'scorer højt' på næsten alle de undersøgte mål for foreningsdemokratiet, mens unge i foreningsfitness og håndboldklubber i sammenligning dermed 'scorer lavt'. Unge i rollespilklubberne placerer sig midt mellem – uanset om det handler om deltagelse i det formelle demokrati; deltagelse i de uformelle måder at søge indflydelse på foreningen; samt deres holdning til idealerne for et medlemsbaseret foreningsdemokrati. Disse indbyrdes forskelle mellem foreningstyperne gør sig også gældende, når der i analyserne tages højde for medlemmernes øvrige individuelle og sociale karakteristika (køn, alder, uddannelse mv.).

Analyserne viser endvidere, at både varigheden af medlemskabet og hyppigheden af de unges deltagelse i foreningens aktiviteter, har betydning for, hvor meget de engagerer sig i foreningsdemokratiet. Jo oftere de kommer i foreningen, jo større er sandsynligheden for, at de deltager i både det formelle og det uformelle demokrati samt udfører frivilligt arbejde. Unge med flere års foreningsmedlemskab, og unge, som ofte deltager i foreningens aktiviteter, er også i højere grad enige i idealerne for foreningsdemokratiet, end den som har kort tids erfaring med foreningen. Og jo længere de har været medlem, jo større er sandsynligheden for, at de ikke vil forlade foreningen, men i stedet forsøge at ændre på de forhold, de er utilfredse med, og jo større er sandsynligheden også for, at de gerne vil forpligte sig til frivilligt arbejde. Interessen for at engagere sig i andet end foreningens kerneaktivitet kommer med alderen og med erfaringen. Dette bekræftes ikke blot af analyserne af spørgeskemaundersøgelsens data, men kommer også til udtryk i interviewene med de unge.

Men hverken forskellene i medlems sammensætningen eller varigheden af og intensiteten i medlemskabet kan alene forklare, hvor meget de unge engagerer sig i foreningsdemokratiet. Det må skyldes nogle forhold ved den måde, foreningerne fungerer på, herunder den måde de er organiseret på og de kulturelle værdier, der formidles videre inden for rammerne af foreningen. Disse forhold kan være vanskelige at indfange i spørgeskemaundersøgelser. De kvalitative interview med ledere og unge fra otte forskellige foreningstyper og to kommunale institutioner har imidlertid indkredset en række forhold, som synes at fremme eller begrænse de unges deltagelse i de forskellige sider af foreningsdemokratiet.

1. Medlemsbegrebet

Undersøgelsen dækker over meget forskellige foreningstyper med forskellige mål og aktivitetsformer: Politiske, humanitære og religiøse formål (SF Ungdom, Dansk Flygtningehjælp Ungdom og Danmarks Unge Katolikker), dyrkelse af idrætsinteresse (fitness, håndhold og skating) eller dyrkelse af en anden fritidsinteresse eller hobby (FDF, rollespil og eSport). Det afgørende for de unges engagement synes imidlertid ikke være formålet, men snarere den måde aktiviteterne foregår, og den forståelse man har af, hvad et medlem er, og hvad der forventes deraf.

Mellem foreningerne er der store forskelle på, hvad der forventes af et medlem. I nogle foreninger er det svært at skelne mellem 'medlem' og 'frivillig'. Hvis ikke man på forskellig vis arbejder frivilligt i foreningen, så er man nærmest passivt medlem. Det gælder især for SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, men også for de unge i FDF og rollespilforeningen Dragonfactory, hvor det forventes af medlemmerne, at de er med til at skabe og udvikle aktiviteterne. Det ser ud til at være fremmede for de unges engagement i foreningen.

Omvendt er der et meget skarpere skel mellem medlem og frivillig i BTI fitness, DHG håndbold, Ikast-Brande eSport og Danmarks Unge Katolikker i Svendborg. Det kommer også til udtryk i det forhold, at en forening som BTI fitness bl.a. rekrutterer instruktører udenfor medlemskredsen. Her er der sjældent en eksplicit forventning om, at nye medlemmer tager del i gennemførelsen af foreningens aktiviteter og daglige 'drift'. Her kan man sagtens være et aktivt 'nydende' medlem uden at 'yde' noget til og engagere sig i det fælles anliggende i foreningen. Det synes at være en begrænsende faktor for de unges engagement i foreningsdemokratiet.

Endelig finder vi en tredje forståelse af medlemsbegrebet i de to kommunale institutioner, Næstved Skatehal og Syddjurs Ungdomsskole, som kan minde om brugerbegrebet. I Næstved Skatehal betaler de unge for at bruge hallen, men de er ikke 'medlemmer' i den forstand, at de har formel indflydelse på hallens ledelse og drift. Der er da heller ingen forventning om, at de hjælper til eller har frivillige opgaver, som man har i andre tilsvarende skatehaller. Alle opgaver, som frivillige tager sig af i de fleste foreninger, varetages i skatehallen af de ansatte. 'Medlemsrollen' er derfor en helt anden. Man holder ganske vist møder med de unge for at høre deres ønsker, og man forsøger at komme i dialog med dem for at opfange, hvad de kunne tænke sig. Da der er stor lydhørhed i kommunen overfor 'skaterne', og den kultur de repræsenterer, får de mange af deres ønsker opfyldt. Men formelt er det ikke de unge, som bestemmer, og det afspejler sig også i den måde, de agerer i skatehallen. Det er det samme princip for unge-indflydelse, som man arbejder efter i Syddjurs Ungdomsskole. I stedet for et formelt ungeråd er det lærernes opgave at lytte til de unges ønsker og ideer. Og så forsøger man at få de unge til at 'hjælpe' ved arrangementer. For både Næstved Skatehal og Syddjurs Ungdomsskole er det de kommunalt politisk bestemte mål og rammer, som bestemmer og afgrænser, hvad de unge reelt har indflydelse på.

2. Medlemmernes indflydelse på aktiviteterne

De unges engagement i foreningen synes også at afhænge af, hvor præcist aktiviteten er defineret. Interviewene tyder på, at det er fremmede for de unges involvering og engagement i foreningen, hvis der er en stor grad af åbenhed og det ikke på forhånd er bestemt eller defineret, hvad det er, som foregår i foreningen, hvilke aktiviteter den skal beskæftige sig med, samt

hvordan det skal ske. I FDF Beder-Malling beskæftiger kredsen sig med det, som de unge ledere synes er sjovt og giver mening for dem, og *'der er ikke nogen, der bestemmer mere end andre'*; i SF Ungdom Silkeborg fastlægges aktiviteterne på det ugentlige møde, og det er især det aktivistiske, som tiltrækker de unge; i Dansk Flygtningehjælp Ungdom Aalborg har medlemmerne også stor frihed til selv at bestemme, hvilke aktiviteter de vil engagere sig i; og i rollespilforeningen Dragonfactory er det medlemmerne selv, der udvikler spillene og rollerne. Til forskel derfra er det på forhånd mere fastlagt, hvad man som medlem skal, når man går til fitness eller håndbold, og i Danmarks Unge Katolikker Svendborg har formanden en ganske bestemt opfattelse af, hvad hun gerne vil have de unge til at engagere sig i. Men når en forening som DHG håndbold giver de unge mulighed for at *'prøve kræfter med andre opgaver og roller'* og engagere sig i afholdelsen af en håndbold-camp, så blev det en stor succes ifølge lederen. I foreningsfitness er det ganske vist i vid udstrækning overladt til det enkelte medlem, hvordan det vil træne og benytte fitnessfaciliteterne, men det er netop noget, som den enkelte selv bestemmer og ikke noget, der bestemmes sammen med andre medlemmer, som det sker i bl.a. FDF og rollespil.

3. 'Individuel' contra 'kollektiv' aktivitet

Mellem de forskellige forenings- og aktivitetstyper er der store forskelle på, om foreningens aktiviteter kan dyrkes individuelt, eller om det foregår på et hold eller i en gruppe. Fitness kan dyrkes individuelt, selvom mange træner sammen; eSport forudsætter, at man spiller med andre, men de fleste spiller hver for sig; ligesom man gør i skating, selvom det som regel sker sammen med andre unge. Omvendt kan man kun spille håndbold på et hold, og i både FDF og rollespil forudsætter aktiviteterne, at det foregår i grupper. De unges engagement i foreninger med politiske, humanitære og religiøse mål behøver ikke at foregå i grupper, men aktiviteterne foregår som regel sammen med andre fra foreningen (på fx faste mødedage eller i grupper, der står for forskellige aktiviteter som i SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælp Ungdom). Det tyder således på, at det kollektive element i foreningsdeltagelsen er fremmede for de unges engagement i foreningsdemokratiet. Bl.a. fordi små, relativt selvstyrende grupper engagerer flere til forskel fra større enheder eller grupper. Det kan hænge sammen med, at det (i overensstemmelse med *'free rider princippet'*) er lettere at undslå sig i store grupper end i små, hvor man kender hinanden godt, og hvor der er stærkere gensidighedsforventninger. I foreninger med forholdsvis faste hold og grupper kan der imidlertid ske det, at de unges engagement afgrænser dig til holdet og gruppen, som det er tilfældet for de fleste i DHG håndbold.

4. Fællesskabets betydning for foreningsengagementet

I de fleste af foreningerne nævner de unge især det sociale fællesskab som en vigtig årsag til, at de er medlem af og engageret i den pågældende forening. Bl.a. nævner de unge i SF Ungdom i Silkeborg, at venskabet med andre unge, der har samme politiske holdning, er en væsentlig drivkraft for dem, og i Dansk Flygtningehjælp Ungdom i Aalborg siger de unge, de er *'en stor familie'*. Tilsvarende har det sociale stor betydning i DHG håndbold, FDF Beder-Malling og rollespilklubben Dragonfactory. Fællesskabet har slet ikke samme betydning for de unge i BTI fitness, Ikast-Brande eSport og Danmarks Unge Katolikker i Svendborg.

Undersøgelsen tyder på, at oplevelsen af et socialt fællesskab hænger tæt sammen med det bredere engagement i såvel den formelle som den mere uformelle side af foreningsdemokra-

tiet. Jo mere de unge medlemmer oplever og deltager i det sociale fællesskab, jo mere er de også aktive på forskellig vis i foreningslivet – som frivillig, ved at deltage i møder og i deres engagement i bred forstand. Flere foreninger forsøger da også at kombinere foreningsmøder (bl.a. generalforsamling) med sociale aktiviteter (bl.a. DHG håndbold og BTI fitness). En af Ikast-Brande eSports store udfordringer er, at relationerne mellem medlemmerne primært foregår via internettet, og at foreningen i øjeblikket mangler et lokale eller et hus, hvor medlemmerne kan mødes, som man kan i andre eSport foreninger.

5. Holdning og værdier

Der er store forskelle på, hvor holdningsorienterede foreningerne er, dvs. hvor centralt og eksplicit foreningerne bygger på og arbejder for at fremme bestemte holdninger og værdier af politisk, religiøs eller humanitær karakter. Det er i princippet sådanne mål, som definerer SF Ungdom, Danmarks Unge Katolikker og Dansk Flygtningehjælp Ungdom. Det kristne værdigrundlag spiller også en stor rolle i FDF, selvom det ikke er noget de dyrker så meget, som en af lederne i FDF Beder-Malling udtrykker det. Men han mener alligevel, at det har stor betydning for fællesskabet og engagement i kredsen.

Et stærkt politisk eller samfundsmæssigt engagement, som man finder blandt medlemmerne i SF Ungdom og Dansk Flygtningehjælp Ungdom, synes at fremme de unges engagement i foreningen i bred forstand, men hvis medlemskabet af foreningen mere er 'skæbne' bestemt (fx pga. forældrenes tro), og målet for foreningen i for høj grad er bestemt af andre, end de unge selv, så kan det stærke værdiorienterede sigte nærmest virke passiviserende i forhold til de unge, hvilket Danmarks Unge Katolikker i Svendborg muligvis er et eksempel på. Det er dog givetvis ikke en karakteristik som gælder generelt i Danmark Unge Katolikker, da svarene i spørgeskemaundersøgelsen viser, at de unge i mange sammenhænge er meget engagerede i denne organisation.

De mere aktivitetsdefinerede foreninger og institutioner (håndbold, fitness, rollespil, eSport og skating) skiltes ikke med bestemte samfundsmæssige holdninger og værdier. Men også i denne type foreninger tyder det på, at engagementet hænger sammen med, hvorvidt foreningens ledere er optaget af større mål og værdier end blot at fremme deltagelsen i den pågældende aktivitet. Det går igen i flere af interviewene med lederne og de unge, at de motiveres af ønsket om fx at 'gøre noget for børnene' samt glæden ved at se, hvad børnene får ud af at deltage, og hvordan de udvikler sig individuelt og socialt (bl.a. i FDF Beder-Malling og rollespilforeningen Dragonfactory).

6. 'Uformel' beslutnings- og indflydelsesstruktur i en 'formel' ramme

Bortset fra Syddjurs Ungdomsskole og Næstved Skatehal, som hører under kommunens ungdomsskole, kendetegner det alle de undersøgte foreninger, at de lever op til den traditionelle forståelse af foreningsorganisering, baseret på vedtægter, hvoraf det fremgår, hvem der har den formelle beslutningsmyndighed, og hvordan medlemmer af bestyrelsen vælges. De fleste af de interviewede unge lægger vægt på og respekterer dette, selvom de ikke altid deltager i denne del af foreningsdemokratiet. Men det kendetegner også de foreninger, hvor de unges engagement i foreningsdemokratiet er størst, at den reelle beslutningsstruktur er meget decentral, som igen hænger sammen med, at aktiviteterne ikke er snævert definerede. I SF Ungdom i Silkeborg er det på de ugentlige mandagsmøder, at de væsentligste beslutninger

tages; i FDF Beder-Malling er det de unge ledere i dialog med børnene, der lægger linjen og bestemmer, hvad der skal ske i foreningen. Bestyrelsen sørger for de overordnede rammer. Som en af de unge i FDF udtrykker det. *'Jeg tror ikke, at vi går så voldsomt op i formalia (...), men vi gør det, vi skal i forhold til at sikre, at vi er en forening'*. DHG håndbold har ikke samme decentrale uddeling af opgaver og beslutningskompetence, men her fremhæver de unge til gengæld 'nærheden' til foreningens ledere, som de både kender og har tillid til og derfor ikke er bange for at ringe eller skrive til, hvis der er noget de er utilfredse med eller ønsker. De unge i Dansk Flygtningehjælp Ungdom i Aalborg fortæller på samme måde, at der er kort afstand mellem medlemmer og ledelse.

7. 'Opdragelse' og tidlig involvering

Det går igen i interviewene med de unge fra de forskellige foreninger, at de ikke meldte sig ind i foreningen for at få indflydelse og engagere sig i foreningsdemokratiet. Det er ikke et mål i sig selv for dem. Interessen for det opstod gennem interessen for aktiviteterne i foreningen (FDF, DHG håndbold, Dragonfactory, SF Ungdom i Silkeborg). I flere af foreningerne siger lederne eller de unge, at engagementet i foreningen både afhænger af de unges alder, og af hvor længe de har været medlem af foreningen (som den statistiske analyse også bekræfter). På tværs af foreningerne er der imidlertid store forskelle på, hvor meget man så at sige 'opdrager' børnene og de unge til tage del i foreningen. I FDF lægger man stor vægt på at lade børnene få forskellige opgaver og give dem mulighed for at deltage i forberedelsen og afviklingen af arrangementer – til trods for at FDF til forskel fra spejderne lægger vægt på, at det er de voksne, der har ansvaret. I rollespilforeningen Dragonfactory skifter rollerne også i takt med, at børnene bliver ældre. I begyndelsen deltager de bare i rollespillene, men når de bliver ældre, får de lov til at deltage i udviklingen af rollespillene, og fra 15 år betragtes og betegnes medlemmerne som 'frivillig'. DHG håndbold gør også meget for at få unge medlemmer til at blive hjælpetræner, og man gør meget ud af at fortælle forældre til børnene, at foreningen kun kan fungere ved, at man hjælper hinanden. I flere foreninger (FDF, DHG og Dansk Flygtningehjælp Ungdom) får de yngste eller nye frivillige støtte af en voksen eller en erfaren frivillig, som fungerer som en slags mentor for dem.

Undersøgelsen viser dermed, at der er en stærk sammenhæng mellem foreningstype og unges engagement i foreningsdemokratiet. Den måde foreningen fungerer på, og hvad den beskæftiger sig med, har altså betydning for, hvor meget de unge deltager i såvel det formelle som det uformelle demokrati, hvor meget de engagerer sig i frivilligt arbejde samt deres holdning til foreningsdemokratiets idealer. Analysen af interviewene med ledere og (fortrinsvis engagerede) unge fra otte forskellige foreninger og to kommunale institutioner har indkredset en række forhold, der er fremmede for de unges engagement i foreningen, og som samtidig kan forklare de fundne forskelle på foreningsengagement mellem de forskellige foreningstyper.

6.2. Har et engagement i 'det lille demokrati' betydning for de unges deltagelse i 'det store demokrati'?

Den anden del af undersøgelsen tog sigte på at belyse, om et aktivt engagement i foreningsdemokratiet har en positiv betydning for, hvor meget de unge interesserer sig for og diskuterer politik og samfundsforhold, og hvor meget de deltager i Folketingsvalg, kommunalvalg og EU-parlamentsvalg.

Spørgeskemaundersøgelsen giver ikke et entydigt svar på det. Når vi ser bort fra den klare – og forventede – sammenhæng mellem medlemskab af SF Ungdom og interesse for politik, så er der kun svage sammenhænge mellem foreningstype og interesse for og deltagelse i politik. Når der tages højde for andre forholds betydning (alder, køn, uddannelse), er der en svag tendens til, at unge i rollespilklubber er mere politisk interesserede, end unge i de øvrige foreningstyper. Der er også en svag sammenhæng mellem det at være aktiv i foreningen (deltage i generalforsamling, deltage i møder eller forsøge at ændre på foreningen, hvis man er utilfreds) og politiske interesse. Den politiske interesse synes også at hænge svagt sammen med, hvor længe de unge har været medlem. Men de fundne sammenhænge gælder ikke for alle de mål for politisk interesse og deltagelse, som her er analyseret, og derfor er disse resultater usikre.

Interviewene med de unge bekræfter men nuancerer også dette. På den ene side er mange af de unge, som blev interviewet, engageret i samfundet og interesserer sig for politik, men de ser ikke nogen sammenhæng mellem dette og deres engagement i foreningen. En af de unge samfundsengagerede siger: *'Jeg tror, at min interesse for politik, den sparkede ind, før jeg begyndte at interessere mig for bestyrelsesmøder og generalforsamlingen her (...)'*. De ser snarere en sammenhæng mellem samfundsengagement og deres uddannelsesvalg (fx samfundsfaglig linje på gymnasiet).

Da vi i denne rapport kun har undersøgt de unge og deres foreninger på ét tidspunkt og ikke følger dem over tid, er det ikke muligt at sige noget endegyldigt om, hvorvidt de unge bliver mere engagerede i 'det store demokrati' ved at deltage i 'det lille demokrati'. Ovenstående resultater tyder snarere på, at foreningerne hver især tiltrækker forskellige typer af unge, som på forhånd er mere eller mindre interesserede i politik og samfundsforhold.

På den anden side er det væsentligt at være opmærksom på, hvordan de unges egne oplevelser af, hvilke erfaringer foreningsengagementet har bidraget med. Mange af de interviewede unge fortæller, at de har lært, hvordan man omgås andre, og hvordan man kan diskutere og være uenig uden at blive uvenner. *'Jeg har lært at omgås mennesker, som er forskellige fra en selv'*, siger en ung FDF leder. En anden siger, at hun har lært at *'... acceptere andre folks holdninger'*. En af de unge fra DHG håndbold siger tilsvarende, at *'...nu er jeg måske ikke helt så stort et brok hoved længere (...), det har hjulpet på det'*. En af de interviewede fra rollespilforeningen Dragonfactory synes, at hun har lært, at man kan *'... have en diskussion med folk, uden at man skal være uvenner, jeg tror, man lærer at snakke på en lidt anden måde'*. En ung fra BTI fitness synes, at foreningsarbejdet har lært ham, *'... det med, at man er flere om at bestemme ting. Give plads til alle'*.

Disse udsagn indikerer, at deres engagement i foreningsdemokratiet har lært de unge noget om demokratisk kultur.

6.3. Konklusion

I indledningen til denne rapport blev der stillet fem spørgsmål, som undersøgelsen tog sigte på at give et svar på.

For det første skulle undersøgelsen belyse, om der er forskelle mellem forskellige typer af foreninger på omfanget og karakteren af unges engagement i foreningsdemokratiet, som andre undersøgelser har vist. Det har undersøgelsen meget tydeligt bekræftet både i de statistiske analyser af de unges svar på de mange spørgsmål i spørgeskemaet og i analysen af interviewene med ledere og unge fra de forskellige forenings- og institutionstyper. Undersøgelsen indkredser syv forhold, som har betydning for de unges involvering i foreningsdemokratiet og som samtidig kan forklare forskellene derpå mellem foreningstyper:

- Hvordan et medlem forstås eller defineres i den konkrete forening eller institution.
- Medlemmernes indflydelse på aktiviteterne.
- Om aktiviteten i foreningen dyrkes 'kollektivt' eller primært 'individuel'.
- Hvilken betydning fælleskabet har i foreningen.
- Om aktiviteterne i foreningen bygger på ideale holdninger og værdier.
- Om der er en 'uformel' indflydelsesstruktur i en 'formel' ramme.
- Om der sker en 'opdragelse' til og tidlig involvering i 'det lille demokrati'.

For det andet skulle undersøgelsen belyse, om variationer mellem forskellige foreningstyper skyldes medlemssammensætningen og især hvilken uddannelse, de unge har eller er i gang med. Undersøgelsen bekræfter, at de unges alder, køn og uddannelse spiller en vis rolle for, hvor meget og hvordan de unge engagerer sig i den forening, de er aktive i. Men det er især de unges alder, der har betydning derfor, mens uddannelse har mindre betydning end forventet.

For det tredje skulle undersøgelsen give mere indsigt i, hvordan unge engagerer sig i aktiviteter, der er organiseret på andre måder end den traditionelle foreningsmodel. De seneste år er det debatteret, om andre organiseringsformer end den traditionelle foreningsmodel i højere grad engagerer de unge. Undersøgelsen viser, at unge også engagerer sig og søger indflydelse, når aktiviteten er organiseret i kommunalt regi (konkret ungdomsskole), men det er på en anden og mere begrænset måde. De giver udtryk for deres mening, og man søger også at imødekomme deres ønsker, men de tager ikke del i realiseringen deraf og i den daglige 'drift' af stedet i form af bl.a. frivilligt arbejde.

For det fjerde skulle undersøgelsen belyse, hvilken betydning de mere kortvarige – og mindre tidskrævende – engagementer i foreninger og andre organiseringsstyper har for unges interesse for og engagement i det 'lille demokrati'. Det er en udbredt antagelse, at denne form for foreningstilknytning bliver mere almindelig. Undersøgelsen viser meget tydeligt, at engagementet i foreningen vokser i takt med varigheden af tilknytningen til foreningen, og jo mere tid den unge bruger på foreningen, jo mere engagerer den unge sig også deri. Samtidig er de unge i lille grad interesseret i at deltage i aktiviteter der er kortvarige.

For det femte skulle undersøgelsen belyse, hvilken betydning det har for unges deltagelse i det 'lille demokrati', om foreningen (aktiviteten) har et samfundsorienteret sigte eller et mere afgrænset medlemsorienteret sigte. På den ene side bekræfter undersøgelsen, hvad tidligere undersøgelser har vist, at det især er unge i politiske og samfundsorienterede foreninger, der

også er engagerede i 'det store demokrati', og de unge i disse foreningstyper er også mere engagerede i den konkrete forenings interne liv og demokrati end unge i foreninger, der er mere snævert medlemsorienterede. Men engagementet i 'det lille demokrati' er lige så stort i foreninger, der primært er medlemsorienterede, men som er præget af ideale holdninger og mål. Det er snarere den måde, foreningen giver de unge mulighed for at engagere sig, der har betydning for unges engagement i foreningsdemokratiet, end om foreningen har et samfundsorienteret eller et mere snævert medlemsorienteret sigte.

Litteratur

Almond, G. & Verba, S. (1965). *The Civic Culture. Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Boston: Little, Brown and Company.

Brady, H. E., Verba, S., & Schlozman, K. L. (1995). Beyond SES: A resource model of political participation. *American Political Science Review*, 89 (2), pp. 271-294.

Dekker, P. (2014). 'Tocqueville did not write about soccer clubs: Participation in voluntary associations and political involvement'. I M. Freise & T. Hallmann: *Modernizing democracy* (pp. 45-57). New York: Springer.

Freise, M. & Hallmann, T. (2014). 'Modernizing Democracy? Associations and Associating in the Twenty-First Century'. I M. Freise, M. & T. Hallmann, T.: *Modernizing Democracy* (pp. 1-15). New York: Springer.

Fridberg, T. (2014a). 'Hvem er de frivillige?' I T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012* (pp. 47-67). København: SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd.

Fridberg, T. (2014b). 'Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012'. I T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012* (pp. 29-45). København: SFI - det nationale forskningscenter for velfærd.

Fridberg, T., & Qvist, H. (2014). 'Frivillighed blandt ikke-vestlige indvandrere'. I M. Böss (red.): *Folkestyrets rugekasser* (pp. 181-196). Aarhus: Aarhus University Press.

Gundelach, P., & Torpe, L. (1999). 'Befolkningens fornemmelse for demokrati: Foreninger, politisk engagement og demokratisk kultur'. I T. B. Jørgensen, P. M. Christensen, L. Tøgeby, J. G. Andersen & S. Vallgård (Eds.): *Den demokratiske udfordring* (pp. 70-91). København: Hans Reizels Forlag.

Henriksen, L. S. (2014). 'Ikke-konventionelle former for frivilligt engagement'. I T. Fridberg, & L. S. Henriksen (red.): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012* (pp. 69-105). København: SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd.

Hirschman, A. O. (1970): *Exit, Voice and Loyalty*. Harvard University Press

Ibsen, B., Thøgersen, M., & Levinsen, K. (2013). *Kontinuitet og forandring i foreningslivet*. Movements, 2013:11. Odense: Syddansk Universitet.

Klausen, K. K. & Selle, P. (1990). 'The Third Sector in Scandinavia', *Voluntas*, 7, pp. 99-122.

Pilgaard, M. (2016). *Danskernes motions- og sportsvaner 2016*. Præsentation på Idrættens Analyseinstituts konference om 'Idrættens største udfordringer' afholdt i Vejens Idrætscenter den 23. til 25. maj 2016. www.idan.dk.

Quintelier, E. (2013). 'Socialization or Self-Selection? Membership in Deliberative Associations and Political Attitudes'. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 42 (1), pp. 174-192.

- Rasmussen, M., Pedersen, T.P. og Due, P. (2015). *Skolebørnsundersøgelsen 2014*. Statens Institut for Folkesundhed.
- Sivesind, K. H. & Ødegaard, G. (2003). 'Makt i de frivillige hender', s. 127-158, i Frederik Engelstad & Guro Ødegård (red.). *Ungdom, makt og mening - Makt- og demokratiutredningen 1998-2003*, Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Torpe, L. (2000). 'Foreningerne og demokratiet'. I: Jørgen Goul Andersen, Lars Torpe og Johannes Andersen (red.). *Hvad folket magter. Demokrati, mangt og afmagt*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Torpe, L. (2001). 'Folkets foreninger? De frivillige foreningers folkelige forankring i Skandinavien'. I: Lars Skov Henriksen og Bjarne Ibsen (red.). *Frivillighedens udfordringer – nordisk forskning om frivilligt arbejde i frivillige organisationer*, Odense: Odense Universitetsforlag.
- Torpe, L. (2013). *De stærke samfund - social kapital i Skandinavien*. København: Frydenlund.
- Verba, S.; Schlozman, K. L. & Brady, B.E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Warren, M.E. (2001). *Democracy and Association*. Princeton, Princeton University Press.
- Wollebæk, D. & Selle, P. (2002). *Det nye organisasjonsamfundet – Demokrati i omformning*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Østerlund, K. (2013). *Foreningsidrættens sociale kvaliteter. En social kapital-inspireret undersøgelse af danske idrætsforeninger og deres medlemmer*. (Ph.d. afhandling), Syddansk Universitet, Odense.

Bilag

Bilagstabel 1. Organisationer og foreninger som har deltaget i undersøgelsen af 'Unge, foreninger og demokrati'

Organisations-område	Organisation	Forening / afdeling	Udvælgelse af foreninger og unge mellem 16 og 30 år til spørgeskemaundersøgelsen
Politisk ungdomsorganisation	SF Ungdom (SFU)	SFU Silkeborg	Alle unge medlemmer fik spørgeskemaet tilsendt. SFU stod selv for udsendelsen.
Religiøs ungdomsorganisation	Danmarks Unge Katolikker (DUK)	DUK lokalafdeling Svendborg	Alle unge medlemmer af DUK modtog spørgeskemaet. DUK stod selv for udsendelsen.
Humanitær ungdomsorganisation	Dansk Flygtningehjælp Ungdom (FUNK)	DFUNK Nordjylland	Alle unge medlemmer af DFUNK Nordjylland modtog spørgeskemaet
Idræt	DHF – Dansk Håndbold	DHG Odense	Alle unge fra fire håndboldklubber fra Odense, København, Østjylland og Nordjylland modtog et spørgeskema
Idræt	Foreningsfitness	Bindsløv Tversted fitnessafdeling	Alle unge fra syv forskellige fitnessforeninger fra Jylland og Fyn modtog et spørgeskema
Børne- og ungdomskorps	Frivilligt Dreng- og Pigeforbund (FDF)	FDF Beder-Malling	Alle unge i organisationen fik spørgeskemaet tilsendt
Rollespil	Bifrost – Landsforening for rollespil	Dragonfactory Ballerup	Alle unge fra 11 forskellige rollespilforeninger fordelt over hele landet modtog spørgeskemaet
eSport	eSport Danmark	Ikast-Brande eSport:	Alle unge fra én forening på Sjælland modtog spørgeskemaet
Ungdomsskole	Syddjurs Ungdomsskole	Kommunens Ungdomsråd (DEMO-rådet)	Deltog ikke i spørgeskemaundersøgelsen
Ungdomsskole	Næstved Ungdomsskole	Næstved Skatehal	Alle unge der er på undersøgelsestidspunktet var aktive i Næstved Skatehal

Bilagstabel 2. Regressionsanalyser af unges deltagelse i det formelle demokrati, det uformelle demokrati og frivilligt arbejde

	Deltager i generalforsamling		Deltager ofte i møder / diskussioner om hele foreningen		Blander mig i diskussioner om foreningen på foreningens hjemmeside, Facebook mv.		Udfører for tiden frivilligt arbejde i foreningen	
	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)				
KØN								
Kvinder (Mænd er ref.)	,000	,616	,025	,703				
ALDER								
16 – 17 år (reference)	,000				,000		,001	
18 - 20 år	,001	1,847			,056	1,527	,007	2,180
21 - 25 år	,000	2,899			,000	2,491	,000	3,531
26 - 30 år	,000	3,629			,000	2,943	,006	2,520
UDDANNELSE								
Grundskole (Folkeskolen / privatskole)			,002				,000	
Almen- og erhvervsgymnasial udd.			,000	2,458			,001	2,389
Erhvervsudd. og kort videreg. udd.			,004	2,349			,000	5,146
Mellemlang og videregående udd.			,001	2,321			,007	2,341
ARBEJDE								
Under uddannelse/ går i skole (ref)	,006		,006					
I arbejde	,059	1,406	,005	1,686				
Arbejdsledlg. på orlov ol.	,046	,531	,040	2,006				
HVOR OFTE AKTIV I FORENINGEN								
5 gange eller mere om ugen	,000		,000		,000		,000	
3 - 4 gange om ugen	,661	1,259	,086	,376	,493	1,525	,986	1,010
1 - 2 gange om ugen	,389	,637	,000	,127	,305	,539	,092	,383
1 - 3 gange om måneden	,071	,370	,000	,090	,067	,317	,068	,329
Sjældnere end en gang om måneden	,000	,079	,000	,008	,000	,049	,000	,044
Aldrig	,997	,000	,997	,000	,003	,029	,000	,004
FORENINGSTYPE								
Rollespilforening (ref)	,000		,000		,000		,000	
Danmarks Unge Katolikker	,025	3,068	,562	1,471	,909	1,066	,030	3,332
FDF	,016	,536	,215	1,525	,182	,686	,000	4,268
Fitnessforeninger	,000	,058	,005	,138	,000	,117	,000	,110
Håndboldklubber	,000	,108	,003	,203	,000	,053	,001	,268
SF Ungdom	,000	5,599	,001	4,644	,109	1,873	,032	2,438
Andre organisationer	,194	,527	,522	1,490	,522	,705	,234	,540

Bilagstabel 3. Regressionsanalyse af EXIT, VOICE OG LOYALTY

	EXIT 'Hvis foreningen ikke lever op til mine forventninger, finder jeg et andet sted at dyrke min interesse'		VOICE 'Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, forsøger jeg at få indflydelse på den for at ændre på forholdene'		LOYALTY 'Selv om jeg bliver utilfreds med foreningen, vil jeg forblive medlem'	
	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)
KØN						
Kvinder (Mænd er ref.)			,016	,706		
ALDER						
16 - 17 år (reference)			,089			
18 - 20 år			,508	1,182		
21 - 25 år			,020	1,863		
26 - 30 år			,150	1,523		
UDDANNELSE						
Grundskole (Folkeskolen / privatskole)	,042		,096			
Almen- og erhvervs gymnasial udd.	,011	,457	,327	1,280		
Erhvervsudd. og kort videreg. udd.	,426	,741	,019	2,087		
Mellemlang og videregående udd.	,025	,501	,064	1,721		
ARBEJDE						
Under uddannelse/ går i skole (ref)					,032	
I arbejde					,647	,928
Arbejdsledig, på orlov ol.					,014	2,049
URBANISERING						
København/Storkøbenhavn (ref)			,020			
Århus, Aalborg eller Odense			,026	,632		
En by med mere end 20.000 indb.			,835	1,044		
En by med 1.000 - 19.999 indbyggere			,061	,667		
På landet / by med under 1.000 indb.			,029	,519		
TILKNYTNING TIL FORENINGEN						
0 - 2 år (ref)	,054		,099		,003	
3 - 4 år	,886	1,061	,005	2,749	,652	1,190
5 - 6 år	,746	1,154	,155	1,738	,028	2,267
7 - 8 år	,076	,375	,365	1,412	,008	2,496
9 - 10 år	,490	,750	,169	1,630	,001	3,012
Længere end 10 år	,029	,436	,044	1,898	,002	2,391
HVOR OFTE AKTIV I FORENINGEN						
5 gange eller mere om ugen	,084		,000			,002
3 - 4 gange om ugen	,457	,569	,669	,801		,480
1 - 2 gange om ugen	,949	1,047	,101	,429		,849
1 - 3 gange om måneden	,942	1,059	,006	,222		,742
Sjældnere end en gang om måneden	,597	1,499	,000	,118		,081
Aldrig	,120	3,765	,011	,045		,091
FORENINGSTYPE						
Rollespilforening (ref)	,007		,000			
Danmarks Unge Katolikker	,908	1,100	,263	,499		
FDF	,860	1,074	,623	,868		
Fitnessforeninger	,003	4,364	,104	,437		
Håndboldklubber	,172	2,073	,005	,301		
SF Ungdom	,098	,171	,005	3,008		
Andre organisationer	,419	1,709	,402	,545		

Bilagstabel 4. Regressionsanalyse af unges holdninger til indflydelse på og engagement i foreningen

	'Jeg ser det som en naturlig del af det at være medlem i en forening, at jeg hjælper med forskellige arbejdsopgaver'		'Jeg kan få indflydelse på aktiviteterne'		'Jeg kan deltage i aktiviteten uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen'		'Jeg forpligter mig gerne i fast foreningsarbejde, hvis opgaverne er interessante'	
	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)
	HELT ENIG		MEGET STOR BETYDNING		MEGET STOR BETYDNING		HELT ENIG	
KØN								
Kvinder (Mænd er ref.)			,026	1,374				
ALDER								
16 - 17 år (reference)	,000		,008					
18 - 20 år	,000	2,493	,471	,860				
21 - 25 år	,000	2,784	,025	1,513				
26 - 30 år	,000	2,793	,046	1,504				
UDDANNELSE								
Grundskole (Folkeskolen / privatskole)							,000	
Almen- og erhvervsgymnasial udd.							,059	1,428
Erhvervsudd. og kort videreg. udd.							,000	2,572
Mellemlang og videregående udd.							,000	2,179
ARBEJDE								
Under uddannelse/ går i skole (ref)								
I arbejde								
Arbejdsledig, på orlov ol.								
URBANISERING								
København/Storkøbenhavn (ref)					,119			
Århus, Aalborg eller Odense					,101	1,584		
En by med mere end 20.000 indb.					,046	1,766		
En by med 1.000 - 19.999 indbyggere					,019	1,932		
På landet / by med under 1.000 indb.					,021	2,194		
TILKNYTNING TIL FORENINGEN								
0 - 2 år (ref)							,011	
3 - 4 år							,847	,941
5 - 6 år							,631	1,169
7 - 8 år							,892	1,044
9 - 10 år							,145	1,523
Længere end 10 år							,011	1,933
HVOR OFTE AKTIV I FORENINGEN								
5 gange eller mere om ugen			,000				,000	
3 - 4 gange om ugen			,089	2,983			,347	1,583
1 - 2 gange om ugen			,747	1,225			,390	,661
1 - 3 gange om måneden			,604	,713			,315	,602
Sjældnere end en gang om måneden			,201	,421			,016	,289
Aldrig			,998	,000			,016	,164

Bilag

	'Jeg ser det som en naturlig del af det at være medlem i en forening, at jeg hjælper med forskellige arbejdsopgaver'		'Jeg kan få indflydelse på aktiviteterne'		'Jeg kan deltage i aktiviteten uden at jeg behøver at engagere mig i foreningen'		'Jeg forpligter mig gerne i fast foreningsarbejde, hvis opgaverne er interessante'	
	HELT ENIG		MEGET STOR BETYDNING		MEGET STOR BETYDNING		HELT ENIG	
	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)
FORENINGSTYPE								
Rollespilforening (ref)	,000		,000		,010		,000	
Danmarks Unge Katolikker	,513	1,326	,694	1,285	,144	2,050	,423	,688
FDF	,000	3,351	,025	2,069	,173	,682	,898	,968
Fitnessforeninger	,000	,133	,052	,297	,150	1,827	,001	,247
Håndboldklubber	,013	,410	,037	,354	,877	1,064	,000	,250
SF Ungdom	,065	1,885	,001	3,847	,255	,565	,401	1,347
Andre organisationer	,484	1,422	,497	1,482	,809	1,148	,724	,832

Bilagstabel 5. Regressionsanalyser af unges deltagelse i 'Det store demokrati'

	Stemmer ved Folketingsvalg (analysen omfatter kun unge der er 18 år og ældre)		Interesse i politik på landsplan MEGET INTERESERET		Følger med i politik, enten på internettet og sociale medier, i tv eller radio eller ved at læse avis? HVER DAG		'Hvor tilfreds er du alt i alt med den måde, hvorpå demokratiet udvikler sig i Danmark' MEGET ELLER TEMMELIG TILFREDS	
	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)
KØN								
Kvinder (Mænd er ref.)	,024	2,233			,005	,643		
ALDER								
16 - 17 år (reference)							,028	
18 - 20 år							,706	,925
21 - 25 år							,010	,595
26 - 30 år							,642	,896
UDDANNELSE								
Grundskole (Folkeskolen / privatskole)			,027		,003			
Almen- og erhvervsgymnasial udd.			,023	1,887	,085	1,540		
Erhvervsudd. og kort videreg. udd.			,857	,935	,788	1,088		
Mellemlang og videregående udd.			,075	1,663	,001	2,165		
ARBEJDE								
Under uddannelse/ går i skole (ref)								
I arbejde								
Arbejdsledlg, på orlov ol.								
URBANISERING								
København/Storkøbenhavn (ref)								
Århus, Aalborg eller Odense								
En by med mere end 20.000 indb.								
En by med 1.000 - 19.999 indbyggere								
På landet / by med under 1.000 indb.								
TILKNYTNING TIL FORENINGEN								
0 - 2 år (ref)			,050					
3 - 4 år			,467	1,371				
5 - 6 år			,056	2,332				
7 - 8 år			,024	2,719				
9 - 10 år			,007	3,051				
Længere end 10 år			,133	1,782				
HVOR OFTE AKTIV I FORENINGEN								
5 gange eller mere om ugen								
3 - 4 gange om ugen								
1 - 2 gange om ugen								
1 - 3 gange om måneden								
Sjældnere end en gang om måneden								
Aldrig								

Bilag

	Stemmer ved Folketingsvalg (analysen omfatter kun unge der er 18 år og ældre)		Interesse i politik på landsplan MEGET INTERESERET		Følger med i politik, enten på internettet og sociale medier, i tv eller radio eller ved at læse avis? HVER DAG		'Hvor tilfreds er du alt i alt med den måde, hvorpå demokratiet udvikler sig i Danmark' MEGET ELLER TEMMELIG TILFREDS	
	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)
FORENINGSTYPE								
Rollespilforening (ref)	,022		,000		,000		,005	
Danmarks Unge Katolikker	,316	,235	,247	,511	,192	,499	,495	1,428
FDF	,164	,238	,002	,430	,038	,593	,003	2,269
Fitnessforeninger	,005	,043	,144	,415	,106	,436	,079	2,212
Håndboldklubber	,199	,219	,161	,572	,065	,501	,000	3,671
SF Ungdom	,998		,000	7,587	,000	4,008	,527	1,294
Andre organisationer	,999		,365	1,719	,397	1,577	,024	3,471
DELTAGER I FORENINGENS GENERALFORSAMLING								
Ja (Nej er reference)	,092	1,842						
Hvis jeg bliver utilfreds med foreningen, forsøger jeg at få indflydelse på den for at ændre på forholdene								
Helt enig (ref)			,012					
Delvis enig			,037	,678				
Hverken enig eller uenig			,012	,469				
Delvis uenig			,005	,277				
Helt uenig			,477	,684				
Jeg deltager i diskussioner/møder om emner der vedrører hele foreningen.								
Mindst en gang om ugen					,023			
Omtrent hver anden uge					,058	,569		
Omtrent en gang om måneden					,003	,490		
Omtrent en gang i kvartalet					,233	,711		
Omtrent en gang hvert halve år					,040	,466		
Omtrent en gang om året					,712	1,142		
Sjældnere end en gang om året					,047	,471		
Aldrig					,050	,499		

Serien MOVEMENTS

Se de tidligere udgivelser i rapportserien på CISC's hjemmeside: www.sdu.dk/cisc

- 2016:3 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Unge, foreninger og demokrati.
- 2016:2 Søren Andkjær, Jens Høyer-Kruse og Jan Arvidsen: Børn og unges hverdagsfriluftsliv.
- 2016:1 Jens Høyer-Kruse, Peter Forsberg, Christian Gjersing Nielsen og Casper Due Nielsen: Undersøgelse af idræt- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune.
- 2015:10 Signe Højbjerg Larsen, Lise Specht Petersen, Bjarne Ibsen og Ilir Hasani: Parkourfaciliteter i Danmark.
- 2015:9 Jens Høyer-Kruse, Trygve Laub Asserhøj og Casper Due Nielsen: Skoleelevers og voksne borgeres deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter i Greve Kommune.
- 2015:8 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: Klubhusets betydning for idrætsforeningerne og deres medlemmer.
- 2015:7 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2013-2014.
- 2015:6 Bjarne Ibsen, Karsten Østerlund og Hans-Peter Qvist: Foreningsdeltagelse og frivilligt arbejdes betydning for demokratisk deltagelse.
- 2015:5 Karsten Østerlund, Bjarne Ibsen, Anne Sofie Berg og Sandra Christiansen: Muligheder og barrierer for forankring af Projekt Fokus.
- 2015:4 Bjarne Ibsen, Heidi Trankjær Bøndergaard og Peter Mindegaard: Evaluering af Projekt Fritidspas i Fredericia Kommune.
- 2015:3 Lise Specht Petersen: Aktivitetsoaser i Rudersdal Kommune.
- 2015:2 Kirsten Kaya Roessler (red.): Arkitektur og Psykologi: Casestudier i sygehuse, arbejdspladser og byrum.
- 2015:1 Bjarne Ibsen, Maja Pilgaard, Jens Høyer-Kruse og Jan Toftegaard Støckel: Pigers idrætsdeltagelse: Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?
- 2014:15 Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: At mestre livet med et synstab - kursus for nyblinde som led i en rehabiliteringsindsats.
- 2014:14 Peter Mindegaard og Søren Thorgaard Skou: Bedre Liv med Artrose – en folkesygdom med slagside: Patientuddannelse og træning til borgere i Hvidovre Kommune med artrose i knæ og hofter og kort eller ingen uddannelse.
- 2014:13 Peter Mindegaard: Sund i Hømarken.
- 2014:12 Karsten Østerlund: Social kapital i gymnastik og fitness: En undersøgelse for landsudvalget i DGI Gymnastik & Fitness.
- 2014:11 Ejgil Jespersen: Handicapforskning i idræt og bevægelse - Statusnotat om Center for Handicap og Bevægelsesfremme, August 2014.
- 2014:10 Jim Toft og Maja Ahler: Bevægelse, krop & sind: Idræt, sport og motion i socialpsykiatrien i Ringsted, Slagelse og Sorø Kommune.
- 2014:9 Karsten Østerlund, Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: Idræt, fritid og helbred for mennesker med funktionsnedsættelse.
- 2014:8 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Farum Arena.
- 2014:7 Rikke Agnete Andersen: Stemmer i Idrætshuset.
- 2014:6 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2012-2013.
- 2014:5 Jens Høyer-Kruse og Lau Tofft-Jørgensen: Undersøgelse af idrætfaciliteter i Skanderborg Kommune.

- 2014:4 Kurt Lüders: Sprækker i ADHD-diskursen.
- 2014:3 Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: Brugerundersøgelse af AquaPunkt-vandtræning.
- 2014:2 Bjarne Ibsen: 10 års forskning i bevægelser - CISC 2004-2014: Statustrapport for Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund - baggrund, undersøgelser og publikationer.
- 2014:1 Anna Staal: Unge, idræt og recovery: Evaluering af udviklingsprojekt om idræt for sindslidende.
- 2013:12 Maja Ahler: Lars Legemester og HandiLeg.
- 2013:11 Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Klaus Levinsen: Kontinuitet og forandring i foreningslivet: Analyser af foreningslivets udbredelse, sammensætning og karakteristika i 00'erne.
- 2013:10 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af projektet "Sund Rekrut"
- 2013:9 Peter Mindegaard, Bjarne Ibsen, Anne-Merete Kissow og Jan Sau Johansen: Brugerundersøgelse af undervisning i varmtvandsbassin.
- 2013:8 Sigrid Alison Rytz, Lars Elbæk og Bjarne Ibsen: Matematik- og læsetræning i en fodboldklub: Evaluering af Projekt Helhed i B 1909.
- 2013:7 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling'
- 2013:6 Michael Fehsenfeld, Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: YOUR GAM3: Gadeidræt i udsatte boligområder.
- 2013:5 Jan Toftegaard Støckel: Fysisk aktivitet i skolefritidsordninger: En analyse af institutionsstrukturer og kulturer under forandring.
- 2013:4 Kurt Lüders og Ejgil Jespersen: Idrætsdeltagelse blandt unge voksne med sindslidelser.
- 2013:3 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ – Bevægelse i lokalområdet: Samlet evaluering af otte kommunale anlægsprojekter til fremme af rekreativ fysisk aktivitet.
- 2013:2 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering af Anbragte Børn i Bevægelse.
- 2013:1 Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Lau Tofft-Jørgensen: Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune.
- 2012:17 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Naturparken Mellem Bakkedrag og Dalstrøg - Evaluering af en omdannet græsmark ved boligbebyggelse i Sønderborg.
- 2012:16 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: En Voldsom Omvej - Evaluering af en omdannet støjvold i Solrød.
- 2012:15 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Pixlpark - En Digital Legeplads - Evaluering af en omdannet plads i en ny bydel i Roskilde.
- 2012:14 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Et bevægelseksperimentarium - Evaluering af en omdannet park ved Sundhedscentret i Nykøbing Sjælland.
- 2012:13 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Sidesporet - Evaluering af en omdannet asfaltplads ved Nørre Aaby station.
- 2012:12 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Opfordring til udfordring - Evaluering af omdannede restarealer i Kolding Bycentrum.
- 2012:11 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Byens Arena - Evaluering af en omdannet parkeringsplads ved boligbebyggelse i Høje Gladsaxe.
- 2012:10 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Dronningens Bastion - Evaluering af en omdannet bastion på et historisk voldanlæg i Fredericia.

- 2012:9 Thomas Skovgaard, Kurt Lüders, Jesper von Seelen, Mette Munk Jensen, Bjarne Ibsen, Casper Due Nielsen og Tobias Marling: Svømning i den danske folkeskole.
- 2012:8 Bjarne Ibsen, Venka Simovska og Henrik M. Larsen: Tilgængelighed til og deltagelse i idræt blandt børn og unge på Vesterbro: Evaluering af DGI-byens børne- og ungeprojekt Go-Active.
- 2012:7 Bjarne Ibsen ... et al.: Idrættens outsiders - Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idræt: Evaluering af puljen til idræt for vanskeligt stillede børn og unge.
- 2012:6 Jan Arvidsen, Karen Dalgaard Pedersen og Søren Andkjær: Rum og rammer for Aktivt Udeliv: Et litteraturstudie om naturlige omgivers betydning for Aktivt Udeliv.
- 2012:5 Bjarne Ibsen: Human Resource Management for Volunteers in Sports Organisations in Europe.
- 2012:4 Charlotte Skau Pawlowski og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ - Bevægelse i lokalområdet: Kvalitativ analyse af den kommunale planlægnings- og implementeringsproces forbundet med projektet.
- 2012:3 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af projekt Grib Chancen.
- 2012:2 Louise Bæk Nielsen og Bjarne Ibsen: Idrætsdeltagelse og idrætsfaciliteter i Vordingborg Kommune.
- 2012:1 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af Greve Kommunes metodeudviklingsprojekt "MultiMinen" - For 6-8 årige børn med overvægt.
- 2011:6 Peter Lund Kristensen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben': Den kvantitative del - Vejle Kommune.
- 2011:5 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af 'Bevæg dig sund og glad: Et projekt i Esbjerg Kommune for overvægtige børn og deres familier.
- 2011:4 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering vedrørende projekt Idrætszen.
- 2011:3 Bjarne Ibsen og Louise Bæk Nielsen: Idræt og idrætsfaciliteter på Bornholm.
- 2011:2 Jakob Haahr og Søren Andkjær (red.): Muligheder og begrænsninger for friluftsliv: Konferencerapport - artikler og abstracts.
- 2011:1 Ejgil Jespersen: Evaluering af Krop og Kontor forsøgsprojekter.
- 2010:7 Pernille Andreassen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben' - Vejle Kommune.
- 2010:6 Forskningsenheden for 'Bevægelse, Idræt og Samfund' (BIS): Forskningsprofil og udviklingsplaner for 2010-2014.
- 2010:5 Bjarne Ibsen, Anne Mette Walmar Hansen og Eva Vennekilde: Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen.
- 2010:4 Karsten Østerlund: Gå i Gang: Slutevaluering.
- 2010:3 Lise Specht Petersen: Rum for idræt og leg på Vesterbro.
- 2010:2 Bjarne Ibsen og Carsten Hvid Larsen: Aktivitet eller idrætspolitisk arbejde? Frivilligt arbejde i DGI Vestsjælland og DGI Nordsjælland.
- 2010:1 Bjarne Ibsen, Jan Toftegaard Støckel og Charlotte Klinker: Børn og fysisk aktivitet på Vesterbro.
- 2009:7 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: København – en by i bevægelse: evaluering af Københavns Kommunes motionsstrategi.
- 2009:6 Ole Lund: Evaluering af projekt 'Sund Cirkel'.
- 2009:5 Carsten Hvid Larsen og Bjarne Ibsen: Frivilligt arbejde i Gigtforeningen.
- 2009:4 Ole Lund: Sund indskoling – evaluering af sundhedsfremmende indsatser i SFO og indskoling i Frederikshavn Kommune.
- 2009:3 Kirsten Kaya Roessler: Gruppesamtaler som psykologisk behandling af kroniske smerter: erfaringer fra projektet "Tilbage til arbejdet".

- 2009:2 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Kolding By 2008.
- 2009:1 Ole Lund: Rend og Hop – Vi si'r stop: et sundhedsprojekts bestræbelser på at skabe bedre betingelser for det sunde liv i Varde Kommune.
- 2008:10 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Roskilde By.
- 2008:9 Per Jørgensen: Idrætspolitik i Gentofte Kommune gennem 100 år.
- 2008:8 Jens Høyer-Kruse, Malene Thøgersen, Jan Toftegaard Støckel og Bjarne Ibsen: Offentlige-frivillige partnerskaber omkring børn og fysisk aktivitet.
- 2008:7 Pernille Vibe Rasmussen: Foreninger og integration: Undersøgelse af foreningers vilkår for integrationsarbejde i Københavns Kommune.
- 2008:6 Thomas Gjelstrup Bredahl: Ekstern evaluering af Motion på Recept i Frederiksberg Kommune: September 2007.
- 2008:5 Thomas Gjelstrup Bredahl: Evaluering af Motion på Recept i Nordjylland 2007.
- 2008:4 Jens Troelsen, Kirsten Kaya Roessler, Gert Nielsen og Mette Toftager: De bolignære områders betydning for sundhed: hvordan indvirker bolignære områder på sundheden? – og hvordan kan udformningen gøres bedre?
- 2008:3 Ole Lund og Pernille Andreassen: Gå i gang: evalueringsrapport.
- 2008:2 Jan Toftegaard Støckel (red.): Parallel leg eller integreret leg? – partnerskaber om børn, leg og bevægelse.
- 2008:1 Pernille Vibe Rasmussen og Kirsten Kaya Roessler: Stofmisbrug og fysisk aktivitet: Evaluering af ”Krop og læring – Mere styr på eget liv”.
- 2007:1 Bjarne Ibsen: Børns idrætsdeltagelse i Københavns Kommune 2007.